stripschrift

nummer 47/48
november/december 1972
prijs f 3.25/55 Bfr.

HOORT! LEZERS, HOOG VAN EER!
DIT STAAT IN STRIPSCHRIFT DEZE KEER:
NATUURLIJK JOHAN EN PIRREWIET,
MAAR VERGEET GILES EN DE BLAUWBLOEZEN NIET
INTERVIEWS MET VERZAMELAARS EN VEGTER
+PORNOSTRIP: 'T KAN NIET SLECHTER!

de avonturen van eric de noorman

Reeds verschenen:

deel 1 f 6,80

De steen van Atlantis

deel 2 f 6,80

De sultan van Akaiim
Het stenen afgodsbeeld
Het water des levens
De ondergang van Atlantis

deel 3 f 6,80

De valse Koning
Het goud der Ozmecs
Het wapengericht
Het geheim van het grafgewelf

deel 4 in herdruk

Het Rijk van het Midden
Storm over China

deel 5 *f* 4,50

De zoon van Eric
De zwarte ruiter

deel 6 *f* 4,50

De Koning der Steppen

deel 7 *f* 4,50

Het Tyrfing mysterie
Heidrun

deel 8 *f* 4,50

De prijs der wrake

deel 9 *f* 4,50

De vloek van het goud
Het moerasmonster

deel 10 *f* 4,50

De wolven van Scorr

deel 11 *f* 4,50

Het verbond der groene dolken
Het geheim van de verboden stad

Meer deeltjes volgen.

Verkrijgbaar bij de boekhandel

Wolters-Noordhoff
366 87 99/3920

INHOUD

Naar aanleiding van de dood van Salvérius in mei van dit jaar, schreef Kees de Bree een artikel over Salvérius' creatie 'De Blauwbloezen'. Raoul Cauvin die de tekst voor de Blauwbloezen verzorgt, zet samen met tekenaar Willy Lambil de strip voort. Pagina 4.

In de feestmaand december zien we in de boekhandel in grote getalen de gebundelde werken van de Engelse cartoonist Giles liggen. Fred A. Julsing vertelt u wie Giles is en hoe hij te werk gaat. Pagina 8.

Johan en Pirrewiet, bekende stripfiguren van Peyo, worden voor u beschreven door Rob van Eijck. Pagina 16.

Aansluitend op het artikel over Johan en Pirrewiet, plaatsen wij een herdruk van een Johan-avontuur dat eerder gepubliceerd werd in het weekblad 'Sprint' (1e jaargang, nr.2). Johan en de Groene Draak is de titel van dit verhaal. Pagina 20.

Verzamelaars bieden materiaal te ruil aan. Pagina 24.

Brieven van lezers. Pagina 25.

Nederlands tekenaar Jaap Vegter praat niet graag over zijn werk. Jos Bienemann wist toch nog heel wat informatie uit hem te krijgen. Pagina 26.

Het bestuur van Het Stripschap was in Italië ter gelegenheid van de striptentoonstelling en -congres Lucca 8. Een verslag van een reis vol moeilijkheden en andere bestuursmededelingen vindt u op pagina 31.

Vier verwoede stripverzamelaars werden door Stripschrift geinterviewd. Pagina 34.

Rudolph Glansoor bezocht in Rotterdam de pornografie-tekenaar Karel van Rooijen. Zijn verhaal over Karel's werk vindt u op pagina 42.

Kees de Bree en Frans Netscher verzamelden voor u weer stripnieuws en -informatie. Pagina 44.

Naar aanleiding van het feit dat vele striptekenaars tegenwoordig hun stripfiguren ook op het bioscoopdoek brengen, maakte Ruud Bishoff, redakteur van het filmschrift Skrien, een analyse van de strip en de tekenfilm. Pagina 49.

Ter kompletering van het in Stripschrift 43/44 gepubliceerde Timoer-artikel en de herdruk van het verhaal 'Timoer en de Gouden Afgod' plaatsen wij in dit nummer nog een Timoer-verhaal. 'De valstrik van de rode kreek', eerder gepubliceerd in Sprint, 31 mei 1956.

stripschrift

Uitgegeven door
NV VGI voor
het stripschap

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Hoofdredaktie:Cornelis Jan Aarts, Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Fred A. Julsing, Frans Netscher, Henk Siebels, Martin Wassington.

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Frans Netscher,

Vormgeving: George Noordanus

Advertentie-exploitatie: Cees Weijers

Adressen:
Hoofdredaktie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh; (070) 908780 tst 12

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Kinkerstraat 59'''', Amsterdam.

Advertentie-exploitatie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh;
(070) 908780 tst 43

Stripschrift is (per 1-1-1973) verkrijgbaar:
via een abonnement à ƒ 20,80 (incl. BTW) per jaar, giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 20, Rijswijk zh;
via een lidmaatschap/abonnement à ƒ 27,16 (incl. BTW) per jaar, giro 1513000 tnv Penningmeester Het Stripschap, Amsterdam;
in de losse verkoop ƒ 3,75

Aan dit nummer werkten verder mee:
Jos Bienemann, Ruud Bishoff, Fernand Bouwen, Dupuis Uitgeverij, Irene de Groot, Ger de Knegt, Hans Matla.

Summary:
This issue of 'Stripschrift' contains three main articles: There is one about 'Giles', the well-known English cartoonist, and another about Peyo's creation John and Prillwit, with a reprint of an early adventure of John's, 'John and the green dragon' (from the periodical 'Sprint'). The third article, written on account of Salverius's death, treats his drawings for 'The Blueblouses'. We also print one page, the first six pictures of which are Salverius's and the rest has been taken over by Lambil (after Salverius's death). Furthermore you will find an article on cartoon-films, four interviews with dedicated strip-collectors, one interview with a pornography-designer from Rotterdam, and one with the Dutch artist Jaap Vegter.

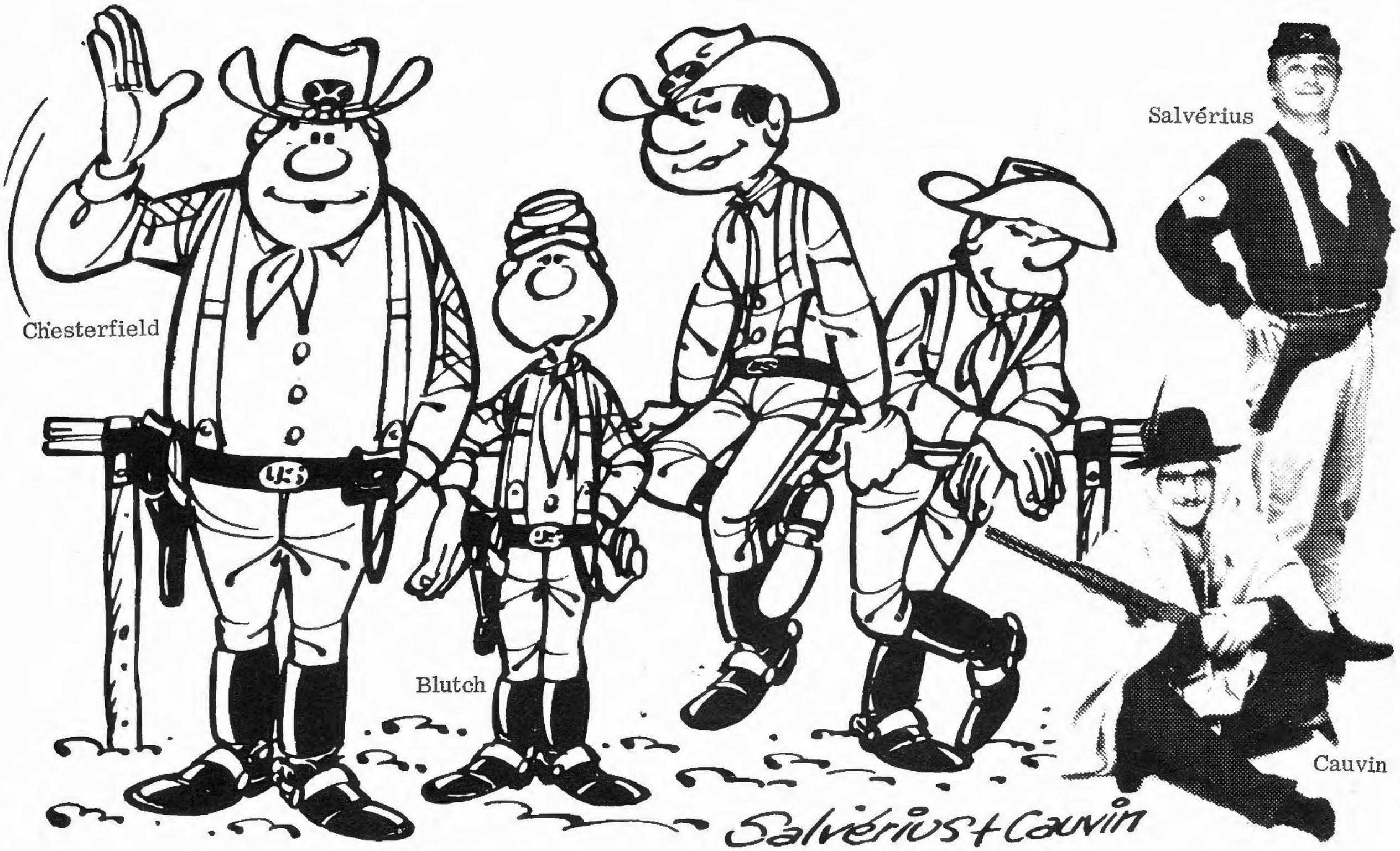

LOUIS SALVERIUS en de profetie van een BLAUWBLOES

door Kees de Bree

Tekenaar Louis Salvérius heeft er ongeveer 15 jaar over gedaan om van een anonieme studiotekenaar een bekende studiotekenaar te worden. Ongeveer 2 jaar nadat hij van deze verbazing was bekomen en hij de top begon te naderen, overleed hij op 42-jarige leeftijd aan zijn tekentafel.

Louis Salvérius werd in 1930 geboren. Op 1 april 1953 ging hij in militaire dienst. Hij was toen 23 jaar. Met zijn tekeningen verluchtigde hij de slaapzalen en de legertassen van zijn makkers. Deze tekeningetjes waren zo'n beetje de voorlopers van de Blauwbloezen door wie hij later bekend zou worden. Eenmaal uit dienst beoefende hij zijn tekenkunst gedurende korte tijd in een klein rustig atelier. Hij stuurde een brief en enkele van zijn tekeningen naar uitgeverij Dupuis en tot zijn verbazing vroeg men hem eens langs te komen.

Hij werd aangenomen en hij kwam in de tekenstudio's te werken. Werken in tekenstudio's wil zoveel zeggen als anonimiteit, ondankbaar werk en het verdrukken van eigen artisticiteit. Hij moest hier het werk van een lay-out man doen, hokjes maken voor kruiswoordraadsels en lege plekken in de tijdschriften van de uitgeverij van illustraties voorzien.
Salvérius werkte zelfs korte tijd als kameraman op het bureau van de TVA, de tekenfilmstudio van de uitgeverij, waar hij eens onder de felle hitte van de lampen in slaap viel.

De eerste tekening van Salvérius die gepubliceerd werd, onder eigen naam, kwam in het blad "Risque-Tout". Het was een zeer technische tekening van een schildvleugelig insekt.
Voor dit tijdschrift vervaardigde hij daarna ook enkele humoristische en technische tekeningen.
Hij nam de lay-out van de kollektie "Les Merveilles de la Vie" op zich, en daarna van de beroemde verzamelwerkjes "Gags de Poche" die een keuze gaven uit een grote kollektie strips. Vele van deze strips werden later weer in groter formaat uitgegeven.

Het grootste deel van zijn tijd tussen 1955 en 1960 besteedde Salvérius aan de besognes die hiermee gepaard gingen. Tijdens diezelfde periode werden de miniverhalen in het leven geroepen. Salvérius tekende in het begin een paar verhalen op scenario's van verschillende personen. In 1959 deed hij nog een duit in het zakje door aan deze reeks, op een scenario van Delporte, een lang fantasievol verhaal toe te voegen, "La loi du Scalp", (Spirou nr. 1129). Met dit verhaal was het decor voor de toekomstige strips van Salvérius' geboren. Hij richtte zijn

aandacht op het Wilde Westen. Hij had alleen een grote behoefte aan enkele karakters voor een strip die hem sukses moest brengen. Hij ging weifelend aan het werk. De mini-verhalen volgden elkaar op. Op 1 augustus 1963, in Spirou nr. 1320 ging Salvérius met de strip Whamoka van start, op een scenario van Devos, met wie hij al enkele strips had gemaakt. De figuur van de indiaan Whamoka bracht de nodige beperkingen met zich mee vandaar dat na enige tijd Whikilowat aan deze 'dokumentaire'-strip werd toegevoegd. Dit was het grote 'indianen-tijdperk' van Salvérius. In Spirou/ Robbedoes is er dan overigens een kleine 5 à 6 jaar eerder al een periode geweest die door Ton Koincks aangehaald is als "de indianen-tik van Robbedoes". In het jaar 1956 liepen nl. de volgende Wild West strips in Robbedoes: 'Jerry Spring', 'Lucky Luke', 'Kim Devil'. (Hij beleefde zijn avonturen in het Amazonegebied, dus vrij zuidelijk). Bonito maakte in datzelfde jaar een indianenstrip van 2 x 16 platen "De grote Apache" terwijl in '56 ook de indianenstrip 'Witte Wolf' van een onbekende tekenaar werd gepubliceerd. Veel van deze strips verdwenen langzamerhand uit Robbedoes, waarbij het voor Salvérius het belangrijkste was dat Lucky Luke van Morris, die lange tijd het monopoly had gehad van de satirische, humoristische Wild West strip verdween.

Salvérius probeerde deze leemte op te vullen. Zijn Whamoka en Whikilowat strip liep tot 29 augustus 1968. Samen met Jamic maakte Salvérius de tekeningen voor 2 albums (nr.6 en 14) in de 'Collection Carrousel' die het leven van de prairie lieten zien. Omstreeks diezelfde tijd verzorgde Deliège de scenario's voor een nieuwe serie door Salvérius getekende mini-verhalen, 'Le petit cactus'. Door het vele tekenwerk dat hij verricht had, was zijn zelfvertrouwen gegroeid en hij wilde aan een eigen strip gaan werken.
Zijn dokumentatie over zijn grote liefde 'het Wilde Westen', had in de loop der jaren een enorme omvang aangenomen. Hij sprak graag over zijn plannen met een scenarist die in dienst was bij de bladen 'Spirou' en 'Bonne Soiree'. Deze scenarist, Raoul Cauvin, werd door het enthousiasme van Salvérius aangestoken en samen wierpen zij zich op een ontwerp van een nieuwe Wild West strip. Op 29 augustus 1968 verscheen hun eerste 'Blauwbloes'-strip in Spirou nr. 1585, waarin we een vrolijk stel cavaleristen der Noordelijken zien optreden. Hierna volgden er nog talrijke gags en korte verhalen. Het begin van de suksesformule was geschapen. Door zijn vele nevenwerkzaamheden in de tekenstudio's van uitgeverij Dupuis kon Salvérius zijn eigen ideeën pas goed in het week-end uitwerken.

Op 4 juni 1970 verscheen in Robbedoes het eerste Blauwbloes-vervolgverhaal, 'De grote patrouille', waarmee Salvérius zich eindelijk als onafhankelijk, zelfstandig tekenaar kon manifesteren.

BLAUWBLOEZEN

De Blauwbloezen zijn een hecht stel vrienden. In oorsprong zijn het er 4, gelegerd in Fort Bow, 22e Cavalerie-regiment: sergeant Cornelius Chesterfield (een bekend Amerikaans merk sigaretten zal niet vreemd zijn aan het ontstaan van deze naam), korporaal Blutch, Bryan en Tripps. Pas in het 4e vervolgverhaal 'Blauw en Uniformen', dat 21 okt. 1971 van start gaat, dient een 5e cavalerist zich aan, 'Zilverveer', een indiaanse verkenner. Van deze mannen zijn er maar 2 protagonisten, n.l. sergeant Chesterfield en Blutch. De rest van de manschappen is entourage, mooie hulp bij gevechten; zij hebben op de getekende vorm na, geen eigen gezicht. Zilverveer, als verkenner, hangt er een beetje tussenin. Sergeant Chesterfield is het prototype van de plichtsgetrouwe officier, een man van de reglementen. Hij is dom en door het doel dat hij nastreeft, onverschrokken strijd en heldendaden om in rang te stijgen, karakteriseert hij de absolute nutteloosheid van krijgshandelingen. Om dit satirisch tot uitdrukking te brengen laten Cauvin en Salvérius de sergeant de stomste dingen doen. In wezen blijft hij echter een brave en naieve man. De nuttelocsheid van oorlog wordt nog meer benadrukt door korporaal Blutch die tegenover (en naast) de sergeant staat. Hij is sceptisch en altijd bereid te deserteren als de sergeant weer een onmogelijke opdracht heeft aangenomen. Hij laat geen moment voorbij gaan om zijn sergeant met satanisch genoegen te sarren, (waarop hij steevast een lel op zijn oog krijgt van Chesterfield), hem af te vallen, in de steek te laten en te vloeken als een kogel rakelings langs zijn sergeant gaat in plaats van hem te raken. Als zich een mogelijkheid voordoet om Chesterfield in een netelige situatie te manoevreren doet Blutch dat, maar als iemand daarentegen het leven van de sergeant redt, al gaat het mokkend, dan is het altijd weer Blutch. Sergeant Chesterfield scheldt Blutch onophoudelijk uit voor 'lamme lafbek' maar heeft toch een zwak plaatsje voor hem in zijn hart. Met zijn 'Kop dicht Blutch' en de daarbij gepaard gaande lel op diens hoofd, doet hun houding ten opzichte van elkaar sterk denken aan die van Laurel en Hardy. De tegenstelling tussen Blutch en Chesterfield wordt het best gekarakteriseerd in het 6e vervolgverhaal 'Vogelvrij', op het moment dat beiden gedegradeerd worden en oneervol ontslagen voor de andere soldaten staan. De sergeant is volkomen ontredderd dat zijn strepen worden afgenomen; bij Blutch zien we een niet te beschrijven tevreden gevoel. Hij rukt zelf zijn strepen af, breekt zijn sabel doormidden en wenst meteen met 'meneer' aangesproken te worden. Deze uitgesproken verschillende karakters, die konstant met elkaar op moeten trekken, zorgen natuurlijk voor een groot aantal komische situaties.

Blutch wenst zijn sergeant vaak dood, maar krijgt daar altijd direkt spijt van

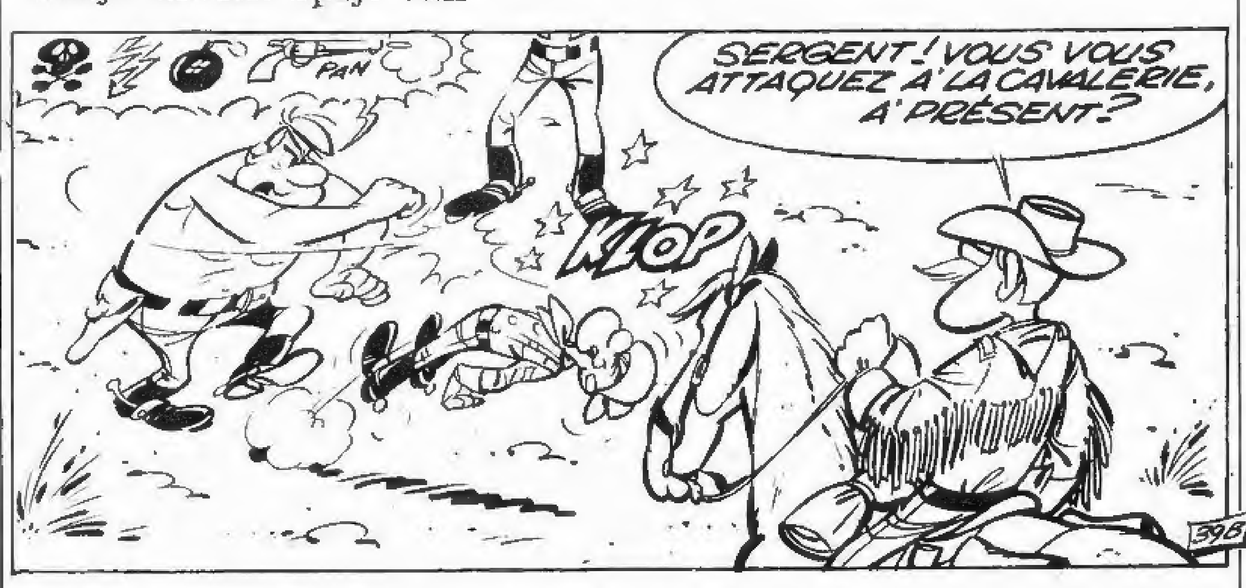

typisch voorbeeld van de Chesterfield-Blutch verhouding

Pagina 37 uit het Blauwbloezen-verhaal 'Vogelvrij', dat op het moment in Robbedoes loopt. De eerste plaatjes (37a) werden nog gemaakt door Salvérius, de laatste (37b) zijn van Willy Lambil. Deze pagina werd eerder gepubliceerd in Ran Tan Plan nummer 25.

SATIRE

In de eerste 2 verhalen hebben de Blauwbloezen het steeds aan de stok met indianen. Vanaf het 3e verhaal komt als achtergrond voor de krijgshandelingen van Cornelius Chesterfield en zijn mannen, de wrede en tragische Burgeroorlog tussen de Noordelijken en Zuidelijken van de Verenigde Staten, die in 1861 uitbrak.
In het verhaal 'Van Noord naar Zuid' is het Cauvin en Salvérius nog net niet gelukt om deze Burgeroorlog ten volle satirisch te verbeelden. Dit lukt beter in 'Vogelvrij', waarin een afvaardiging der Zuidelijken met generaal Küstler (woordspeling op de eerzuchtige generaal Custer) der Noordelijken komt praten over de inmenging van outlaws in de Burgeroorlog: 'Mijnheer, wij vechten tegen elkaar, en zo hoort het in een fatsoenlijke oorlog. We zijn toch beschaafde mensen, verdraaid nog aan toe! Maar als u wilden en outlaws in onze oorlog verwikkelt om ons te pesten, dan is dat een lafheid, die u niet waardig is generaal Küstler!' Het is aardig hierbij te bedenken dat de Noordelijken (Blauwjassen en geen Blauwbloezen genaamd) in werkelijkheid een leger hadden dat voornamelijk uit vrijwilligers en uit outlaws was opgebouwd.
De dienstplicht werd pas later ingevoerd. Volgens een rapport van generaal Grant deserteerden er van de 65.000 soldaten die hij tot zijn beschikking had zo'n 15.000.
De kalende 33-jarige Blutch ('Laat 'ns zien dat je een vent van 33 jaar bent! Blaas die kaarsen in één keer uit!'
-in 'Zes kogels voor kaarsen' Robbedoes nr. 1682) zou zonder twijfel ook één van deze deserteurs zijn geweest als sergeant Chesterfield hem niet konstant, met de revolver in z'n hand, wist tegen te houden.
De woordspelingen zijn af en toe wat gewild, Küstler voor Custer en Staande Stier, opperhoofd der Comanchen in 'Vogelvrij', voor het in werkelijkheid geleefd hebbende opperhoofd der Sioux, Sitting Bull oftewel Zittende Stier, die overigens het 7e regiment cavalerie van generaal Custer afslachtte.

Ondanks het feit dat de 'story' niet de sterkste kant is van de 'Blauwbloezen'-strip, zijn de grappen die Cauvin en Salvérius altijd in nauwe samenwerking met elkaar bedachten, zó onvoorspelbaar dat het verhaal steeds een onverwachte wending krijgt. De grappen komen voor een groot deel voort uit een domme handeling van één der protagonisten, waardoor een sneeuwbaleffekt van andere niet voorziene handelingen ontstaat.
In deze grappen en in de tegenstelling Chesterfield - Blutch, die met hun kibbel-, kommunikatie en meppen voor een soort slapstick-effekt zorgen, schuilt de grootste kracht van de strip.
Door stom geluk (en een enkel keertje een heldere gedachte) zwijnt het stelletje onhandige cavaleristen overal doorheen. Een kniesoor die dan nog op de onbeduidende kinderziektes, waar iedere stripserie in de beginverhalen wel last van heeft, let.

SUKSES

Dat Salvérius en Cauvin (die ook de scenario's schrijft voor o.a. Minnolt, Cara en Calebas en Sammy & Jack Attaway), met de Blauwbloezen een strip hebben gemaakt die de roos trof, blijkt wel uit de vele brieven van bewonderaars die dagelijks bij de Robbedoesredaktie binnenstromen. Zonder de beperkingen die een opiniepeiling, als momentopname, met zich brengt uit het oog te verliezen is het duidelijk dat de Blauwbloezen binnen een tijdsbestek van nog geen 2 jaar stormenderwijze de sympathie van vele lezers hebben verworven.

Willy Lambil

Bij de Robbedoesopniniepeiling in 1969 namen de Blauwbloezen die toen nog slechts als gagstrip of als kort kompleet verhaal waren verschenen, de 21e plaats in op de ranglijst. In 1970 was dit de 15e plaats en in 1971, nadat de lezers kennis hadden kunnen maken met 3 vervolgverhalen was er de fikse sprong naar de 9e plaats. In de meest recent gehouden peiling (1972) namen de Blauwbloezen de 8e plaats in, voor oude bekende grootheden als Guus Slim, Zwartbaard en Oude Niek etc.

ZELFS ALS TRANEN HET LACHEN DOEN VERSTOMMEN

Salvérius, die begin 1970 nog niet tot de min of meer vaste staf van de 20 medewerkers van Robbedoes werd gerekend (Cauvin wel), maar tot de 50 personen die om de zoveel tijd hun werk in Robbedoes publiceren, heeft slechts korte tijd de nog steeds groeiende populariteit van de Blauwbloezen mee mogen maken. In 2 jaar tijd heeft hij 5 vervolgverhalen en 1 bijna voltooid vervolgverhaal nagelaten: 'De grote patrouille', 'Wagen in het Westen', 'Van Noord naar Zuid', 'Blauw en Uniformen', 'Voor vijftienhonderd dollar meer' en 'Vogelvrij'. Dit laatste verhaal heeft Salvérius, die in mei van dit jaar overleed vlak voordat zijn 2e album Van Noord naar Zuid werd uitgegeven, helaas niet meer kunnen afmaken. Zijn verhaal 'Vogelvrij' heeft hij zelf getekend t/m plaat 37a. Dit avontuur is afgemaakt door Willy Lambil, dus vanaf plaat 37b (zie illustratie).
De tijd zal leren of de samenwerking tussen Cauvin en Lambil even vruchtbaar is als de samenwerking tussen de hechte vrienden Cauvin en Salvérius. In 'Blauw en Uniformen' spreekt Blutch de profetische woorden uit: ''t lukt nooit. M'n veel te vroege dood is onafwendbaar' Tragischerwijze zijn deze woorden binnen een zeer korte tijd bevestigd. Maar de wereld die Salvérius tekende is nu eenmaal dezelfde als die waarin wij leven. The show must go on, zelfs als tranen het lachen doen verstommen.

Sergeant Chesterfield en korporaal Blutch worden gedegradeerd en oneervol ontslagen. Chesterfield vindt het vreselijk, Blutch staat er duidelijk van te genieten

Carl Ronald

GILES

dertig jaar lang kronikeur van Coronation Street . . .

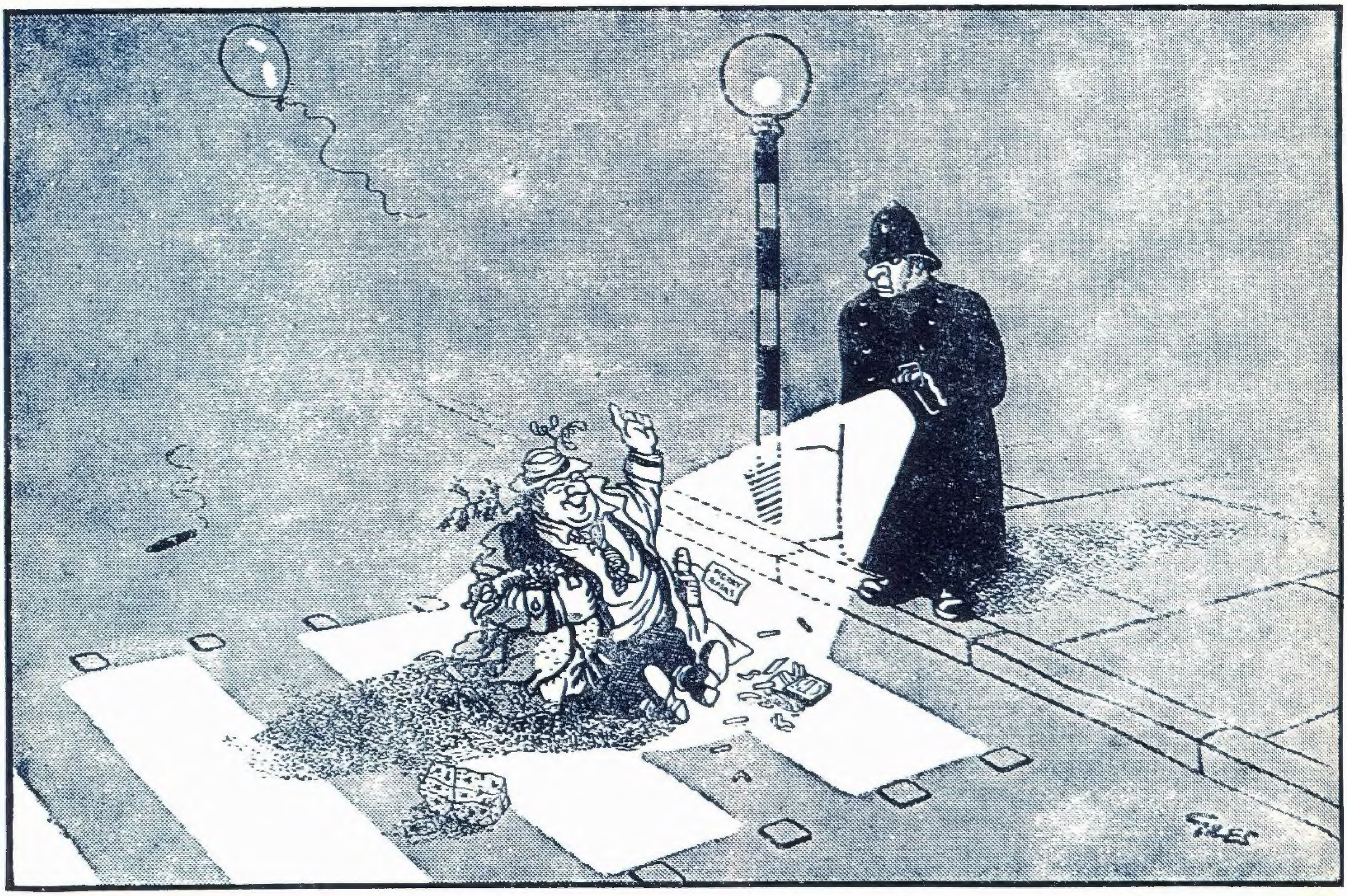

DRUNK IN CHARGE OF A ZEBRA CROSSING *that's what I am*

door Fred A. Julsing

Eens per jaar ziet men ze gaan, zo rond de door de vindingrijke middenstand breed opgezette kacheltjesfeesten, longontstekingen en wintertenen riskerend op hun niet te stuiten tocht naar de inloopkiosk. Daar aangekomen aarzelen ze geen moment. Integendeel, blindelings stevenen zij af op de in rotten opgestelde stapels boekwerken, waarvan het formaat doet vermoeden dat het hier om gebundelde stripwerken gaat. Trouwens, het tempo, waarmee genoemde boekwerken, al of niet via de kassa, het winkelpand verlaten zou zulk een vermoeden alleen maar kunnen bevestigen.
Toch is niets minder waar. Het zijn met cartoons gevulde bundeltjes, die deze moedigen bij de haard en onder de boom vandaan hebben gelokt. Kleurig gecoverde uitgaven van het britse dagblad Daily Express, volgestopt met de cartoonarbeid van ene heer

GILES

een engelsman....

Op een mooie, winterse zondagmorgen gaat de kerk uit. Alle kerkgangers, behalve een kleine kinderschaar, die handig gebruik maakt van op de neus geplaatste wasknijpers, houden de zakdoek tegen de neus gedrukt, teneinde zich te beschermen tegen de ongetwijfeld ernstige gevolgen van een enorm rookgordijn, dat zich door de straat verspreidt. Oorzaak van deze gigantiese rookontwikkeling - in de verte nadert de brandweer al, twee vogels zijn reeds bezwijmd uit hun boom gevallen - is een geheel in het zwart gehulde bejaarde dame, die op haar weg naar huis een pijpje heeft opgestoken. Eén der kerkgangers, vermoedelijk een familielid, voegt haar verwijtend de volgende woorden toe: 'Veertig sigaretten per dag gedurende de laatste zestig jaar hebben je geen enkele schade berokkend, grootmoeder - waarom dan nu veranderen?'

Op het zonovergoten strand staat een rijtje huurezeltjes, klaar voor hun zoveelste tocht ten gerieve van de badgasten. In het zadel een even groot aantal dikke, lange en dunne jongetjes in zwembroek. Sommigen van hen dragen een cowboyhoed, anderen hanteren een schepje, als was het een rijzweepje, allen hebben zij een geïnspireerde blik in de ogen. Voor de rij ezeltjes staat de geteisterde huurezeltjesbaas. De wijsvinger waarschuwend geheven zegt hij: 'Denk er aan - we zijn geen polo aan het spelen, we zijn niet in de White City Hall, we zijn geen Wells Fargo. Gewoon één keer op en neer naar de pier in een rustig gangetje'.

Bestaat er eigenlijk zoiets als typies engels?

Als je de themaatjes, waarom heen Giles zijn cartoons bouwt, navertelt gaat er, al was het maar door het weglaten van de bijbehorende tekening, veel verloren en je zou je zelfs de vraag kunnen stellen of ze eigenlijk wel leuk zijn. Maar wat bovenal opvalt is, dat de situaties, die Giles ons voorhoudt overal in het westelijk halfrond zouden kunnen plaatsvinden en in ieder geval niet exclusief voor engeland zijn. Dat is betrekkelijk vreemd, want bekijk je de tekeningen, die betrekking hebben op die situaties, dan zal in negen van de tien gevallen de eerste reaktie 'jemig, wat typies engels!' zijn. En dat is maf! Uiterst maf!
Horen wij, lage landers, over onze typiese hebbelijkheden spreken, dan halen we in vrijwel alle gevallen onze schouders op. Als amerikanen Hans Brinkers (overigens een prachtig thema voor een pornostrip!), molens en Volendam, als belgen gierigheid en schraperigheid, als italianen en spanjaarden goed voetbal karakteristiek achten voor wat de nederlandse volksaard heet te zijn, onderga je dat als benauwde generalisaties, want je kent er altijd wel een paar, die gewoon met hun duimen zitten te draaien, die niet op klompen lopen, die geld als water uitgeven en zelf struikel je al over je eigen veters, laat staan over een heuse voetbal.
Toegegeven, de uitdrukking 'typies engels' is wat hardnekkiger dan het als voorbeeld gegeven 'typies hollands' of 'typies luxemburgs' of, wat mij betreft 'typies delfzijls'. De verschillen zijn hier en daar dan ook wat groter: Trouping The Colours, Ongewapende Bobbies, Links Rijdend Verkeer, Absurde Sluitingstijden Van Proeflokalen, Feodale Adelstand. Allemaal ongetwijfeld gevolgen van het langdurig en nogal monomaan eilandje spelen (nou, eilandje?) van onze britse vrienden, maar met het gewone, dagelijkse leven op het eiland heeft het allemaal niets te maken. Ze hebben daar ook ziekenhuizen, heb ik me laten vertellen, en vakbondsbestuurders en huisvrouwen en ambtenaren en schoolhoofden en sportvissers en automobieltentoonstellingen.
Stuk voor stuk dankbare thema's voor de cartoonarbeid van Giles. Waarom dan toch die reaktie? Laten we nog wat verder kijken..

"And I say delivering your Scotch in time for Hogmanay or after is nae an essential service."

Het gezin verlaat het ziekenhuis. Zij zijn op ziekenbezoek geweest bij een oude oom, die hen gramstorig vanonder de dekens naoogt. De oude baas ziet er slecht uit. Zegt de moeder zachtjes tegen haar man: 'Ik vind dat oom Harry er vandaag weer wat minder uitzag en ik denk dat oom Harry wat minder gepraat over ruimtevaart hogelijk gewaardeerd zou hebben'

Coronation Street en de Pijp hebben alles en niets met elkaar te maken...

Een humoristies schrijver, die als typies engels wordt ondervonden is Penham Grenville Wodehouse. Wie via hem voor het eerst kennismaakte met engeland heeft een even merkwaardig als amusant beeld te verteren gekregen. Wodehouse koos, en kiest nog steeds, zijn onderwerpen in de kringen van de sterk verarmde adel, verblijvend in tochtige burchten waar, zoals men weet, met helderziendheid begaafde butlers rondsloffen, immer bereid hun meesters voor te gaan in de strijd ter herwinning van de vergane glorie en het verbraste fortuin. Wodehouse schetst een beeld van eksklusieve clubs, waar jonge, verstrooide lords slordig dialogen houden over lastige zaken als geld, poen, pecunia. Wodehouse laat verwarde achtervolgingen op vermeende pareldieven plaatsvinden op zwoele zomeravonden over minutieus gladgeschoren gazons en de stekelige, maar altijd beleefde, diskussies tussen twee, zich in geurende rododendrons schuilhoudende, rivalen zijn niet van de lucht.
Kortom, Wodehouse heeft eens één van die wat al te zeer in het oog springende eigenaardigheden, die niet écht representatief zijn voor de engelse samenleving uitgekozen en ogenblikkelijk geïsoleerd door er zo'n hoge muur om heen te zetten, dat hij er zelf niet meer over heen kon kijken. Hij kreëerde een soort dolkomies Peyton Place, waarin de typiesheden om je oren vliegen en My Lai nooit zal doordringen. P.G.W. deed dat vermoedelijk bewust, heel knap, in ieder geval omdat hij juist daar lol in had èn in een tijd dat zoiets nog net kon (hij begon in een heel grijs verleden bij een societykrant, die haar nieuws nog op lichtgroen of zachtrose papier deed verschijnen. Een soort The Unlimited Glue dus!). Maar het gekke is, dat je dat zelfde effect bij een aantal hedendaagse engelse cartoonisten nog - of moet ik zeggen wéér - tegenkomt. De afgrijslijk knappe Ronald Searle werkt vrij regelmatig met die wat overgekultiveerde, van de rest van het dagelijks gebeuren weggehouden, eigenaardigheden, als kostscholen en heertjes met bolhoeden en streepjespantalons, hoewel hij in het verleden menigmaal blijk heeft gegeven van een niet geringe betrokkenheid met dat dagelijks gebeuren (ik herinner me een getekende reportage over amerika, waar ik nog steeds ziek van ben). Datzelfde geldt voor een Brockbank, die zich geheel wierp op de RAF-gewijze besnorde, britse automofiel. Datzelfde geldt in nog veel sterkere mate voor een meneer Emett, maar mensen die zijn werk kennen zullen het eigenlijk niet aardig vinden, dat ik hem er in dit verband bijsleep. Ik geloof trouwens, dat de goede man geen cartoons meer maakt. Giles isoleert niets van niets. Hij houdt zich ook wel eens bezig met een tijdens Trouping The Colour in katzwijm gevallen guard of een in queue staande bolhoeddrager, maar hij zal altijd laten zien, dat er nog andere dingen gebeuren en mensen bestaan, die petten dragen of zich blootshoofds door het leven slaan. Hij weet feilloos, dat Trouping the Colour één dag per jaar gedurende slechts een paar uur plaats vindt en vermoedelijk weet hij met dezelfde precisie hoeveel mannen in engeland nog bolhoeden dragen en vooral ook hoe ze die bolhoed dragen. Hij kent de verhoudingen en is daar een meester in geworden. Of het nu gaat om de interieurs van pubs, kinderkamers of treincoupé's of om de wijdsheid of heuvelachtigheid van een landschap, hij kent de afmetingen net zo precies als het soort mensen, dat zich daar ophoudt.

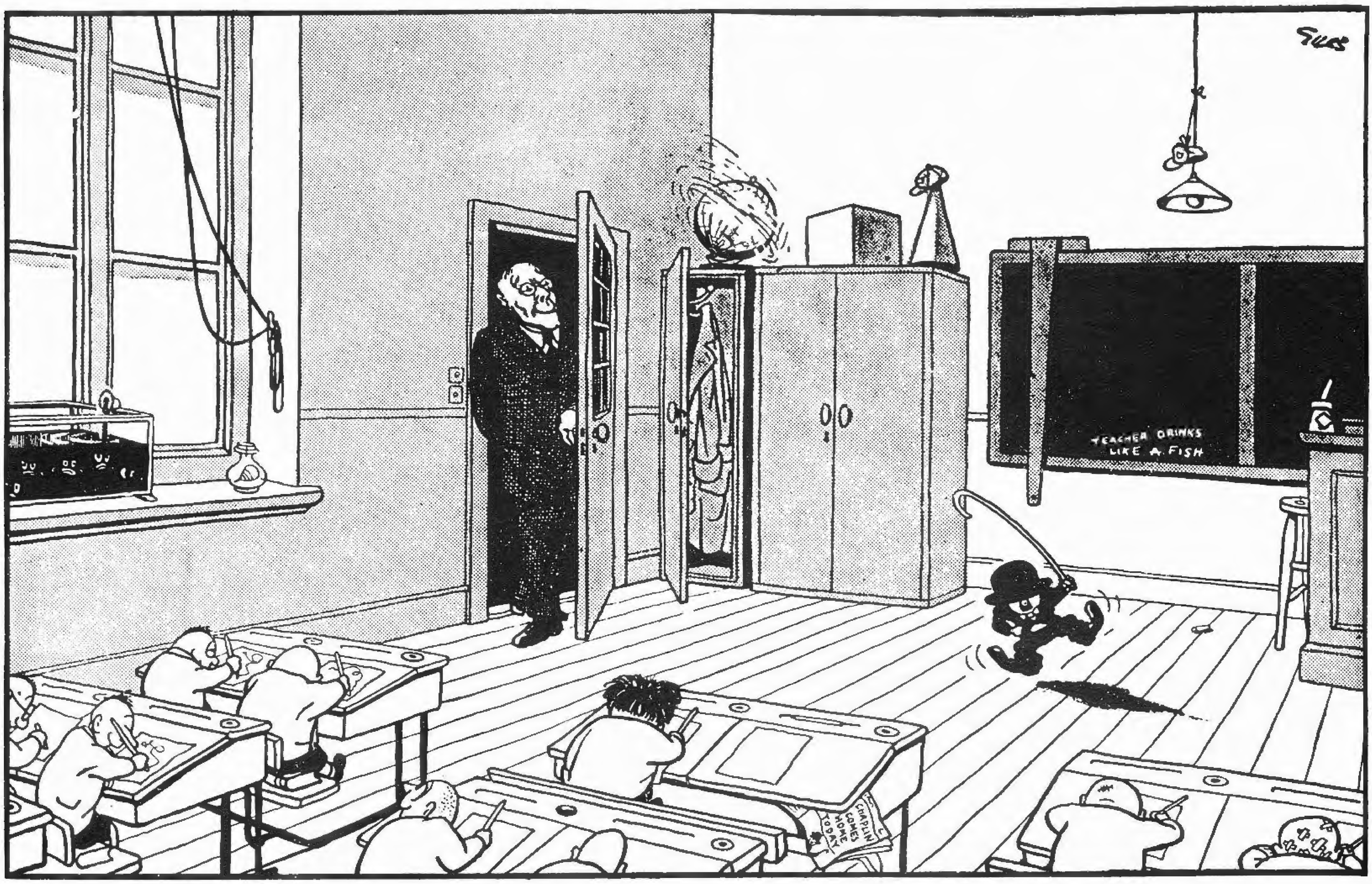

"A very remarkable impersonation, Wilmot—now if you'll kindly put my hat back where you found it, and bring the cane over here . . ."

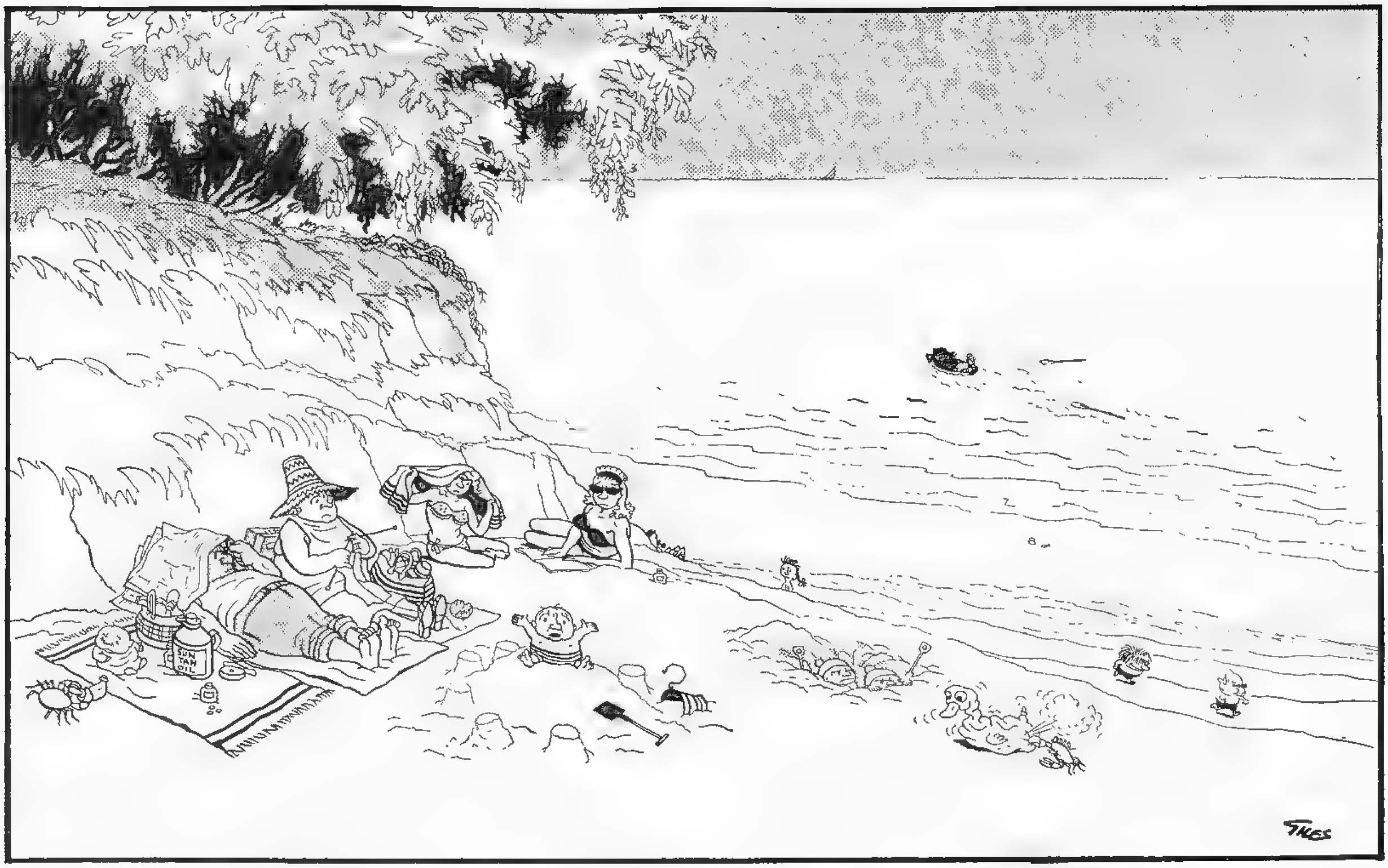

"Ask ourselves—what are we, as responsible citizens, doing to ease the tension in Berlin?"

Die beheersing van de verhoudingen heeft bij Giles geleid tot een waarschijnlijk onovertroffen oog voor detail. De hierboven beschreven huurezeltjesbaas draagt - ik noem maar een voorbeeldje - geen veters in zijn schoenen. Dat zou, besef je na enig logies denkwerk, ook geen nut hebben. De man sjouwt de godganze dag door het zand en zal met de regelmaat van de klok zijn schoenen moeten legen.

Nog een paar voorbeeldjes. In een kinderkamer, waar Giles zich, om andere dan pedofiele genoegens graag ophoudt, is op de vensterbank altijd wel plaats voor een fiks beschadigde Dinky Toy (geen speelgoedautootje maar een Dinky Toy!) of een onthalsde plastic eend. In ziekenhuizen vindt men altijd wel een patient, die ondanks het verbod toch een sigaretje tracht te roken en moeilijkheden krijgt met het camoufleren van de rookontwikkeling. En overal liggen er wel een paar peuken naast de asbak.
Dit samengaan van een meesterlijk gevoel voor verhoudingen en een benijdenswaardig oog voor detail (Giles manipuleert zijn lezers nogal eens door in of met die details niet ter zake doende grapjes uit te halen) is Giles één van de gemakkelijkst herkenbare tekenaars geworden, die ik ken.

Geen enkele situatie, die Giles ons voorschotelt, levert inlevingsproblemen van de zijde van de lezer op. Alles wat de lezer ziet komt hem op een of andere manier wel bekend voor. Hij heeft iets soortgelijks al eens meegemaakt of is aan iets dergelijks al eens voorbijgekomen. Het déja vu-effekt, dat Giles dikwijls weet op te roepen is verbijsterend.
Niet in de generalisatie van een gegeven doet Giles 'typies engels' maar in de uiterst genuanceerde benadering van wat hij ziet toont hij de kleine verschillen en dat zonder overbodige overdrijving. Een engelse fiets, waarschijnlijk een Rudge of een Raleigh, ziet er nèt even anders uit dan een Fongers of Gazelle. Lantarenpalen en verkeersborden blijken ineens af te wijken van wat wij hier iedere dag zien. En datzelfde geldt voor de architectuur van de gewone, doodnormale arbeiders, - middenstanders, - villa, - kantoor- en fabriekswijken. Ineens wordt door vrij kleine verschillen duidelijk, dat ondanks de overeenkomstige moeilijkheden der bewoners en dezelfde grauwheid van de huizen de Albert Cuypstraat en Coronation Street erg ver van elkaar vandaan liggen.

In een voor de kerstgelegenheid speciaal afgeschut hoekje van het warenhuis vindt voor het forum van een meute opgewekt kijkende kerstkadookonsumenten een wild gevecht plaats tussen aan de ene kant de kerstman en aan de andere kant een moeder en haar zoontje: De afdelingschef tracht de vrede te herstellen en zegt op gebiedende toon: 'Het kan me niet schelen wie de eerste klap gaf - zet ogenblikkelijk de jongen neer.'

In de huiskamer las tot voor enige momenten iedereen intensief de krant. Maar deze harmonieuze sfeer is wreed verbroken door de klap die een nu nors in zijn gedeelte van de krant starende vader zijn ongeveer tienjarige zoon heeft gegeven (De getroffen jongeman verlaat het vertrek met pijnlijk vertrokken gelaat, schedel en zitvlak betastend). Zegt de vader tegen zijn verontwaardigd opkijkende vrouw: 'En ik zeg je, dat hij niet geroepen is om uitdrukking te geven aan zijn opinie over de gevaarlijke situatie in Zambia, terwijl ik met de sportpagina bezig ben'.

De vader betreedt, waarschijnlijk gealarmeerd door niet direkt thuis te brengen geluiden, de kinderkamer; de krant - waarvan de voorpagina in grote koppen melding maakt van ernstige inflatie, prijs- en belastingverhoging, alsmede loonbevriezing - nog in zijn hand. In de kamer van zijn kroost vindt hij massa's schildpadden, waarmee de koters zich ten volle vermaken. Tussen de schildpadden zijn nog net enige opengebroken spaarpotten zichtbaar. Eén van de kinderen legt de vader de situatie uit: 'De man in de dierenwinkel adviseerde ons schildpadden te kopen, voor het geval ze ook belastingen heffen op schildpadden'.

"These remarks of yours: 'Smoke 60 a day'—'Drink 1½ bottles of Scotch a day'—'Take Shirley Bassey to the flicks six nights a week.' We can assume you're joking of course?"

De eerste langharige kabouter lang voordat onze Roel er zijn gedachten over had laten gaan...

Een ander, geheel eigen fenomeen, dat schuilt in Giles' uitzonderlijk grote oeuvre - hij begon in '43 bij de Daily Express en de Sunday Express en is nu dus precies dertig jaar aan de slag - is het gebruik van steeds terugkerende figuren in zijn werk. Een verschijnsel, dat men maar bij heel weinig andere cartoonisten tegenkomt en een verschijnsel, dat Giles' seriegevoeligheid - een soort basiskaraktertrek, die men voornamelijk bij stripmakers pleegt te kunnen waarnemen - toont.
Om 'The Social Scene', zoals Michael Bateman dat in 'Funny Way To Earn A Living' noemt, nog effectiever van zijn licht kritiese kommentaar te kunnen voorzien heeft Giles zich een kompleet gezin gekozen, waarin alle britse gezinnen zich zouden moeten kunnen herkennen en het is waarschijnlijk om die reden, dat het een wat erg uitgebreid gezin is geworden: Eén huisvader, één huismoeder (die als twee druppels water op de enige engelse tante die ik heb lijkt. F.J.), één grootmoeder, één volwassen zoon, twee, de tienerleeftijd ontgroeiende , dochters, nog een dochter, Vera geheten, de ingebeelde zieke van het stel, een vierde dochter, die spoedig de puberteit zal betreden, één norse zoon van een jaar of tien,, evenbeeld van zijn vader, een tweeling van de peuterleeftijd en een zuigeling. Dat zijn, als ik me niet vergis, twaalf personen - rijkelijk veel voor wat een gemiddeld gezin heet te moeten zijn -, waarbij Giles' buitengewone arbeidsvreugde nog eens zorg droeg voor een groot aantal katten, honden en parkieten. Is het gezin wat te talrijk uitgevallen om geloofwaardig voor 'gemiddeld' door te gaan, sociaal gezien beweegt het zich ongeveer wel op een gemiddeld niveau. De vader, een stug roker en redelijk geïnspireerd alkoholgebruiker (hem treffen we hierboven op een zebrapad aan, stomlazerus aan de vooravond van het kerstgebeuren, de onsterfelijke woorden debiterend: 'Drunk In Charge Of A Zebra Crossing - That's What I Am') zal zich vermoedelijk een net leefbaar inkomen weten te verschaffen als geschoold vakhandarbeider; hoewel - het is niet met zekerheid te zeggen, het lijkt per cartoon wat anders - in hem ook een kleine aannemer zou kunnen schuilen. Samen met de grootmoeder - zeer waarschijnlijk zijn moeder -, zijn tienjarige evenbeeld en de tweeling deelt hij zijn overmatige interesse voor door de televisie uitgezonden sportevenementen. De jaarlijkse tenniswedstrijden op Wimbledon raken de gehele familie.

Van het gezin lijkt de grootmoeder de show te stelen. Zij is één van top tot teen in zwart gehulde oude, doch onverwoestbare dame, wier grijns de toeschouwer doet gruwen. Zij 'rookt ketting', drinkt vrijwel kontinu donker bier, schijnt vrij grof in de mond te zijn en is de schrik van de kleine neringdoenden en pubhouders uit de buurt. Als zij uit gaat draagt zij een zwart hoedje, waarop een vogeltje is vastgepind, haar goklust doet haar kleinkinderen de spaarvarkentjes in paniek naar veiliger oorden brengen. Voorts is zij de politiek van Labour aangedaan en schrikt zij er niet voor terug deel te nemen aan demonstraties tegen de 'conservatifs', waarbij zij menigmaal in de arrestantenwagen terecht komt, dit als gevolg van haar nogal direkte uitleg van Labours politiek en de niet geringe wijze waarmee zij haar zwarte paraplu, waarvan de knop alweer gesierd wordt door een primitief gebeeldhouwd vogelkopje, weet te hanteren tegenover al of niet vermeende politieke tegenstanders. Zo begeeft deze aimabele dame zich jaarlijks naar het congres van de konservatieve partij, beladen met kratten overrijpe tomaten en kisten bebroede eieren.

Voor deze grootmoeder zou, volgens Michael Bateman, Giles' eigen grootmoeder model hebben gestaan. Een ander regelmatig weerkerend personage, die - alweer volgens Bateman - eveneens uit Giles' kinderjaren zou dateren is de onderwijzer, aan wie de edukatie van het tienjarige zoontje van de familie is toevertrouwd: Chalkie, een gruwelijk wreed ogend heerschap, bij wiens aanblik vergeten of verdrongen angsten ogenblikkelijk weer opborrelen en van wie je kunt vaststellen, dat zijn geloof in het konsekwent toedienen van lijfstraffen nog geheel en al ongeschokt gebleven is.

In een prentje uit '58 laat Giles ons de klas zien, waarin het tienjarig zoontje van de familie zijn onderwijs geniet. De kinderen zijn in staat gesteld om, terwijl Chalkie de rapporten schrijft, wat aan hun kreatieve vermogens te sleutelen. Zij tekenen dan ook een op een tafeltje opgestelde kubus na. Over het doodshoofd van Chalkie speelt een vertederde grijns. Fluistert de ons bekende tienjarige tegen zijn buurman: 'Ik hoop niet, dat het mijn rapport is, dat hij nu schrijft - hij lacht'.
In dezelfde cartoon komt nog een andere, het werk van Giles regelmatig frekwenterende, figuur voor. Het is een eveneens ongeveer tienjarige jongeman, die opvalt door zijn enorme bos haar. Op deze cartoon tekent dit jongetje net als zijn klasgenoten. Hij tekent alleen geen kubus maar een vierkant ('n square). Zijn velletje papier toont een verrassend goed gelijkend portret van Chalkie.

Dit, alreeds diep in de grijze, pre-Beatleaanse jaren, zeer langharige jongmens moet de verpersoonlijking van Giles' linkse, anarchisties getinte, vrijheidsopvattingen zijn. Dit altijd met aandoenlijke, zeer brede glimlach getooide satertje, dat immer klaar staat om, voor anderen pijnlijke situaties, met behulp van een ouderwets fotokameraatje vast te leggen, zou wel eens Giles' steeds terugkerende politieke minimanifestje kunnen zijn.

In een gesprek met de al eerder aangehaalde Michael Bateman zegt Giles links te zijn: 'I'm really a dirty leftist'. En relativerend of voor de veiligheid voegt hij er aan toe: 'What else can you be?' In zijn werk is Giles, wat betreft sociale kritiek, liefderijke mildheid en poezie, het best te vergelijken met onze eigen Simon Carmiggelt, een even bejubeld - het kleiner taalgebied daargelaten - man van wie bekend is, dat hij barrikades schuwt. Carmiggelt weet waarschijnlijk net zo goed als Giles, dat hij een genre hanteert, waarin, althans door hem, naar voren geschoven radikale uitingen de herkenbaarheid ernstig zouden schaden.

Beiden weten, dat die herkenbaarheid-zonder-meer de basis van het door hun beoefende genre is. Maar Giles lijkt zich, in het gebruik van die harige kabouter-avant la lettre toch niet helemaal voetstoots aan het genre te hebben willen overgeven. Hij weet, dat het genre, dat hij zo superieur beoefent, van hem eist, dat hij lol schopt met vriend en vijand, ondanks zijn eigen politieke kleur of zijn sociale voorkeuren.
Het vroegtijdige hippietje of jippietje (Het ventje komt in '51 al voor - voor zover ik heb kunnen nagaan - en waarschijnlijk eerder!) is - met wat goede wil - het vrolijke bewijs van Giles' ongeschonden partijdigheid. Met wat minder goede wil een even vrolijke uitlaatklep. Maar dat Giles veel van zichzelf terugvindt in dit uiterst opmerkelijke mannetje mag blijken uit de cover van het gebundelde werk uit '68-'69, waaruit blijkt, dat in het langharige ventje een vermoedelijk pornografies, maar in ieder geval zeer suggestief schilder schuilt.

Een één-ogige, halfdove cartoonkoning

Achter de tekenaars en schrijvers, die in fanzines als Stripschrift beschreven worden, blijken altijd biografiese gegevens van een soort te schuilen, waardoor je, bij oplepeling ervan, de indruk krijgt, dat het in de karrière van zo'n man eigenlijk eng soepel van een leien dakje is gegaan.

Disney zat in zijn studio en staarde voòr zich uit. Toen zag hij een muisje lopen, hij tekende er de eerste geluidsfilm ter wereld van en zijn karriere was gemaakt.

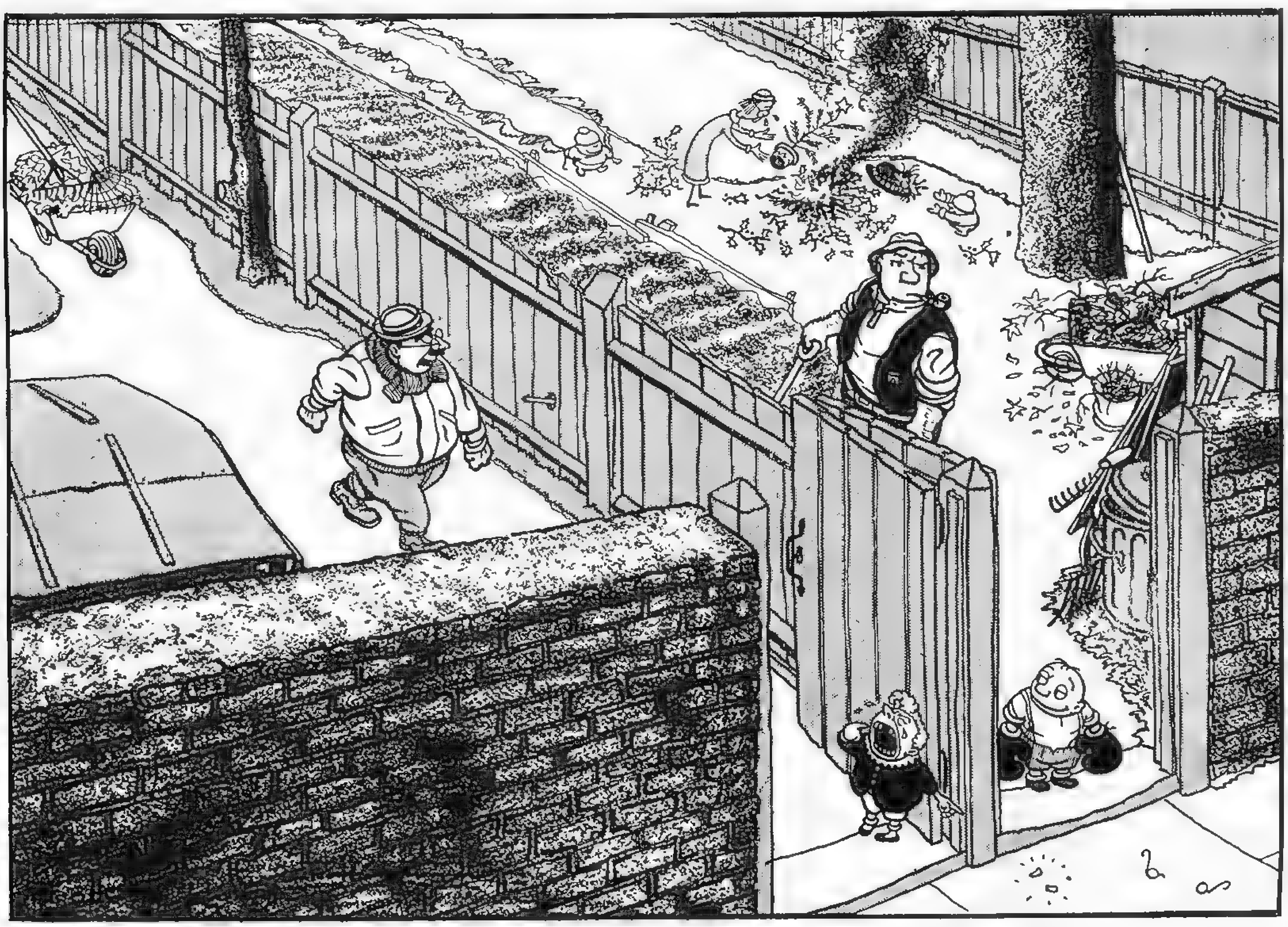

"All Mr. Churchill's efforts to maintain world peace mean nothing to some people's children."

"All I want is someone from the B.B.C. programme to come and ask me why we do it."

Toonder voer op de boot van zijn vader naar Zuid-Amerika, nam er wat lessen van een aldaar toevallig residerende ex-Disney-animator, keerde terug naar nederland en begon een glansrijke loopbaan. Zo is het ook met Giles vergaan. Op een dag wandelde hij een reklamefilmstudio binnen, deelde mee dat hij ervaring had in het maken van tekenfilmanimatie - wat natuurlijk niet zo was! - en het was weer gepiept. De tekenfilm leidde tot het maken van cartoons voor Reynold News, een krant, die in 1943 opging in de Express. Zo gaat dat!
Ik heb een hekel aan dit soort gegevens, omdat ze verbloemen hoe moeilijk vooral tekenaars van die generatie het gehad moeten hebben. Disney zat waarschijnlijk te staren, omdat hij geen flikker te doen had, Toonder kwam naar nederland en begon, waarschijnlijk hevig onderbetaald, als ghost-tekenaar moeizaam een soort Fix en Fox te fabrieken en met Giles zal het vermoedelijk niet anders gegaan zijn. Allemaal bloed, zweet en tranen, die door de managers van de eenmaal groot geworden tekenaars ijverig verzwegen werden en aan de vergetelheid prijs gegeven. Bepalend waren die moeilijkheden natuurlijk wel.

Goed, ik heb een hekel aan dat soort mystifikaties en beperk me daarom tot de meer eksakte gegevens.
Carl Ronald Giles werd geboren in september 1916. Werkte als animator voor Alexander Korda in 1935. Begon in 1937 voor Reynolds News. Werkte als oorlogscorrespondent cartoonist in Frankrijk, België en Nederland en Duitsland van '39 tot '45. Ontving in 1959 de Order of the British Empire en in 1962 de Cartoonists' Club Special Award for Distinghuised Services To Cartooning. Hij woont in Ipswich, Suffolk, waar hij een studio heeft met zes ramen, die hem dus zes verschillende kijkjes over Ipswich verschaffen, wat hij wel handig vindt als hij een stadje moet tekenen. Hij draagt een bril en rookte op het moment, dat Bateman hem interviewde als een waanzinnige, waarbij hij onder het spreken de sigaret tussen de lippen geklemd hield. Hij houdt van autoracen, jagen, enzovoorts, enzovoorts.

het zeer langharig jongmens, dat immer met zijn fotokameraatje klaar staat om voor anderen pijnlijke situaties vast te leggen.

Even toch een stukje mystifikatie om mijn vriend Martin Lodewijk een plezier te doen (niet om de mystifikatie maar om het romantiese gegeven). Toen Giles twintig jaar oud was trok hij, samen met twee vrienden uit de animatiesektor, een jaar lang als troubadour in kroegen op zijn accordeon spelend door Engeland. Hij houdt waarschijnlijk veel van muziek.
Tijdens een ongeluk met een, ongetwijfeld snelle, motor verloor hij het gebruik van één oog en werd doof aan één oor.

Geraadpleegde literatuur

Michael Bateman, Funny Way To Earn A Living.
Ian J. Scott, British Cartoonists Album.
GILES cartoons, sixth series, werk uit '51-'52.
GILES cartoons, twelfth series, werk uit '57-'58.
GILES cartoons, thirteenth series, werk uit '58-'59.
GILES cartoons, fourteenth series, werk uit '59-'60.
GILES cartoons, fifteenth series, werk uit '60-'61.
GILES cartoons, sixteenth series, werk uit '61-'62.
GILES cartoons, seventeenth series, werk uit '62-'63.
GILES cartoons, twentieth series, werk uit '65-'66.
GILES cartoons, twenty-first series, werk uit '66-'67.
GILES cartoons, twenty-second series, werk uit '67-'68.
GILES cartoons, twenty-third series, werk uit '68-'69.
GILES cartoons, twenty-fourth series, werk uit '69-'70.

Bij Sjors, de stripstunter draait alles om de strip!

Zoals nu weer een spannende wedstrijd
"Waar is de raket van Arad en Maya?"
gebaseerd op de populaire strip Arad en Maya:
met als ekstra verrassing een gouden radar masker kado.

Ook abonnee worden?
Stuur dan een briefje naar Sjors S-12, antwoordnr. 7059, Amsterdam. Er hoeft geen postzegel op.

Sjors
abonneeprijs 60 cent per week
of f 7.80 per kwartaal (13 nrs.)

JOHAN EN PIRREWIET

DE SFEER VAN EEN SPROOKJESWERELD

door Rob van Eijck

De verhalen van Johan en Pirrewiet zijn lieve, vriendelijke verhalen, eigenlijk 'n soort sprookjes; ze bevatten alle elementen van het sprookje: de goede koning, de goede en slechte tovenaar, dwergjes (de Smurfen), geesten, tovermiddelen (de maansteen, de toverfluit), draken. Dit gaat zelfs zover, dat een van de hoofdfiguren een dwerg is: Pirrewiet.
Pierre Culliford, oftewel Peyo, tekende al avonturen van Johan van 1947 tot '49 voor 'La dernière heure'. Hij had een paar maal geprobeerd zijn materiaal aan Dupuis te slijten, maar tevergeefs. Op een dag, in '51, kwam hij Franquin tegen, die hij kende van de tekenfilmstudio waar ze vroeger allebei gewerkt hadden en Franquin introduceerde hem bij Dupuis.
Zo begon in 1952, in nr. 650 van Robbedoes, een verhaal dat de titel droeg 'De nederlaag van Basenau', met in de hoofdrol ene Johan.
Maar het was niet helemaal de Johan uit 'La dernière heure'. De nieuwe had zwart haar, terwijl de oude blond was en een grote krul in de rondte onderaan zijn haar had. Maar verder was het verschil niet groot.

SFEER

De figuren en achtergronden zijn heel eenvoudig getekend, maar treffen precies de juiste sfeer. Het is de sfeer van een sprookjeswereld, met mooie, grote kastelen, morsige hutten waar tovenaars huizen, eenvoudige stulpjes van nijvere landlieden, stromende beekjes en grote wouden, waar zich enge dingen ophouden.
Sommige verhalen zijn zuiver sprookjes. Neem bijvoorbeeld: 'De bron der goden', waarin Johan en Pirrewiet een aantal arme dorpelingen bijstaan die zich wegens een betovering niet kunnen verzetten tegen een brute onderdrukker. Zij

gaan op zoek naar de toverdrank die de vloek moet opheffen en ontmoeten op hun weg een reus en een tovenaar, die in een merkwaardig landschap in een grot woont. Natuurlijk slagen zij in hun opdracht en weten de arme onderdrukten van hun kwelgeesten te bevrijden. Dat is je reinste sprookje.

vroege versie van Johan uit 'La dernière heure' 1947

Maar andere verhalen hebben dat sprookjesachtige weer veel minder, zoals 'De eed der Vikingen'; dat is een normaal avonturenverhaal, zonder iets magisch erin.

CENSUUR

Maar hoewel de verhalen heel lief en onschuldig zijn, is er toch een keer gecensureerd. In 'De nederlaag van Basenau' wordt een troubadour, die naar het kasteel van de koning is gestuurd om daar te spioneren, betrapt en gevangen genomen. Vervolgens wordt hij gemarteld. Degenen die het verhaal oplettend gelezen hebben, zal het ongetwijfeld opgevallen zijn dat de troubadour van het ene plaatje op het andere ineens een dikke buik heeft gekregen. De reden hiervan is dat op de pagina die er tussenuit gecensureerd is, de gevangene vol water gegoten wordt, als eerste marteling. Dupuis vond dat hierdoor de tere kinderzieltjes al te zeer geschokt zouden worden en daarom moest die scene eruit.

DUIDELIJKHEID

De grootste kracht van de serie ligt in de enorme duidelijkheid. De tekeningen zijn op het eerste gezicht herkenbaar, de handeling komt direkt over, er staat niets te veel op. Het is een kunst op zich om met zo weinig lijnen de bedoeling toch precies volledig over te laten komen.
De tekenstijl, vooral in de verhalen rond het midden van de serie, lijkt nogal op de stijl die Franquin vroeger had. Maar daarna zijn ze uit elkaar gegroeid: terwijl Franquin overschakelde naar een steeds grotere aktie en bewegelijkheid, met een enorme vitaliteit in zijn tekeningen, heeft Peyo het rustige, evenwichtige en tevens wat stijvere in zijn tekeningen bewaard. De kontinuiteit in de tekeningen is groot. Al heel snel vindt Peyo zijn uiteindelijke stijl en daaraan is nauwelijks nog iets veranderd. Het werd wat uitgebalanceerder en zekerder, maar de stijl bleef dezelfde.

DE HELDEN

De meest opvallende figuur is natuurlijk Pirrewiet, en niet Johan. Dit kleine baasje dook voor het eerst op in 'De dwerg van het Rotsbos' en was daarna niet meer uit de serie te branden. Als dwerg van voornoemd bos was hij de schrik van de omgeving, maar het was natuurlijk Johan die hem te pakken wist te krijgen en aan wie hij zijn droevig lot verhaalde: overal werd de stakkert uitgelachen en

eerste verschijning van Johan

hongerig zwierf hij door bos en hei, zodat hij op deze manier tot de misdaad gedreven werd (nou ja, misdaad....) Maar Johan doet er natuurlijk wat aan en zo wordt Pirrewiet hofnar van de koning. Of hij zich in deze funktie heeft kunnen handhaven wordt niet vermeld, maar een feit is dat hij in ieder geval zijn taak behoorlijk verwaarloost.
Pirrewiet is het enfant terrible: hij schikt zich nooit in de bestaande situatie en haalt voortdurend allerlei practical jokes uit ten koste van anderen. Dapper is hij niet, maar maak hem vooral niet kwaad, want dan is hij niet meer te houden. Daarvan krijgen we meer dan eens een voorbeeld, wanneer we zien hoe Pirrewiet zich doorgaans bij het begin van een vechtpartij strategisch probeert terug te trekken; maar dan krijgt hij een klap op zijn hoofd en stort zich met nietsontziende vechtlust in de strijd.

Gevreesd is hij om zijn muzikale wanprestaties. Hoewel onstuitbaar tot de muziek aangetrokken brengt hij er naar de mening van de anderen niet veel van terecht. Zijn favoriete in-

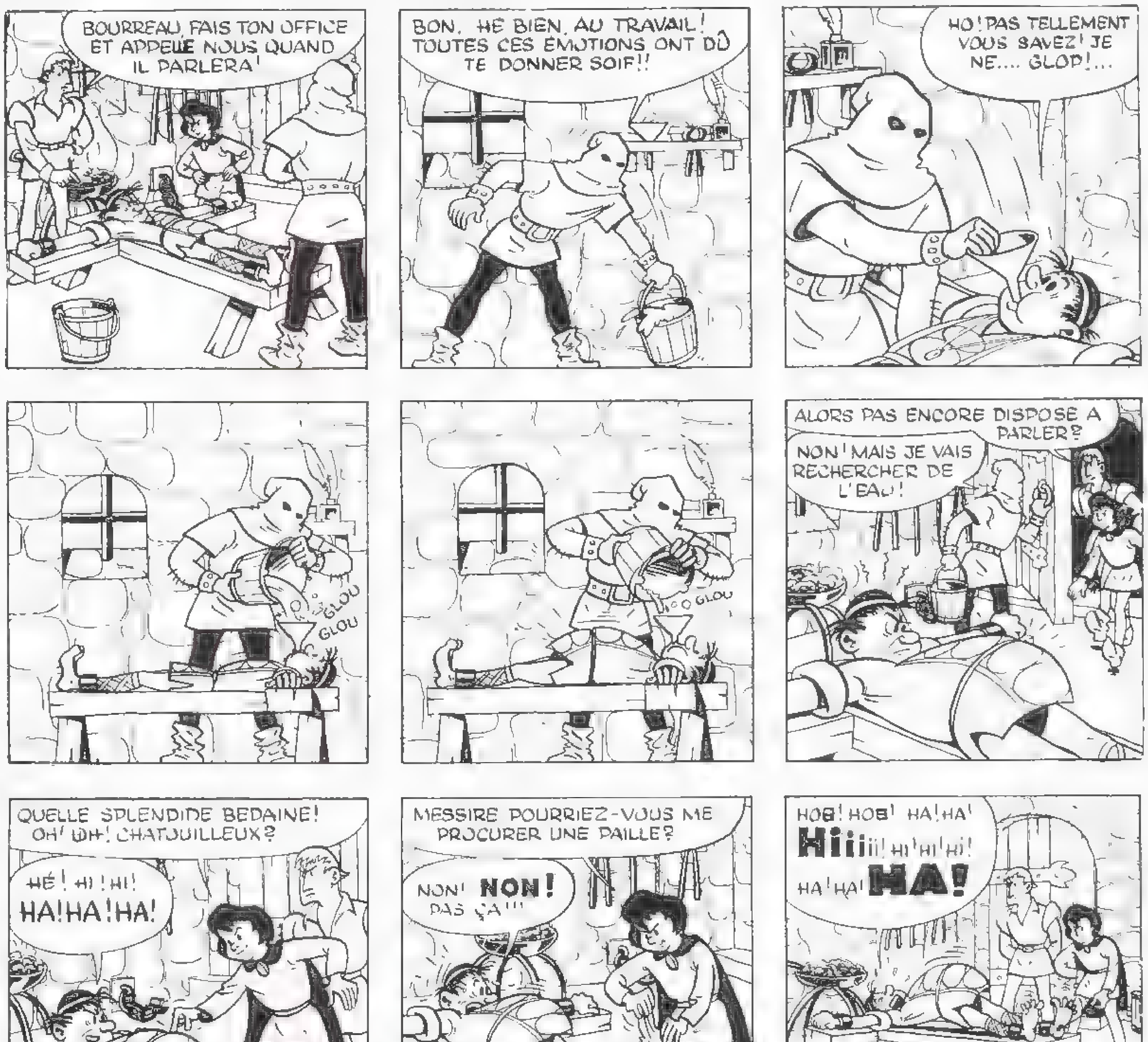
BOURREAU, FAIS TON OFFICE ET APPELLE NOUS QUAND IL PARLERA!
BON, HE BIEN, AU TRAVAIL! TOUTES CES ÉMOTIONS ONT DÛ TE DONNER SOIF!!
HO! PAS TELLEMENT VOUS SAVEZ! JE NE.... GLOP!...
GLOU GLOU
GLOU
ALORS PAS ENCORE DISPOSE A PARLER?
NON! MAIS JE VAIS RECHERCHER DE L'EAU!
QUELLE SPLENDIDE BEDAINE! OH! OH! CHATOUILLEUX?
HÉ! HI! HI! HA! HA! HA!
MESSIRE POURRIEZ-VOUS ME PROCURER UNE PAILLE?
NON! NON! PAS ÇA!!!
HOE! HOE! HA! HA! Hiii!! HI! HI! HI! HA! HA! HA!

gecensureerde pagina uit 'De nederlaag van Basenau'; nooit verschenen

strument schijnt een soort vedel te zijn, waaruit hij op een gegeven moment zelfs met één snaar nog iets van melodie weet te krijgen. Ook zijn zangstem blijft zijn lotgenoten niet bespaard. Waarom hem nooit eens duidelijk gezegd wordt dat hij zijn muzikale aspiraties maar beter kan opgeven, is me een raadsel.

eerste verschijning van Pirrewiet

Op Pirrewiet valt heel wat aan te merken, zoals bijvoorbeeld zijn uiterst familiaire manier van optreden ten opzichte van de koning, die hij zo af en toe nog flink belazert ook. Kortom, Pirrewiet stoort zich niet aan de bestaande verhoudingen, erkent geen enkel gezag en zou dus heel goed in onze eigen tijd gepast hebben. Juist dit moderne aan hem maakt hem zo opvallend temidden van al die brave onderdanige lieden die wel allemaal hun plaats kennen.

Johan daarentegen is als hoofdfiguur natuurlijk uiterst korrekt; niet dat hij onderdanig is, dat mag een held niet zijn, maar hij veroorzaakt toch niet de last van een Pirrewiet en spreidt zeker niet dezelfde onder-

de koning en een smurf

mijnende aktiviteiten ten toon.

Hoe oud Johan is, is moeilijk te schatten. In het eerste verhaal ziet hij er op de eerste pagina's uit als niet ouder dan twaalf, maar hij veroudert toch aanzienlijk in de loop van het verhaal. Later zouden we hem een vroege twintiger kunnen noemen. Al te jong kan hij ook weer niet zijn, gezien zijn invloedrijke positie aan het hof. Ook zijn funktie is niet duidelijk. In tegenstelling tot de andere belangrijke mensen aan het hof schijnt hij niet over een stuk grond en een kasteel te beschikken. Laten we het er maar op houden dat hij van de koning kost en inwoning krijgt in ruil voor het opknappen van gevaarlijke karweitjes; zo iemand is aan dat hof ook wel nodig, want met de regelmaat van de klok duiken er weer nieuwe gevaarlijke situaties op.

Naast Johan en Pirrewiet zijn er natuurlijk nog een aantal andere figuren die we regelmatig op zien duiken. In de eerste plaats de oude koning; hij is de wijze vaderfiguur, die een beetje sukkelige indruk maakt en regelmatig tot wat aktie gepord moet worden. De dagelijkse gang van zaken lijkt wel wat aan het droomwereldje, waarin hij leeft, voorbij te gaan. Dan hebben we graaf Driebergen, de betrouwbare, beschaafde medestrijder van Johan; hij is een wat kleurloze figuur, het ideaalbeeld van de nobele ridder. Vervolgens hebben we Sikje, de rij-bok van Pirrewiet, die tegenwoordig niet meer zo'n grote rol speelt als vroeger.

Pirrewiet en de muziek

Deze Sikje is precies de metgezel die bij Pirrewiet past, soort zoekt soort. Hij is eveneens bijzonder eigenwijs, anti-autoritair en uiterst opvliegend.

Verder is er nog Homnibus, de verstrooide tovenaar, die misschien eerder een vroege wetenschapsman dan een tovenaar genoemd kan worden, omdat hij zijn tovermiddelen schijnt op te zoeken en te onderzoeken op een wetenschappelijke manier en daaraan zijn kracht ontleent.

Maar de verschijnselen uit de sprookjeswereld die het meeste sukses gehad hebben zijn natuurlijk de Smurfen.

In 'De fluit met de zes smurfen' duiken zij voor het eerst op en zien er dan nog tamelijk bespottelijk uit. Maar al heel snel ontwikkelen zij zich tot de Smurfen zoals we die kennen uit de zelfstandige verhalen over dit vriendelijke kaboutervolkje. Hun sukses werd zó groot, dat zij zich onafhankelijk verklaard hebben en hun eigen serie begonnen zijn. Maar dit ging wel ten koste van Johan en Pirrewiet, die bij gebrek aan tijd van de tekenaar een rustiger leven schijnen te zijn gaan leiden.

Pirrewiet op z'n best

WE ZIJN ER! HE, PIRRGWIET, KIJK EENS! DIE VENT DAAR - DIE NAAR BUITEN KOMT GEHOLD, DAT IS BOSSUYT! KOM, WE MOETEN HEM BELETTEN TE VLUCHTEN!

uit 'Het raadsel van de Maansteen'

Modern Papier
VOOR EI- WAANZIN IN WOORD & BEELD! ABONNEMENT F.5,- VOOR 5 STUKS #'S 1,2,5,6,7,8,9 NOG LEVERBAAR ★ GIRO 2255059 TNV J SWARTE TE HAARLEM ONS ADRES .S. BREESTRAAT 6 HAARLEM

STRIP ANTIKWARIAAT

„DE BLAUWE LOTUS"

KLIMOPHOF 3. DEN HAAG TEL 333 403

OPEN VAN 4 TOT 6 UUR
DONDERDAGS VAN 4 TOT 9 UUR
ZATERDAGS VAN 2 TOT 6 UUR

NU OOK

LEYWEG 1244 DEN HAAG

OPEN VAN 9 TOT 6 UUR
WOENSDAGS TOT 1 UUR
DONDERDAGS TOT 9 UUR

VOOR IEDERE VERZAMELAAR

SUSKE'S - LOMBARD - DUPUIS ENZ.

UITGEVERIJ/VERKOOPKANTOOR
K A R T O E N

Bommelbibliografie *f* 4,75
Stripschrift 8/9 met Tom Poes en het Monster van de Holleweg *f* 3,90
Stripschrift 11 met Kraaienhove *f* 1,—
Stripschrift 12 met Koning Hollewijn en de Mensenhater *f* 1,25
Stripschrift 13 met Rikki en Wiske in Chocowakije *f* 2,90
en **de allerlaaste restanten** uit het antikwariaat tegen OPNIEUW VERLAAGDE prijzen:
Het Franse maandblad **PANDA:**
nr. 9 Le trésor de l'ile perdue *f* 9,50; nr. 10 Le mysterieux verre d'eau *f* 8,90; nr. 11 Le maitre magicien *f* 8,90; nr. 14 Le magnat du pétrole *f* 8,70; nr. 15 Le maitre horloger *f* 8,90; nr. 17 Le maitre des Esprits *f* 9,50.
Verder uitsluitend Bommel- en Tom Poesstrips. Dagstrips uitgeknipt: 14 Blikken mannen *f* 34,-; 15 Betoverde Spiegel *f* 36,-; 18 Bommelschat *f* 27,50; 19 Schat op de zeebodem *f* 23,-; 21 Superfilm *f* 17,50; 30 Grootgroeiers *f* 25,-; 80 Kwanten *f* 12,50.
Het is mogelijk dat bij dagstrips een enkele aflevering in kopie vorm is bijgevoegd.
Boeken: B60 Holleweg *f* 3,50; B26 O.B.B. fotoboek *f* 19,-; BU 1 Nursery Rhymeland *f* 190,-.
Tom Poes weekblad T5 Superfilmonderneming (als dagstrip) *f* 11,50.
Tom Poes verhalen met illustraties (uit het T.P.-weekblad) per 10 stuks ongesorteerd voor *f* 4,50.
Bestel per postgiro no. 2078226 van Kartoen, van Swietenstraat 45, Zoeterwoude en maak ook *f* 1,- over voor porto en administratiekosten. Indien leveringen onverhoopt niet naar wens zijn wilt u dan binnen één week reklameren?

DE BESTE STRIPS ALTIJD IN VOORRAAD BIJ BOEKHANDEL

ILA

EN

STATIONSBOEKHANDEL

bruna

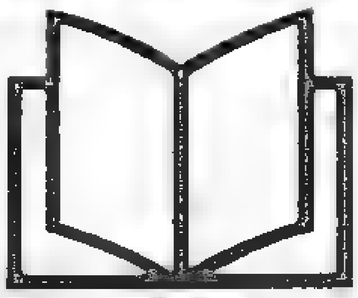

DUS IN MEER DAN 100 FILIALEN VAN BRUNA N.V. IN NEDERLAND

CISO tijdschrift voor stripliefhebbers in de Nederlanden

Abonnement 1973 omvat
4 CISO nummers en
4 supplementen/magazines.
CISO nummer los *f* 5,25 incl. porto.
Supplementen niet los verkrijgbaar.
Magazines *f* 2,25 per stuk.
Abonnementsprijs 1973 *f* 25,-/
Bfr. 350.

Betalingen:
Giro 1412138 tnv C. Coenders,
Vogelenzanglaan 3, Breda.
Bank: Amro Bank Ginneken, rekg.
nr. 440735408 tnv C. Coenders.
België door storting op PCR 15759
van Generale Bank Maatschappij
Turnhout
tgv rekg. nr. 230-0025263-63
tnv C. Coenders, Breda, Nederland.
Nummers in voorbereiding:
Februari 1973: Hassan en Kaddoer door J. Laudy.
Mei 1973: De Leeuw van Vlaanderen door Bob de Moor.

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23,
Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

FALATOFF

geeft u de beste informatie over alle Franse stripgebeurtenissen.

Een abonnement (12 nrs.) kost *f* 14,- en de eerste 10 nummers zijn nog verkrijgbaar voor een tientje.

Losse nummers zijn bij diverse stripantiquariaten verkrijgbaar.
GIRO 2805518
van H. van den Boom,
Bentveldsduinweg 10,
Aerdenhout.

PANDA

FREDERIKSTRAAT 151,
's-GRAVENHAGE.
TEL. (070) 111375
(begin 1973 gewijzigd)

Open dagelijks van twaalf tot twee en van vier tot zes.
's Zaterdags van tien tot zes.
Stripschapleden 10% korting.

tweedehands **STRIPS**
oude **STRIPS**
antieke **STRIPS**
nieuwe **STRIPS**
STRIPposters
STRIPkaartspellen
STRIPpop-up-albums
STRIPweekbladen
STRIPdokumentatie
STRIPschrift
STRIPkalenders
STRIPplakboekjes
STRIPschapkorting
STRIPplakplaatjes

'Johan en de Groene Draak' werd eerste gepubliceerd in het weekblad 'Spirou', 1e jaargang, nummer 8. Over deze bij deze bericht gaat het naar Uitgeverij Dupuis en zijn Hare Majs. Ik vrees verwarming dit materiaal afkomstig is. Copyright Dupuis.

DE GROENE DRAAK!!

HATSJIE!

TSJIE

?

HATSJI ☆ AU!

PAF

IS HET GEEN
NEE,
DIEVEN ZIJN
HET!

PAF

ONDER ONS GEZEGD, IK HEB
NOOT IETS VAN DIE DRAAK
GELOOFD

WOEAA!

HA! HA!
EINDE

HULPRUBRIEK

Aangeboden:
Alles van Suske en Wiske, vele Lombard en Dupuis uitgaven, Tom Poes, Robbedoes, Kuifje, Ons Volkske, Tijl Uilenspiegel, Eric de Noorman, Aram, K.Z.V. Donald Duck 1952-1968, Sjors, Humorist, Mickey Magazine, Tom Poes Weekblad, knipsels prof. Créghel enz. enz.

Gevraagd:
Alles over Paulus de Boskabouter. Tom Poes weekblad: 1e jrg.: 1 t/m 23, 32 t/m 52; 2e jrg: 24, 34, 36, 52; 3e jrg.: 12, 13, 14, 17 t/m 27, 32 t/m 57; 4e jrg: 1, 3, 7 t/m 21. Kuifje verz.nrs: 1 t/m 9, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 23 t/m 30, 32 t/m 43; Pum Pum weekblad, Bravo tot 1947, Bommelbode, Tom Poeskaarten, boekjes, knipsels enz.
Stuur mancolijst.

Cor Laurens, Soesterweg 148, Amersfoort, 03490-14378.

Gevraagd:
Van het weekblad D.D. of de Tom Poesstrips daaruit: 1960, 1; 1962, 29, 38, 39; 1963, 8, 11, 19, 24, 25, 30, 32, 42, 43 en 47; 1965, 1, 6, 15 en 52.

Aangeboden:
Vele D.D. en vele T.P. strips daaruit.

G.P. Koopman, Gruttostraat 63, Wormer, 02982-3111

Aangeboden:
Corentin 3 (frans), Pom, Teddy, Snoe Snolleke 2, 4, diverse Sleen (Nero, Tour France), knipsels Eric enz., Dupuis.

Gevraagd:

Snoek Oktaaf Keunink + Stropke Flopke + Onbekend werk Sleen, Mr. Barelli, Leeuw van Vlaanderen, Snolleke 1, 3, Chick Bill, Flip en Flupke, grappen Lambiek.

A.B.M. Beumer, Prof. Ritzema Boslaan 76, Utrecht, 030-716087.

Gevraagd:
Kappie nrs. 4, 6, 7, 13, 16, 20, 22, 25, 28, 34, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46 t/m 51, 54 t/m 77, 79 t/m 83, 85, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 98, 103.

E. van Ittersum, Thomas Schwenckestraat 26, Den Haag.

Aangeboden:

Knipsels Sjors uit Panorama, 1938 en 1951 t/m 1954.

Gevraagd:
Gave oude Bruintje Beer's.

020-792041.

Gevraagd:
Zwart/witte Tin Tin's (vooroorlogs); Chick Bill eerste serie

Aangeboden:
Goed ruilmateriaal (Standaard, Lombard, Dupuis); Kuifje knipsels.

Marcel van der Hoff, Carmenlaan 55, Amstelveen.

Gevraagd:
Pep 1962 t/m 1969

Aangeboden:
Kuifje in de Sovjet-Unie, Nederlandse tekst, 145 pagina's.

J.W.L. Karsenbarg, Kloosterlaan 27, Utrecht.

Aangeboden:
Tom Poes weekblad, 1e t/m 3e jaargang (ongeveer 25 nrs. inkompleet), Robbedoes, Kuifje, Spaanse Spook, Leeuw van Vlaanderen, Corentin I, Chick Bill tegen de Onzichtbare, Witte Uil, Alex, Blake en Mortimer, Eric de Noorman enzovoort enzovoort.

Gevraagd:
Tom Poes weekblad 1e t/m 3e jaargang (kompleet en alleen in goede staat), Bommelbode 1 t/m 12, Doe Mee weekblad 1935 t/m 1943, Alex de onversaagde (alleen in goede staat) enzovoort enzovoort.
Kontakt gevraagd met Belgische en Nederlandse stripverzamelaars enzovoort enzovoort.

W. v.d. Plas, Jan Evertsenplaats 205, Rotterdam 3002, 010-135843.

Aangeboden:
TP: Kniphoed; Kappie: Wierlozen, Wijde Verten; alle B. Danny's (uitgez. Korea, onbemande vliegt.)

Gevraagd:
Panda: Meester Edelman, Oudheidkundige (boeken) uitg. Muinck.
Duck: jaargang 1958 of 1959 kompleet.
TP weekblad 4e jaargang kompleet.

P. Zalmé, Geysterenweg 122, Den Haag.

Gevraagd:
Clifton 1, Wraak van Anthraciet, Duck's: 4 en 10 van '52. 1953/'54, Chick Bill, Corentin I.

Aangeboden:
Wonderen van Mu, Dodenridders, Lachende Wolf, Zwarte Zwaan, Zingende Nijlpaard, Tartaarse Helm (allen vlaams), Corentin 3.

Wim van Helden, Hugo de Grootstraat 3, Leiden, 01710-32775.

Gevraagd:

Enkele jaren geleden heeft in Pep driemaal een serie verhalen van 10 afleveringen gestaan over beroemde Indiaanse opperhoofden.
Is er iemand die mij hieraan kan helpen, eventueel in ruil voor andere verhalen, boeken of plaatjes.

E.J.W. Jonkman, Goeverneurlaan 125, Den Haag

Gevraagd:
Tom Poes Weekblad, Panda knipsels vóór verhaal 54, Rob's vrienden.

Aangeboden:
Suske en Wiske, Eric, Tom Poes (o.a. alles uit Zondagsvriend), Lombard, Dupuis, KZV, Bravo, Robbedoes, knipsels uit 'Ons Volk' (Vandersteen), Petit XXième enz.

Roger Decadt, Congostraat 82, 8310 Sint-Kruis, België; 050-35108.

Gevraagd:
Stripschrift 21, Pep 1962/1965 (kompleet)

Aangeboden:
Tom Poes en de kniphoed (uitgave Th. Niemeyer, Groningen 1958; zeer goede staat); De avonturen van Filo Flop; Panda verhalen 19 en 23 (uitgave de Muinck & Co.).

P.C. Planting, Zijtak Westzijde 41 Nieuw-Amsterdam.

Gevraagd:
Kappie: knipsels vóór nr. 107, nr 113, nr 115 t/m 121; David-boekjes nr 1 en 2.
Smidje Verholen: Rare Alchemist, Knap Mutator, Marsmannetjes etc.
Wipperoen: Winterkrant, Knarswieler, Boefzoekers, Knalbalclub, Woeste Pier, Speursnavel, Kinkhoorn, Rinkelplan.
P.J. van Trigt, Londenweg 127, Vlaardingen; 010-353840.

.....Eveneens zou ik het geweldig apprecieren als u mij inlichtingen verschafte over gelijkaardige tijdschriften (als Stripschrift-red) elders in Europa (Frankrijk, Duitsland, Groot Brittanië).
Robeyns Gaston, O.-L.-Vrouw Tielt, België.

Antwoord van de redaktie:
Inlichtingen over gelijkaardige tijdschriften elders in Europa zou een lang artikel vergen. Een nagenoeg volledig overzicht is te vinden in Charlie 27 (avril 1971). De auteur van het artikel, Jacques Glénat-Guttin, noemt 70 tijdschriften en publiceert in Charlie tot op de dag van vandaag supplementen. Van de belangrijkste tijdschriften ('fanzines') worden de nieuwe nummers wel in onze nieuwsrubriek besproken. Misschien komt Stripschrift er ook nog wel eens toe een overzicht te publiceren.
Overigens in uw land bestaat een uitstekend gestencild tijdschrift dat het 'fandom' op de voet volgt, nl. 'BD 70' van Marc Schelfhout (216 chaussée de Haecht, 1290 Diegem, België).

Beste Stripschrift-redaktie,
Gaarne zou ik jullie enige vragen willen stellen:
1e. Zijn er wel eens striptentoonstellingen gehouden? Zo nee, komen ze dan wel? Me dunkt dat er genoeg belangstelling voor zou zijn!
2e. Zoudt u de adressen van alle bij u bekende stripantiquariaten en stripotheken eens in Stripschrift kunnen vermelden?
3e. Is het mogelijk om je stripboeken te verzekeren tegen brand e.d.?
4e. Weten jullie soms of 'Rikki' en het 'Spaanse Spook' ook herdrukt zullen worden bij de Standaard Uitgeverij?
Fred Hensens, Blesdijke (Fr.)

Antwoord van de redaktie:
1. Striptentoonstellingen worden sinds 1967 regelmatig gehouden. O.a. in Amsterdam, Enschede, Doetinchem Eindhoven, Delft, Rotterdam, Breda, Haarlem, Antwerpen (Comic Art Gallery of Antwerp) en Brussel (Koninklijke Bibliotheek). De bekendste exposities waren Allemaal Beeldverhaal en Wordt Vervolgd. Verslagen vindt u regelmatig in Stripschrift.
2. De stripantiquariaten behoren tot onze trouwste adverteerders. Hun adressen staan verspreid door dit nummer.
Over elke nieuwe stripotheek krabbelen onze nieuwsredakteuren een berichtje.

3. Natuurlijk.
4. Over een herdruk van 'Rikki' bij De Standaard is ons niets bekend. Dit verhaal werd al kompleet herdrukt in

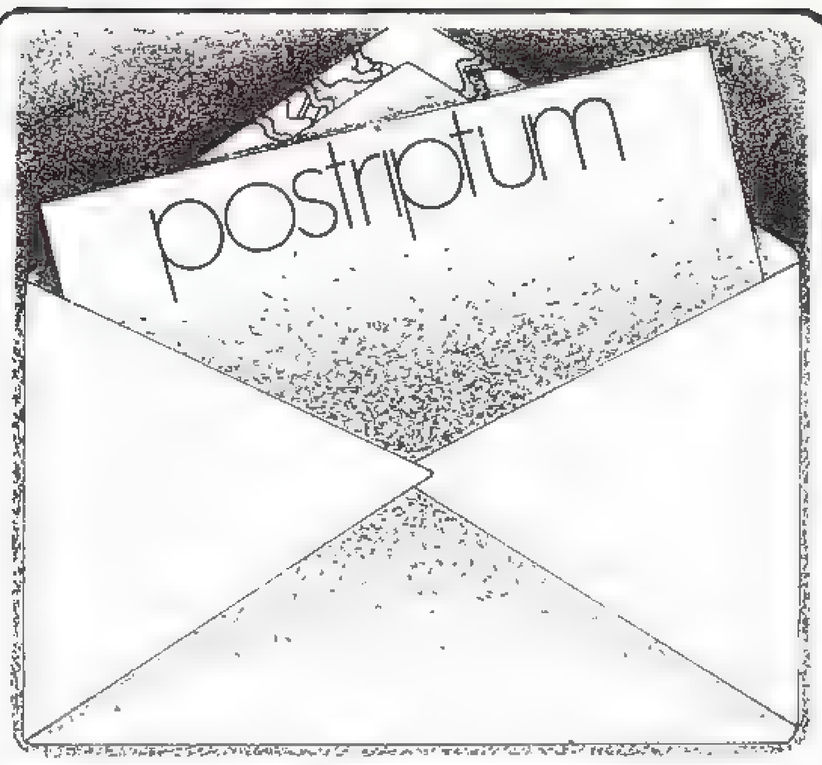

Stripschrift nr.13 (uitverkocht). Van een herdruk van 'Het Spaanse Spook' schijnt inderdaad sprake te zijn. Het wordt een soort luxe editie. Stripschrift gaat er achter aan.

Geachte redaktie,
De kwaliteit van het Stripschrift is voortreffelijk, en daarom heb ik me er op geabonneerd. Maar wat mij en vermoedelijk ook wel anderen is opgevallen, is de voorzichtigheid, waarmee u de voor de hand liggende behoefte aan kwaliteitsnormen omzeilt. Niet altijd is dat het geval; bijv. bij de behandeling van de Suske en Wiske-serie (de uitgesproken slechte Rode Reeks; de hinderlijke opdringing van een dun moraaltje; de enorme daling van de tekenkunst). Het opsporen en toepassen van kwalitatieve eisen op het gebied van de strip is een moeilijk karwei. Je merkt al gauw hoe diep de afgrond is tussen strips en films, je ziet ook dat de plaatjes met onderschriften heel andere eisen stellen dan de strips met ballonetjes. Dat is allemaal weinig onderzocht. Il wil een studie maken van de ontwikkeling van de humor in de Lucky Luke-verhalen (de voor mij beste ballon-stripserie), en daarbij een poging wagen enige humorcategorieën op te sporen en de bijbehorende normen te formuleren. Het is wel oppassen geblazen, dat je niet de Lucky Luke-humor normatief maakt voor andersoortige humor in andere strips. Als de zaak klaar is ziet u het wel. (Dit als een reaktie op uw oproep voor medewerkers).

Negatieve kritiek op Stripschrift heb ik helaas ook: Het Panda-verhaal uit nr. 15 is te klein afgedrukt. De plaatjes van deze strip zijn schitterend. De serie doet voor Tom Poes nauwelijks onder. Maar Stripschrift doet, wat aan de BB-uitgaven ook verweten wordt. Ook de tekst is te klein. De herdruk van het X 9-verhaal in nr 16 is een ontzettende flop. Ik weiger mijn ogen op te offeren voor het lezen van strips die op een diascherm geprojekteerd zouden moeten worden, om leesbaar en kijkbaar te zijn. Een strip wint aan aantrekkelijkheid, wanneer de plaatjes en de tekst groot genoeg worden afgedrukt. De herdruk van Heer Bommel en zijn iksel is een voorbeeld van het ideaal.
D.J.M. ten Berge, Rheden.

Antwoord van de redaktie:
Het zal u zijn opgevallen dat de uitgaven in de rode Suske & Wiske-reeks onze schrijfgrage nieuwsredakteuren niet meer dan een droge opsomming kunnen ontlokken. Een onderzoek naar motieven en tendenzen in het hoofdwerk van Vandersteen kan een zeer interessant artikel opleveren. Naar uw Lucky Luke-bijdrage zijn wij zeer benieuwd; zoals naar alle bijdragen die dieper op het medium strip ingaan dan nog maar al te vaak gebeurt.
Wij zijn het roerend met u eens dat strips op het oorspronkelijke formaat dienen te worden herdrukt. Dat technische oorzaken Stripschrift in het verleden soms genoopt hebben te verkleinen, vinden wij even jammer als u.

Geachte redaktie.
Mijn naam is Jan Verstraten, ik ben 16 jaar, woon in Mill (NBr) en volg op het Elzendaalcollege in Boxmeer het mammoetgymnasium. In de lessen Engels moeten (als dat mogelijk is) alle leerlingen een spreekbeurt houden Omdat alle onderwerpen tot nu toe niet al te best te pruimen waren (om maar wat te noemen: het Coloseum, en Curaçao)wilde ik wat leven in de brouwerij brengen door mijn spreekbeurt te houden over een strip. En wel over de strip van Charles M. Schulz 'Peanuts', in de Nederlandse vertaling 'Charlie Brown en het kleine grut' geheten. Niet alleen omdat ik zo hou van Charlie en zijn club, maar vooral vanwege de voortreffelijkheid van deze strip. Helaas ontbreekt mij hiervoor de nodige informatie.
Jan Verstraten, Mill (NBr.)

Antwoord van de redaktie:
Informatie over de schrijver kun je o.a. vinden in de boekjes: 'Charlie Brown & Charlie Schulz' door Lee Mendelson. Signet Book Q 4829, New York 1971; 'The Gospel According to Peanuts', Robert L. Short. Fontana Books, 2132 R, 1965.
Hoe de schrijver over zijn geestes-kinderen denkt kun je lezen in het blad 'Newsweek' van 27 december 1971
Leuke Nederlandse artikelen over de Peanuts zijn bv. 'Pinda's en ellende' door Ids Haagsma in het studentenblad 'Propria Cures' van 11 maart 1972 (adres O.Z. Voorburgwal 87-89, Amsterdam).
'De verschijning van Charlie Brown', door Rudolf Geel en R.H. Fuchs in 'De Gids' nr. 4/5, 1969. (Meulenhoff-Bruna NV), Beulingstraat 2, Amsterdam.
'Met Charlie blijf je lachen', door Denise Brouwer in Televizier nr.47, 18 november 1972.
Veel sukses met je spreekbeurt!

DE MANNETJES EN VROUWTJES VAN JAAP VEGTER

ONTLUISTERENDE KANTTEKENINGEN BIJ HET LEVEN VAN ALLEDAG

Au Wim, je doet me pijn met je baard; de kinderen zijn al naar bed. Kareltje was zo lastig vandaag. Wat ben je laat, de aardappels zijn al helemaal verpieterd.

door Jos Bienemann

Stomtoevallig horen we een paar dagen na ons gesprek met Jaap Vegter iemand in een koffiebar een gekompliceerd verhaal vertellen over zijn bijkans hopeloze strijd tegen het ambtenarendom.

Flard uit dat verhaal: 'Nou, toen stond er op een morgen ineens een mannetje voor de deur. Je weet wel, zo'n Vegter-mannetje....'
Mensen die het werk van Vegter kennen, weten wat voor typetje er wordt bedoeld: een stereo-typetje . Als je een blad opslaat herken je ze meteen, de konfektiemannetjes (en vrouwtjes) met hun clichématige zekerheden, die hun angsten van alledag maskeren. De kracht van Vegter is nu juist dat hij in zijn tekeningen situaties schept waardoor die zekerheden als het ware wegvallen, op losse schroeven komen te staan. Hij tekent daarbij met een scherp oog voor het detail. De huiskamer met het landschapje, het hertje van Van Meegeren, de 'gezellige' kroeg met de indirecte verlichting.

Hoewel de burgerman veelvuldig in zijn werk terugkeert, weet Vegter ieder typetje haarscherp neer te zetten, van pooier tot hippie. Wekken de figuurtjes soms nog enige vertedering op, wat ze zeggen daar lusten de honden soms geen brood van. Het is onder langharigen soms een aardig tijdverdrijf om grappen te maken over hippies, die zich eens moeten wassen en aan het werk moeten, maar je zal de nette burgers de kost moeten geven die dat écht menen. In Den Haag, een stad vol witte boorden-proletariaat, komt Vegter ze bij bosjes tegen, de clichémannetjes.

Jaap Vegter (38), free-lance tekenaar, Hagenaar. Werkt voor de Concumentengids, Sekstant en -hoewel steeds minder- voor de Haagsche Courant. Vertoefde na zijn opleiding (tekenen en schilderen) aan de Koninklijke Akademie in Den Haag enige tijd in het reclamewezen. Rangschikt zichzelf nu zo'n tien jaar onder de kleine zelfstandigen. Illustreerde 'De X geboden' van Nescio en bundelde een aantal van zijn strips en tekeningen in het door de NVSH uitgegeven 'Niet doen kleine man'. Te verwachten zijn gebundelde strips onder de titel 'Gezonde humor' en een boekje over het fenomeen waarmee Vegter in een permanente hass-liebe verhouding leeft: Den Haag.
Hoewel Vegter een onderhoudend prater is, komt een gesprek over zijn werk maar moeizaam tot stand. Hij praat er eigenlijk niet zo graag over en vraagt spottend of we soms op zoek zijn naar de Mens achter de Kunstenaar. Als we onze bewondering voor zijn werk overbrengen, wordt hij zelfs een beetje blozerig. Vegter ziet zo'n interview niet zo zitten. Hij tekent liever wat hij bedoelt.

Vegter: 'Soms denk ik wel eens dat ik wat te denigrerend te werk ga, dat ik de mensen in mijn tekeningen te veel als klootzakken afbeeld. Nu zijn het ook klootzakken, daar niet van, maar iemand wordt dat niet zomaar. Dat heeft te maken met opvoeding, milieu, omgeving -met de maatschappij.'

Vaak ook bedrijft Vegter een onderhuidse soort satire, want niet zelden laat hij ons meesmuilen om heel andere stereotiepen: de trendsetters, de geitenwollensokken idealisten, de kunstenaars, de hippe sien. Daarbij volgt hij de aktualiteit op de voet en weet hij allerlei nieuwe, vaak modieuze verschijnselen knap in zijn werk in te passen.
Joos Arts schreef in De Nieuwe Linie hetvolgende over Vegters werk: 'De tekeningen van Vegter houden gelijke tred met wat er in Nederland gebeurt: een stapel Avenue's naast de vuilnisbak, bekeuring van 100 peseta's in Spanje voor fout parkeren, Duys en Paul van Vliet, TV-forum over huwelijk, ja hoor, we zijn met z'n allen nauwkeurig in kaart gebracht. Een langzame en stille schrik bekruipt je: zijn we werkelijk zo? Ja, we zijn werkelijk zo, je kunt het maar beter weten.'
Kanttekeningen bij het leven van alledag, zo zou je het werk van Vegter kunnen omschrijven. Bescheiden, goed ogende Vegter praat zoals gezegd niet graag over zijn werk. Als we zeggen dat we vinden dat zijn figuurtjes altijd iets vermoeids over zich hebben, zegt hij: 'Als jij dat vindt dan zal het wel zo zijn.' Wat ons ook altijd weer opvalt dat is de antiglamour, die uit zijn tekeningen spreekt. Zoals bijvoorbeeld bij die tekening over het onderwerp partnerruil -toch een opwindend gegeven nietwaar?- waarin de echtgenoot van het ontvangende echtpaar, gezeten in een zogeheten televisiestoel, aan het bezoekende tweetal vraagt: 'En, heeft u het makkelijk kunnen vinden hiernaartoe?' Totale ontluistering gaat er van zo'n tekening uit.
In tegenstelling tot vele andere tekenaars zijn de 'ballonteksten' van Vegter zeer knap, sluiten ze perfect aan bij de tekeningen: behalve tekenen kan hij ook nog schrijven, altijd spreektaal slechts nu en dan gescheiden door wat komma's.

Hij zegt dat hij overigens de grootste moeite heeft met die teksten. 'Ik ga in mijn tekeningen meestal uit van een situatie. Altijd een situatie die ik zelf min of meer heb meegemaakt of die ik ken van horen zeggen. Voor mij is het dan genoeg, alleen de tekeningen, de sfeer. Maar je komt er niet onderuit er een bepaalde clou aan mee te geven. Meestal ben ik met twee, drie dingen tegelijk bezig, die ik pas op het allerlaatste moment afmaak.
Ja, ze kennen me zo onderhand, ze weten dat ze me moeten opporren om zo'n strip op tijd binnen te krijgen.'
Na eerst voor Het Vaderland gewerkt te hebben, stapte Vegter drie jaar geleden over naar de Haagsche Courant. Samen met de schrijver van dit interview maakte hij de min of meer satirische rubriek Punt voor Punt, die echter na een jaar op hoofdredactioneel bevel verdween. Daarna verschenen de tekeningen van Jaap Vegter op de zogeheten Achtergrondpagina, maar de laatste maanden is zijn werk slechts met tuzzenpozen te zien in de keutelrubriek 'Onder de Haagse Toren'.

Hij werkt graag voor een krant -'ik bereik graag een groot publiek met m'n tekeningen' - maar voor de Haagsche Courant tekent hij steeds minder. Waarom?
'Die Haagsche Courant is een gemiddelde krant, een krant van de gulden middenweg zou je kunnen zeggen Ik heb het gevoel dat ze m'n werk niet zo erg pruimen. Ze hebben erg veel aan de verkiezingen gedaan, maar daar heb ik geen enkele tekening over gemaakt. Ze willen wel een beetje van me af, heb ik zo het vermoeden. Het ligt ook wel een beetje aan mij hoor. Ik zit momenteel zonder huis. Eigenlijk zwerf ik een beetje rond en voor die jongens van de krant is het natuurlijk wel vermoeiend om uit te vissen waar ik uithang.'

Er is een tijdje sprake van geweest dat Vegter erotische strips zou gaan maken, maar hij is niet verder gekomen dan wat incidentele tekeningen. Prachtige, geile tekeningen in een totaal andere stijl. 'Ik ben er op vast gelopen', zegt hij. 'Het is net als met erotische boeken.

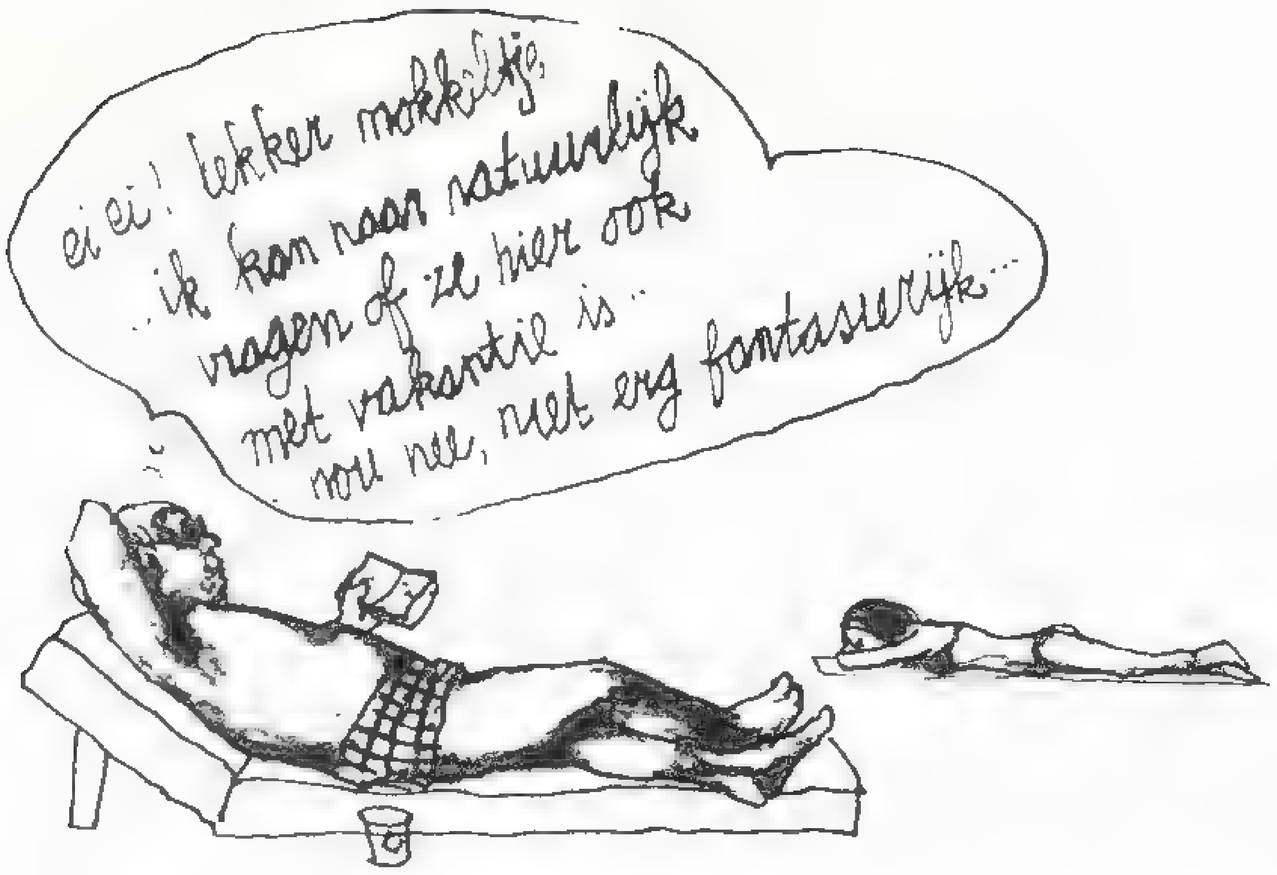

....of ze een vuurtje heeft, natuurlijk doorgestoken kaart, maar ik mot ook iets doen anders krijg ik geen woord meer over mijn tong van de zenuwen ..

Vegter.

De eerste dertig bladzijden lees je met rode oortjes, maar daarna begint alles zich te herhalen. Dan wordt het vervelend. Ik was bang voor die herhalingen. Als iemand is klaargekomen kan je weer opnieuw beginnen, daar kwam ik gewoon niet uit. Ik zou overigens best voor een blad als Sec willen werken, maar dan iedere keer wat anders, steeds een andere situatie.'

Vegter stamt uit een oer-calvinistisch milieu en gelooft dat dat in zijn werk nog is te zien: 'Ik heb dat milieu achter me gelaten, maar ik heb er geloof ik wel een sterk gevoel van rechtvaardigheid aan overgehouden. Ik haat het inkonsekwente.' Voor Sekstant werkt hij nog steeds erg graag. Alle stormen, die de laatste jaren bij de NVSH hebben gewoed, zijn aan hem voorbij gegaan. 'De frustraties komen natuurlijk het meest aan de oppervlakte bij de seks. Ik probeer nogal eens de schijntolerantie aan te vallen, de verborgen discriminatie. Als een of andere dominee van de EO zegt dat homofilie een ziekte is dan denk ik: ach, moet je die man horen, weet hij veel. Daar kan ik nog hartelijk om lachen ook. Maar ik word wel boos als ik iemand hoor zeggen dat die en die homofiel is, maar toch een verdomd aardige jongen.

Jaap van Ian

Foto Lou Bernstein

Zo'n man is veel erger dan die dominee.
Dat soort zaken probeer ik in mijn strips te verwerken. Ja hoor, ook allemaal dingen die ik zelf meemaak. Ik ben nogal een uitgaanstypetje, dus je begrijpt....'
Je hoeft maar een blik op het werk van Vegter te slaan om te concluderen dat hij een nogal pessimistische kijk op het leven heeft. 'Ja, ik ben een pessimist. Een paar jaar geleden, zo rond de tijd van het Holland Pop Festival in Kralingen, dacht ik dat er een hoop zou veranderen. Maar er verandert niet veel. (Het gesprek had plaats vóór de verkiezingsoverwinning van de jongeheer Wiegel -J.B.) En ik heb regelrecht de pest aan mensen, die denken dat ze beter zijn omdat ze bijvoorbeeld lang haar hebben. Trouwens in de advertenties van Peek en Cloppenburg zie je nu ook jongens met lang haar in van die getailleerde pakken. Vroeger betekende lang haar ongebondenheid, vrijheid, een andere mentaliteit. Maar daar heeft het nu niets meer mee te maken.'
Hoewel Vegter briljant is in het uitbeelden van politieke figuren, wil hij zich niet aan de politieke prent wagen omdat hij zich daar dan zo in zou vast bijten dat er voor zijn andere werk geen tijd zou overblijven. En eigenlijk mist hij ook de permanente agressiviteit, die voor dat werk nodig is. Opland vindt hij erg goed, 'juist omdat hij de dingen zo versimpelt' 'Niemand kan de oude Drees zo tekenen als Opland, met dat vierkante koppie. Maar ja, wij Nederlanders zijn niet zo erg fel hè. Luns ziet er geen been in hoor, om een tentoonstelling van Opland te openen. Waar ik altijd om moet lachen dat is de manier waarop Opland 'de Kapitalist' uitbeeldt, compleet met sigaar en jacquet. Net zoals Hahn dat in 1908 deed.
Opland weet natuurlijk net zo goed als ik dat een kapitalist een erg charmante man is met moderne schilderijen aan de muur. Eigenlijk een man waar je niet boos op kunt worden, dat is juist het lullige.'
Vegter vindt verder Peter van Straaten 'briljant' en is idolaat van Peter Vos. 'Het wordt bijna een cliché om Peter Vos goed te vinden, maar de man is nu eenmaal begenadigd. Bernard Holtrop werkt vanuit een heel andere mentaliteit dan ik, het is ontzettend knap wat hij maakt. Niet zozeer de mannetjes die hij tekent, maar meer de totale kompositie. En dan Feifer hè, hoewel hij voor m'n gevoel steeds minder tekent. Het accent ligt bij hem erg sterk op de tekst, maar die is dan ook erg goed.
Vooral die omgekeerde redenaties, die zijn erg knap.
Waar ik helemaal koud van werd dat was 'Mah fellow Americans' van Cobb, dat is gewoon niet leuk meer.'
Vergeleken met landen als Duitsland, België en Frankrijk vindt Vegter ons landje nog niet zo kwaad, maar open, nee, dat kan hij Nederland nou ook weer niet noemen. 'We zijn hier in Nederland wel tolerant tegenover dingen, die buiten het normale vallen, die anders zijn geaard. Maar een relatie met die afwijkende patronen, een integratie, die komt niet tot stand. Ieder op zijn eigen, dat gaat hier erg sterk op.'
En spottend:'Het Stripschap is koninklijk erkend, maar het COC nog steeds niet.'
Een paar dagen later komt in de kroeg een uiterst snelle jongen in een nerveus gesneden kostuum binnen, rammelend met de autosleutels. En Vegter toetert in ons oor: 'Tjiep Tjiep Tjiep Tjoeâàâàh!' Hij heeft het alweer gezien.

uit 'Mah fellow Americans' van R. Cobb

MAGICAL MYSTERY TOUR LUCCA 8 VICE VERSA

Een reis vol hindernissen begon voor uw overigens nog steeds opgewekte voorzitter, toen bleek dat door enkele uren vertraging op Schiphol de aansluiting met het toestel naar Pisa net werd gemist.
Als gevolg daarvan groepte in Milaan een aantal ongeruste Nederlanders bijeen om gezamelijk per taxi naar Pisa te gaan, ten einde niet na een wachttijd van zes uur nogmaals met vertragingen te worden geconfronteerd.
'Per toeval' bevonden zich op de luchthaven van Milaan tal van bedrijvige lieden die gestrande buitenlanders wel tegen forse betaling uit hun moeilijkheden wilden helpen.
Net toen er een combine gevormd was tussen mensen met bestemming Pisa, ontstond er beroering in een groepje taxichauffeurs. Na enig loven en bieden bleven als mogelijke kanshebbers voor een trip naar Pisa over de heer J. van Oorschot, fabrikant uit Maarn, en uw arme voorzitter.
Dankzij het feit dat de heer Van Oorschot in een gedegen financiele positie verkeerde (hij betaalde ook voor mij de gehele taxirit naar Florence) belandde ik tenslotte na een rit van 4 uur in Lucca.
Aldaar werd ik als president van het Stripschap met de nodige egards tegemoet getreden. Snel speurwerk leverde een ontmoeting op met Rolf van de Kamer, die reeds een dag tevoren was gearriveerd en meteen togen we aan het werk.
Eerste slachtoffer daarvan werd de perschef die na enig aandringen een tweetal stencils voor ons produceerde waarin een optreden van de enige twee Nederlanders in Lucca werd aangekondigd. 'Una conversazione con proiezone di positive a colori e in bianco e nero' (dit zal voor een ieder duidelijk zijn).
Hoewel hier eerlijkheidshalve vermeld dient te worden dat men niet op de gang in rijen van tien stond te popelen om deze lezing in dialoogvorm te volgen, was het oordeel erover later mild variërend van interessant tot amusant (het laatste sloeg waarschijnlijk onder meer op het feit dat Rolf bij het begin van de lezing spoorloos was). Als kleinste delegatie (Joegoslavië, België en zelfs Brazilië hadden een grotere afvaardiging!) voelden wij duidelijk dat we aan de weg moesten timmeren. Wij slaagden erin beslag te leggen op een groot paneel in de als tentoonstellingsruimte ingerichte reuzenballon van Lucca 8.
Een en ander was uitsluitend te danken aan een aantal door de Bezige Bij ter beschikking gestelde strips van Theo van den Boogaard (gaat u al een licht op?).
Dit paneel normaliter voor zo'n slordige ƒ100,- per dag te huur, waarop zich tot onze schrik originele tekeningen van het Italiaanse stripfenomeen Guido Crepax bleken te bevinden, richtten wij na weer een snelle actie met 'Ans en Hans' in met Toonder materiaal en Stripschriften, onderwijl grijpgrage Italiaanse kinderhandjes verwijderend.
Wat was nu Lucca 8? Voor uw voorzitter, aanvankelijk overspoeld door indrukken, restte dit:
Lucca is op de eerste plaats een congres waaraan alle giganten op stripgebied uitgevers, tekenaars etc. deelnemen. Dat hierbij vooral de Europese delegaties in de meerderheid zijn, mag gezien de hoge reiskosten geen verwondering wekken. Het congres beslaat een enorm aantal lezingen (te beluisteren in simultaan vertalingen), films en diapresentaties.
Grootste indruk hiervan maakten op mij de Tac-au-tac films, handelend over de bekendste striptekenaars van deze tijd Crepax, The Tjong Khing, Pratt, Franquin, Morris, Peyo, Johnny Hart, Robert Gigi, Burne Hogarth enz. Ze karakteriseren de tekenaars en geven een amusant spel waarbij telkens drie tekenaars gepresenteerd worden en oa elkaars werk ongezien moeten aanvullen. Duidelijk een 'must' voor onze filmoteek. (heer Wouters Interpol calling)
Hoewel we werden volgestopt met paperassen van de plaatselijke VVV bleef er buiten het genoegen van een bezoek aan de catacomben van de stadswallen (waar een uitstekende striptentoonstelling te zien was), geen sekonde over om dit prachtige, zoveel mogelijk in originele staat ge-

het via Ans en Hans veroverde paneel op de striptentoonstelling in Lucca

houden, Middeleeuwse stadje te bewonderen.
Naast eerder genoemde manifestaties waren er dan de cocktailparties gegeven door uitgevers en tekenaars. Deze gratis oorlam aangeboden in een broeierige en rokerige omgeving bood gelegenheid tot kennismaking met alle aanwezige grootheden op stripgebied: oa Morris, David Pascal, Gigi enz.
Sluitstuk van Lucca vormde ook dit jaar weer de uitreiking van de 'Yellow Kids' wat mag gelden als de hoogste onderscheiding op stripgebied (nà een erelidmaatschap van het Stripschap uiteraard).
Ook dit jaar was er geen Nederlander bij deze festiviteit betrokken, de kids gingen naar oa Claude Moliterni, David Pascal, Guido Crepax, Kosei Ono etc. De manier waarop de bestemming van de prijzen bepaald wordt stemt overigens wel tot diep nadenken!
Hoe hard we ook gewerkt hebben er zal heus nog veel meer moeten gebeuren alvorens men de Nederlandse strip in het buitenland echt serieus gaat nemen. Overigens bleek wel uitermate duidelijk, dat men Stripschrift goed kende en vooral in het Undergroundnummer, het Valiantnummer, het Octobriananummer en het Westernnummer geinteresseerd was.
Slothappening van Lucca 8 was een Tac-au-tac-seance waaraan zo'n veertig tekenaars uit de zaal deelnamen.
Een kort verslag van onze terugreis tenslotte zal u de aanhef van dit stukje beter doen begrijpen.
Toen de binnenlandse vlucht van Pisa naar Milaan uiteindelijk na uren vertraging gereed stond voor vertrek, bleken er zich aan boord zo'n vijf passagiers te veel te bevinden, quasi nonchalant loerend op het moment dat een ander van zijn plaats zou opstaan. Hieruit ontstonden moeilijkheden toen een Italiaan fluks een tijdschrift onder een zich opheffende Engelsman drukte met de woorden: 'This is my seat I allready put my magazine there'. Toen werd het ook de 'crew' duidelijk dat er iets niet klopte en men toog naarstig aan het werk om een en ander te regelen. Gebukt tussen de compartimentgordijnen verschenen mannen met fraaie petten en even fraai geüniformeerde ambtsdienaren. Groepjes passagiers bewogen zich naar en van de uitgangen en toen uiteindelijk de moeilijkheden opgelost waren, bleken alle vliegvelden in Noord Italië 'dicht' te zitten als gevolg van de mist.
Advies van de employées van de luchthaven was 'lekker gaan slapen en dan morgen maar weer proberen'.
Inziende dat een verder verblijf in Italië zonder geld alles behalve aanlokkelijk was, sloten we een mini-EEG met wat Belgen, Engelsen en Duitsers. Besloten werd een scene in elkaar te zetten, waaruit de Italianen duidelijk zou worden dat ze voor vervoer naar Milaan dienden te zorgen.
Deze internationale eenheid leidde tot resultaat en om 11 uur in de avond startten we voor een 5 uur lange busreis naar Milaan. De tijd verpozend met community singing, begeleid met mondharp, belanden we tenslotte in Milaan alwaar we snel een hotel opzochten en precies één uur sliepen, omdat men ons geen enkele garantie wilde geven van een plaats in een toestel naar Amsterdam.
Niet geheel uitgeslapen stonden we dan ook korte tijd later in een bus naar het vliegveld, alwaar Rolf natuurlijk nauwkeurig onderzocht werd op bommen -- hij moest zo'n vijf keer door de bomcontrôle waarbij iedere keer de lampjes opflitsten als bij een flipperkast.
Net toen we meenden dat we nu naar het vliegtuig werden gereden, bleek de bus waarin we ons bevonden het vliegveld te verlaten om als extraatje onze zitactie te besluiten met een rit van een uur naar een ander vliegveld, waar inderdaad een vliegtuig naar Amsterdam stond.

Rest ons vriendelijke dank aan Toonderstudio's en Bruna voor de spontane bijdrage in de kosten van deze reis.

Martin Wassington

de reuzenballon in Lucca, waar de verschillende stands stonden opgesteld.

Het Stripschap voor radio en t.v.:

Het Stripschap heeft zijn medewerking verleend/ gaat zijn medewerking verlenen aan verschillende radio- en t.v.-programma's. Hieronder treft u een opsomming daarvan aan. Helaas is het meestal onmogelijk om alle leden tijdig op de hoogte te stellen van zulke programma's. Een enkele keer is dat wel gebeurd, bijvoorbeeld vóór de herhaling van het Toonder-programma voor de radio zijn aan alle bij het bestuur (via de enquêteformulieren) bekende Bommel-fans berichtjes hiervan verstuurd. Aansluitend hierop wil ik er op aandringen bij iedereen, die zijn enquêteformulier nog niet verstuurd heeft, dit alsnog zo snel mogelijk te doen. (mensen, die geen enquêteformulier ontvangen hebben of dit kwijt zijn, kunnen er alsnog een aanvragen bij de heer K. Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, tel.: 020-168214).

-N.O.S. za.middag, 30 sept., 15.00-15.30 uur: Programma 'Een heer van stand' met o.a. een interview met Marten Toonder. Dit programma werd herhaald op woe.morgen 25 okt., 10.30-11.00 uur.

- N.O.S. zo.middag, 12 nov., 15.00 uur: Programma 'Adempauze' met een interview met Rob Richard over het Strip documentatiecentrum.

-N.C.R.V. ma.morgen, 13 nov., 8.45 - 11.30 uur: Programma 'Plein Public'. Het thema van dit programma was Vredesopvoeding, waarvan een van de onderdelen het verschijnsel 'gewelddadigheid in stripverhalen' en de invloed daarvan op de jeugd vormde. Ook hieraan verleende Rob Richard desgevraagd zijn medewerking.

-K.R.O. di.middag 21 nov. Schoolradio programma rondom jonge striptekenaars, waaraan enkele jonge stripschapleden hun medewerking verleenden.

- A.V.R.O. t.v.-strip quiz, 1e uitzending maart 1973:
Volgend jaar gaat de A.V.R.O. 8 programma's van 25 min. lengte uitzenden, waarin telkens een andere stripfiguur onder de loep genomen wordt. Hoofdonderdeel van dit programma, waar ook telkens een striptekenaar aan zal meewerken, is een quiz,

waarbij de kennis van 2 ploegen van 2 kinderen (in de leeftijd van 10-15 jaar) over een bepaalde strip-figuur getest wordt. Verschillende bestuursleden van Het Stripschap werken al actief mee aan de voorbereidingen van dit programma. We houden u op de hoogte!

Enige korte impressies van de 7e Algemene Ledenvergadering van 28 oktober te Amersfoort

- Bij de opening van de vergadering spreekt de nieuwe voorzitter de hoop uit dat dit een prettige, nuttige doch vooral korte vergadering zal zijn, omdat er in het verleden al te vaak oeverloos ge-o-h'd werd op dergelijke A.L.V.'s. Hierbij krijgt hij stormachtige bijval uit de zaal en uit louter enthousiasme wordt er voorgesteld om de vergadering meteen maar weer te sluiten.
- Dit wordt natuurlijk niet gedaan en na enige inleidende opmerkingen van de voorzitter wordt er overgegaan tot de behandeling van het kort verslag van de B.A.L.V. van 3 juni te Amsterdam, dat na enige aanmerkingen van de heer P. van de Kamer (wie anders?) wordt goedgekeurd.
- Van de ingekomen stukken valt alleen te vermelden dat het bestuur de mooiste stukken voor zichzelf gehouden heeft.
- Hierna wordt het verslag over de periode sinds 6 nov. 1971 door bestuurslid Kees Helderman voorgelezen met een humoristische ondertoon, boventoon en andere komische bijgeluiden. Het financiële verslag over 1971 wordt niet behandeld, omdat de oude kascommissie er geen gat meer in zag en verstek liet gaan, zodat er een nieuwe kascommissie wordt benoemd, die hopelijk ook geen gaten zal ontdekken.
- Tijdens een daarop volgende felle discussie over het wel of niet behandelen van de wijzigingsvoorstellen voor Statuten en Huishoudelijk Reglement, schoten enkele mensen nogal stevig uit hun slof. Maar nadat alle sloffen weer aan de desbetreffende eigenaren waren teruggegeven, werd besloten om een aparte B.A.L.V. te beleggen op 9 december te Amersfoort, waar de Statuten en het Huishoudelijk Reglement dan hopelijk hun definitieve vorm zullen krijgen.
- Vervolgens geeft de secretaris verslag van zijn furieuze, doch vergeefse pogingen om een redelijk aantal mensen op één plaats en tijd bij elkaar te krijgen om over het SWOB (=Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Beeldlectuur) te praten. Nadat de diep teleurgestelde secretaris getroost is en hij zijn tranen gedroogd heeft, wordt er, onder het motto: 'het SWOB moet uit het slop', meteen een nieuwe plaats en datum vastgesteld (welja, het kan niet op) om over het SWOB te gaan praten en wel op 20 januari te Amersfoort. (Een en ander zal plaats gaan vinden in Hotel Monopole, aanvangstijd 10.30 uur).
- Het verslag over Stripschrift, dat kort voor de A.L.V. was klaar gekomen werd niet verspreid, omdat bleek, na overleg met de Stripschrift-redaktie, dat er over verschillende punten geen overeenstemming bestond. Nadere mededelingen hierover volgen nog.
- Na de rondvraag sloot de voorzitter de vergadering en na een korte pauze begon men met de 4e Stripveiling uit het bestaan van Het Stripschap. Dit werd een groot succes onder de bezielende leiding van veilingmeester Schierek, met als onverbiddelijke bestseller: het Tom Poes-knipsel Kwetal de breinbaas, waar 38 piekies voor werden betaald.
De hele dag door werd er zeer geanimeerd, om niet te zeggen animaal, geruild en dit vond nog een climax in de ruilbeurs, die het laatste programma onderdeel vormde van deze, naar aller mening, zeer geslaagde strip-dag.
- (Een uitgebreid verslag voor de leden volgt nog!)

J.H. van der Mark

DE FILMOTEEK

Gelukkig zijn er al velen onder u, die de 'Stripschapfilms' hebben gezien. Velen ook weten (allen horen te weten) dat het Stripschap deze films uitleent aan een ieder die daar heil in ziet. Voor zijn vereniging, klup, buurt, burgemeester, vrouw, kind of voor zichzelf.
Dat gebeurt dan via de STRIPSCHAP-FILMOTEEK. Adressen en inlichtingen staan verderop in deze rubriek.
De films zijn typisch Stripschapfilms. Dwz dat het geen tekenfilms zijn zoals je die overal kunt zien. Het zijn filmpjes die op een of andere wijze uniek zijn, door de maker, door het tijdstip van maken of zonder meer door het verhaal. Het zijn tekenfilms voor de striphebber.
Sinds kort is de Filmoteek uitgebreid met twee dia-series van ieder twee verhalen. Twee oude Tom Poes-verhalen en twee Amerikaanse horrorstrips, die ook beide de moeite van het lezen van de muur waard zijn. Tezamen nemen de films zo'n anderhalf uur in beslag, terwijl dat bij de dia's uiteraard van de leessnelheid van de langzaamste aanwezige lezer afhankelijk is. Wie de tijd over heeft om samen met bovengenoemde geestverwanten in de sfeer van strips te vertoeven, hij of zij neme kontakt op met een van de volgende personen:
Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13''', Amsterdam; telefoon (020) 35 51 82
of:
P. Adriaanse, Wouwermanstraat 39 '''', Amsterdam.

Mededeling betreffende Rolf van de Kamer:

Wegens persoonlijke omstandigheden is het vijfde bestuurslid, de heer R. van de Kamer uit het bestuur getreden. Het bestuur bestaat nu dus uit de volgende mensen:

Voorzitter: Martin Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332.

Sekretaris: John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.

Penningmeester: Wil Soyer, Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.

4e bestuurslid/ledenadministrateur: Kees Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.

ROTTERDAMSCH NIEUWSBLAD — DINSDAG 5 DECEMBER 1972

Kuifje is geflipt omdat het geen pure held is voor kinderen

Jan Kruis, wiens strip, 'Jan, Jans en de kinderen' onlangs in boekvorm is verschenen, kreeg op 5 december een zeer onaangename Sinterklaas-surprise. Op die dag verscheen een interview met hem in het Rotterdams Nieuwsblad en wie schetst zijn ontsteltenis, toen daar als citaat met koeien van letters boven stond: 'Kuifje is geflipt omdat het geen pure held is voor kinderen'. Voor ieder weldenkend strip-geïnteresseerde is het duidelijk dat Jan Kruis een dergelijke enormiteit natuurlijk nooit zo bedoeld kan hebben. Inderdaad, zo was het ook niet bedoeld. Hij had nl. in het interview gesproken over 'Gregor', de strip die hij een aantal jaren geleden in 't weekblad Kuifje gehad heeft; de volledige zin moest zijn: 'Mijn strip Gregor in Kuifje is geflipt enz.'

Maar omdat de interviewer geen geoefend striplezer was, kon een dergelijk misverstand ontstaan. Jan Kruis, die verder over het interview zeer te spreken was, vond die kop er boven heel jammer, temeer omdat hij, toen hij met Gregor bij Kuifje kwam, een allerplezierigst kontakt met Hergé gehad heeft, en omdat hij zelf een groot bewonderaar van de strip Kuifje is; en hij zou het erg jammer vinden als men door een dergelijk misverstand een heel verkeerde indruk van zijn opvattingen zou krijgen.

VERZAMELAARS

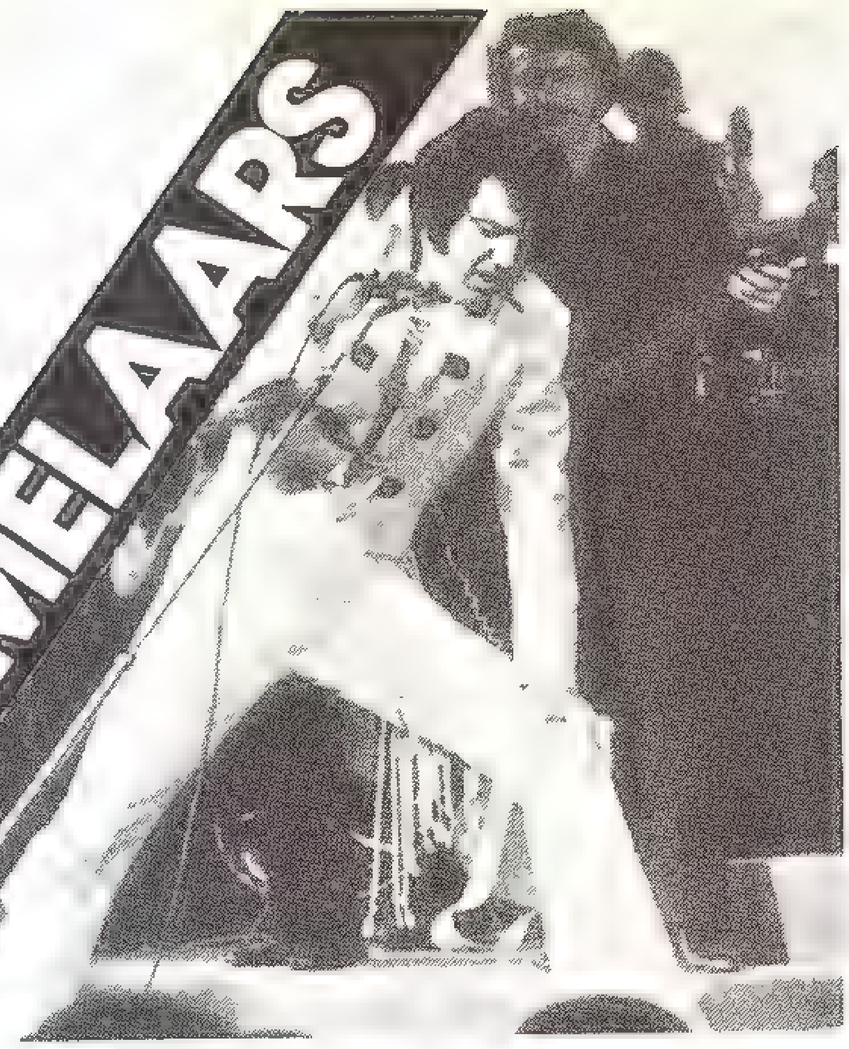

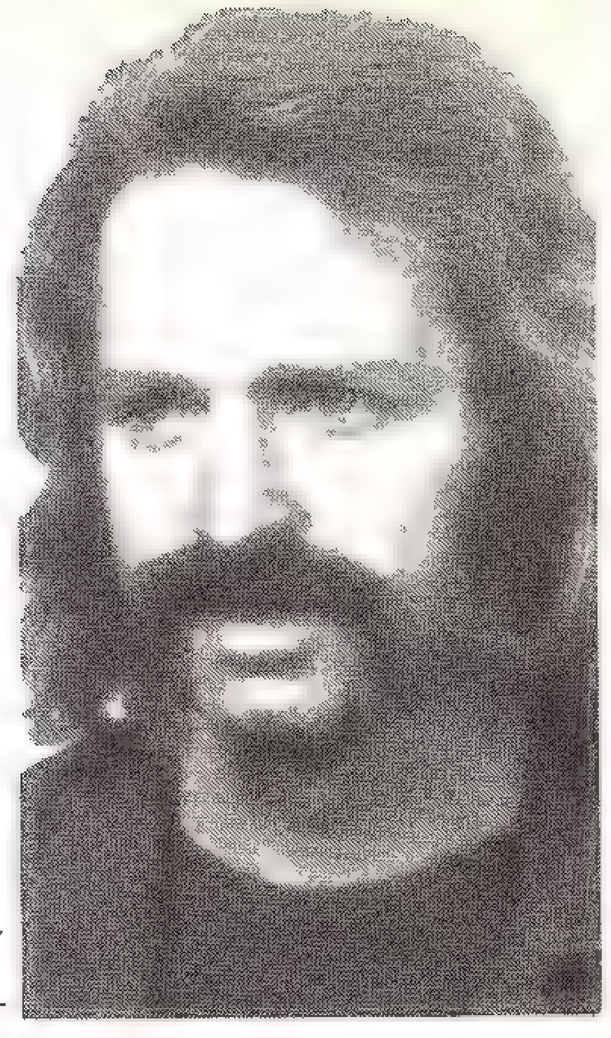

MARTIN:

'verzamelen is inderdaad een afwijking'

door Frans Netscher

- Heb je als kind al strips verzameld?
Ik heb vroeger geen strips verzameld, wel verzameld in het algemeen uiteraard. Dat is een van de meest elementaire behoeften van de mens hè, verzamelen. Een jaar of zes zeven geleden ben ik strips gaan verzamelen. Op een gegeven moment kwam ik wat Suske en Wiskes tegen die ik nog had. Die begon ik te lezen en ik dacht, ja verrek! het is toch wel leuk om ze weer allemaal te hebben.

Vooral omdat ze toen nog in die originelen waren, die vond ik gewoon erg goed getekend, die vond ik gewoon leuk. Ik ben toen begonnen om Suske en Wiskes aan te vullen en ben daarna als een idioot Erics gaan verzamelen. Toen is dat enorm geescaleerd. Ik ben steeds meer gaan verzamelen, steeds meer gaan kopen, vooral ook om ruilmateriaal te krijgen, maar als je het eenmaal hebt vind je het zonde om het weer af te staan.
- Heb je veel moeite moeten doen om je verzameling bij elkaar te krijgen?
Aanvankelijk ging het niet zo snel, maar mijn verzameling is zo'n twee jaar geleden ontzettend goed gaan lopen omdat ik kennismaakte met een jongen uit Zwolle die strips verzamelde, Bert de Wilde, die een stripantikwariaat begon. Dat is een enorm goeie vriend van me geworden, die al het materiaal had, wat mij interesseerde. Dat kreeg ik voor spotprijzen van hem, hoewel hij er schatten aan kon verdienen. Originele Suske en Wiskes, Blauwe Suske en Wiskes, Tom Poes toestanden, etc. voor een paar gulden, gewoon omdat hij me erg graag mocht. Hij was kunstenaar, die daarnaast in zijn winkeltje dingen inkocht voor een kwartje en voor veertig gulden weer verkocht. Dat heeft hij precies drie maanden vol gehouden en toen werd hij er gek van. Het druiste gewoon tegen zijn gevoelens in. Hoewel het zijn enige inkomen was kon hij er op een gegeven ogenblik toch niet meer tegen een jongen veertig cent te geven en even later een ander veertig gulden te laten betalen voor hetzelfde. Er zijn mensen, die er wel tegen kunnen, maar hij als kunstenaar kon er niet tegen en is toen met de noorderzon vertrokken naar Enschede om daar de academie af te maken. Over Zwolle gesproken. Deze vakantie kampeerde ik in de buurt van Zwolle en die vriend van me had verteld dat ie aan een jongen een drie, vierhonderd Arends had gegeven, van het begin af aan.

Die vent kon hij echter niet meer te pakken krijgen, die was plotseling vertrokken. Toen reed ik in Zwolle door een afbraakbuurtje en zag in een krotwoning waar de deur van open stond allemaal Arends liggen tussen ouwe kacheltjes, onder de puin en troep. Tussen de rommel lag ook een kaart met de naam van die jongen erop, die had daar kennelijk die woning gekraakt en was daarna weer vertrokken. Ik heb toen met mijn zoon al die rotzooi uit het huis getrokken in mijn auto gegooid. Op de camping ben ik in het zonnetje die troep uit gaan zoeken en het bleek inderdaad allemaal 1956 en zo te zijn. Dat was erg mooi ja. Het is erg geinig om op zo'n manier aan die ouwe dingen te komen.
Ze stonken ontzettend naar pis en dat soort dingen.

Ik ben drie keer van plan geweest om die rotzooi daar op de camping op de vuilnishoop te gooien, maar toen het zonnetje scheen heb ik ze in de zon laten bleken, een beetje de lucht er af en de stofwolken en de muizekeutels en nu liggen ze hier boven.
- Waarom verzamel je strips?
Omdat ik het aanvankelijk ontzettend leuk vond om strips te lezen, vooral humorstrips. Toen is op een gegeven moment het jeugdsentiment mee gaan spelen. Eric's en Kapitein Rob's ben ik weer helemaal gaan lezen.
- Dus je leest alles wat je verzamelt?
De laatste jaren niet meer. Ik kom er niet meer aan toe. Vooral het laatste half jaar, sinds ik voorzitter van het Stripschap ben, hou ik er erg weinig tijd voor over.
- Maar heeft verzamelen dan nog zin?
Nee, dat geloof ik ook niet. Dan krijg je een soort opslagplaats. Ja een neurose eigenlijk. Zo van ik moet doorgaan, ik moet iets kompleet krijgen voor mijn dood of wat dan ook.
- En dat gevoel heb je niet?
Nee. Ik zie echt wel in dat van wat ik heb een heleboel wegmoet. Maar het is nog wel eens moeilijk om dingen waar je toch achteraangejaagd hebt weg te doen. Zo heb ik bijvoorbeeld 'Jerom' kompleet en 'de Rode Ridder' en dat soort dingen en dan zeg je, ja Jezus wat is dat eigenlijk, waarom heb ik dat staan? Ik heb het kompleet gemaakt en nou heb ik het en wat heb ik nou?
- Is er als verzamelaar veel voor je veranderd nu je voorzitter van het Stripschap bent?

Ik ben andere dingen gaan verzamelen. Ik ga nu meer de kant van handboeken op. Aan de andere kant heb ik helemaal geen tijd meer om, wat ik jarenlang gedaan heb, al die winkeltjes af te sjouwen. De hele zaterdag was ik bezig. Ik had tien, vijftien adressen die ik afliep. Nu heb ik nog één of twee adressen waar ik regelmatig kom, de rest heb ik moeten laten schieten.
- Mis je dat niet?
Ja, dat vind ik ontzettend vervelend. Daar staat tegenover dat ik er als bestuurslid, zeker als voorzitter zoveel voor heb teruggekregen. Er waren nogal wat problemen en het is me gaan fascineren om die op te lossen en dat is zeker zo bevredigend. Maar dat geinige, dat onverwachte, van ik stap een winkel binnen en jezus daar ligt, weet ik veel; Flipje van Tiel, die filmpjes, kwam ik toevallig van de week nog

VERZAMELAARS

mevr. KERN:

'wat ik in de strip zie is literatuur'

door Sandra Griffioen

tegen, dat heb ik haast niet meer, dat vind ik echt jammer.

- Is je verzameling nu zo'n beetje kompleet?
Ja, ja. Ja God er zijn ontzettend veel dingen die ik nog graag zou willen hebben, maar de Suske en Wiskes heb ik op het Spaanse spook na kompleet, etc. Zo'n boek kan ik kopen als ik dat wil. Dat doe ik nu ook wel. Nu ik zo weinig tijd heb koop ik bij antikwariaten.
- Deed je dat daarvoor niet?
Nee, dat heb ik gewoon verdomd omdat ik het idee had van alles komt als je tien of twaalf winkeltjes op zaterdag en donderdag (dan ben ik ook vrij) afsjouwt. En je kunt ruilen, maar als je geen tijd meer hebt ben je gedwongen kontakt op te nemen met zo'n antikwariaat, ook omdat het werk wat je zoekt zo zeldzaam is, dat je met je ruilmateriaal niet meer terecht kunt. Ja Jezus dan koop je vijf boekjes voor ruilmateriaal en ze liggen d'r maar. Laat ik dan in godsnaam naar een stripantikwariaat gaan wat een beetje billijk is.
- Zijn die er?
Ja, die zijn er. Er zijn inderdaad mensen die toch wel aardig zijn. Matla bijvoorbeeld, daar kan ik vrij goed mee overweg, dus laat ik het dan maar zo doen. Het is veel goedkoper, het is veel sneller, maar het is een beetje lullig dat de charme van het verrassingselement er af is.

- Ik zie dat je nog andere dingen verzamelt ook?
Ja, nu je het zegt. Ik ben op een gegeven moment eigenlijk bezig geweest om pockets te verzamelen. Detectives. Ja het is gewoon verzame len. Het is gewoon een afwijking. Inderdaad. Ja verdomd dat is leuk. Want vroeger ben ik als een idioot bezig geweest om alle platen van Elvis Presley te verzamelen. Die verzamel ik nog steeds, die wil ik gewoon kompleet houden. Ja, dat was ook zo'n tic die Elvis-toestand. Pockets dat was eigenlijk voordat ik me helemaal op die strips wierp. Het waren voornamelijk detectives, Christie, Erle Stanley Gardner, nou ja dat lichte werk, dat las ik inderdaad. En Karl May moet ook kompleet worden. Zie je wel het is inderdaad een afwijking, maar het is nog vrij onschuldig geloof ik.
- Het is geen blinde woede?
Het is niet zo dat als er iemand komt en je laat een ouwe Suske en Wiske zien dat ie eerst zijn handen moet wassen?
Nee dat niet. Er zijn wel van die figuren. Wat wel problemen geeft is lenen.

- Leen je uit?
Ik heb ontzettend veel uitgeleend. Je krijgt het nooit terug. Ik heb nu vijftien Eric's aan iemand uitgeleend en die ben ik nu al een half jaar kwijt. Dat is lullig zoiets.
- Je relativeert het wel?
Ja god ik kan zo afstand doen van een heleboel dingen. Er zijn er een paar die me echt aan het hart gebakken zitten. Ik zou eerder mijn strips wegdoen dan mijn Elvis platen, maar dat zou een ander verhaal worden.

Johanna Lucretia Kern-Esbach is een drukbezette vrouw. Naast het runnen van een huishouden met oa. drie aandacht vragende kinderen, loopt zij aan de Leidse Universiteit de colleges algemene literatuurwetenschappen en Nederlandse letterkunde. In verband met haar studie werkt zij alle mogelijke aardige opdrachtjes uit. Bovendien verzamelt zij in de weinige vrije uren die haar nog resten, zeer verwoed strips, die zij niet alleen leest en daarna in de kast zet, maar die zij plaatje voor plaatje bestudeert en napluist.

'Ik heb een tijdlang strips verzameld zonder meer, plaatjes gekeken als leek, en dat gaat een keer vervelen. Op een gegeven moment dacht ik: ja, wat zal ik er mee doen? Toen heb ik naar de plaatjes gekeken als communicatiemiddel, ik heb gekeken hoe de plaatjes getekend waren, ik heb me de vraag gesteld waarom zijn sommige mensen tegen strips lezen en andere niet. Ik heb een zoon en die leest strips, die komt er niet meer toe om een boek te lezen. Het is dus inderdaad een bezwaar om bepaalde kinderen op de lagere school al strips in handen te geven. Mijn andere zoon kent de inhoud van mijn boekenkast praktisch van buiten, en die leest ook strips. Dus die vlieger gaat niet helemaal op. Ik heb me afgevraagd waarom worden die strips niet goedgekeurd en toen bleek dat het vaak een kwestie van inhoud was, van manier van tekenen, van taalgebruik en dat soort dingen. Daar ben ik ook een poos mee bezig geweest. Maar ook dat gaat een keer vervelen. En dan ga je denken: ik wil iets doen. Toen ben ik een paar jaar geleden begonnen met college te lopen in de literatuurwetenschappen, want tenslotte wat ik in de strips zie is literatuur. Als hoofdvak heb ik algemene literatuurwetenschappen gekozen en als bijvak Nederlandse letterkunde. Echt met de bedoeling om me te zijner tijd weer bezig te houden met de strip. Een paar keer heb ik kleine opdrachten gehad om iets over de strip uit te snobelen, maar de opdracht leek fraaier dan de uitvoering bleek. Want een strip is lineair gemaakt, het verhaal loopt achter elkaar, en een boek van een schrijver als Flaubert ofzo, is heel ingewikkeld, dat is ruimtelijk, zal ik maar zeggen, van constructie. Ik had een opdracht gekregen over de constructie van sprookjes. Nou komt de strip kwa opzet het dichtst bij het sprookje, het is een schematisch verhaal, het schema komt altijd weer terug, het vertoont een bepaalde vorm van traditie, in die zin lijkt de strip op het sprookje. Nou ik heb me er mee bezig gehouden en toen bleek dat ik nergens kwam. Dat was natuurlijk een sof op twee benen. Wat nou? Ik dacht dat zit verder wel goed, die strip daar kom ik nog wel een keertje op terug en ik heb me verder met allerlei andere opdrachtjes bezig gehouden. En daar gaat natuurlijk een hoop tijd in zitten, dat heb ik gemerkt.

VERZAMELAARS

Mevrouw Kern op het spreekgestoelte tijdens de 3e dag van het Beeldverhaal - Strip 71

Ik heb een vrij uitgebreide verzameling Suske en Wiskes, ik heb gemerkt dat de teksten van de vlaamse en nederlandse versies op belangrijke punten verschillen en dat is voor een verzamelaar en een taalkundige gewoon belangrijk om te weten. Ik ben nagegaan welke ik in de nederlandse edities heb en welke in de vlaamse. De nederlandse edities bleken kompleet. Dus moet ik op jacht naar de vlaamse edities, maar ik heb tot mijn verbazing gemerkt dat ik geen dag vrij heb. Maar hoe dan ook, dat komt nog wel, wat in het vat zit, verzuurt niet. Ik wil proberen de Suske en Wiskes kompleet te krijgen, en als u rekent hoe ik begonnen ben, dan sta ik er versteld van wat ik in de tijd tussen neus en lippen door bij elkaar verzameld heb.

Het echt bewust verzamelen begon na 1965, toen mijn vader stierf en uit de erfenis tevens verschillende strips te voorschijn kwamen. Mijn vader hield van strips, in een tijd dat de strips nog niet erg in waren, hield hij er al van. Hij heeft bijv. voor de oorlog 'Sneeuwwitje' uitgeknipt uit de krant. Wat hebben wij een plezier van die Sneeuwwitje gehad. Alleen op een gegeven ogenblik zijn hier de schilders geweest en sindsdien is Sneeuwwitje weg. Een rampzalig verlies. Sindsdien ben ik als een gierigaard, en bewaak ik mijn strips zorgvuldig in een kast waarvan ik alleen het beheer over de sleutels heb.

Van een heleboel boeken uit mijn verzameling heb ik duplicaten. Zo heb ik bijv. door samenloop van omstandigheden het Spaanse Spook dubbel. Maar ruilen, nee dat doe ik niet. Er zijn mensen die hebben gezegd ik heb die en die deeltjes en daar wil ik bijv. een oude Mickey Mouse voor hebben, nou je kunt op het dak gaan zitten, die oude Mickey Mouse is voor mij belangrijker. Met ruilen heb ik de volgende ervaring: er was eens iemand die zij: 'Goh, ik heb een mooie affiche voor jou, heb jij een oude prentbriefkaart voor mij?' Ik zeg: ja, ik heb een oude prentbriefkaart, ik wist dat het een mooie was, een foto van Leiden van vroeger. Nou, ik geef die foto en ik krijg er een affiche voor terug, blijkt het een affiche die ik helemaal niet kan gebruiken.

Het was een affiche, maar daarmee was dan ook alles gezegd, hij was niet bijzonder van kleur, hij was niet bijzonder van tekening, hij was niet bijzonder van boodschap, hij was niet eens opvallend mooi. Nou dan zeg ik, dan heb ik een sof gehad.

Waar ik me mee bezig houd is hoe een plaatje een verhaal vertelt, hoe een plaatje fungeert als communicatiemiddel. U zult het heel belachelijk vinden maar er is een stripfragment, een verhaalfragment, van een bepaalde tekenaar en als je nou zegt wat vind je voor jezelf het belangrijkste, dan is het dat plaatje wat mij het meest gezegd heeft. Ik kan het niet uitleggen,. het is gewoon wat mij het meest aanspreekt. Neem de Buck Danny's nou. Ah, die mag ik ontzettend graag. Daar staan foto's in weergegeven, die heb ik in de krant gezien, ik heb de krantenfoto's herkend in het plaatje. Vreselijk leuk. In een van de latere delen staat het gezicht van president Kennedy weergegeven. Machtig. Het maakt het verhaal actueel. En zo is het met Suske en Wiske. Ik vond Suske en Wiske aardig, maar ik kon niet onder woorden brengen wat. Tot ik de oudste delen in de originele persing zag. Toen heb ik gezegd: kijk eens, daar heb je nou eigenlijk precies wat mij aanspreekt. Als ze nou zeggen: vind je Suske en Wiske het helangrijkste? dan zeg ik: neen, maar ik vind wel de oudste delen het belangrijkste. De nieuwste Suske en Wiskes vind ik puur grof. Nog iets waar ik geweldig van onder de indruk ben is het werk van de tekenaar Maurice Sendak, die geeft een overgangsvorm tussen de strip en het prentenboek. 'Higglety Pigglety Pop' is de titel van een van zijn boekjes, dat is gemaakt op een kinderliedje, een nursery rhyme. In dat boekje zie je hoe je met plaatjes een verhaal vertelt, en hoe de tekst daarbij eigenlijk overbodig is. Zo ook met het boekje 'Max en zijn Maximonsters' van Sendak. Hier zie je tevens wat ik bedoel met die overgangsvormen.

Je hebt ook mensen die strips heel fraai uitvoeren, maar aan wie de functie van de strip hun neus voorbij gaat. Bijvoorbeeld 'Reinaert de Vos' van Rie Kooyman. Perfecte tekeningen en een oninteressant verhaal. Ieder plaatje op zich is bijzonder fraai, maar er zit geen handeling in. Die is, in zijn perfectie, zijn doel voorbijgeschoten. Zet daarnaast van Van der Hulst 'In de soete suyckerbol'. Daarbij voldoen de plaatjes volledig aan de stripfunktie. En dat soort dingen verzamel ik op het ogenblik. En Maurice Sendak is dus degene die de gedachte die mij aanspreekt het beste weergeeft.
Verder verzamel ik alle gangbare nieuwe uitgaven, niet allemaal, maar wel bepaalde series kompleet, zoals De Koene Ridder, Suske en Wiske, Jerom, Fort Navajo enz.
Bovendien leg ik allerlei plakboeken aan met plaatjes en stripfragmenten die mij aanspreken. Die knip ik uit de striptijdschriften. Ik schrijf er dan bij waar het plaatje vandaan komt en waarom het me aanspreekt.'

Op mijn vraag hoe haar gezin tegenover haar verzamelwoede staat, antwoordt mevrouw Kern lachend: 'Mijn man met achterdocht, want die zegt waar komt dat geld vandaan. En de kinderen zeggen: 'Da's vervelend, moeder zegt dat ze die strips voor ons koopt, maar wij mogen ze niet lezen'. Ze vinden dat ik er wel erg veel res-

VERZAMELAARS

ARIE:

'met pornografie ben ik helemaal genokt'

door Ton Koincks

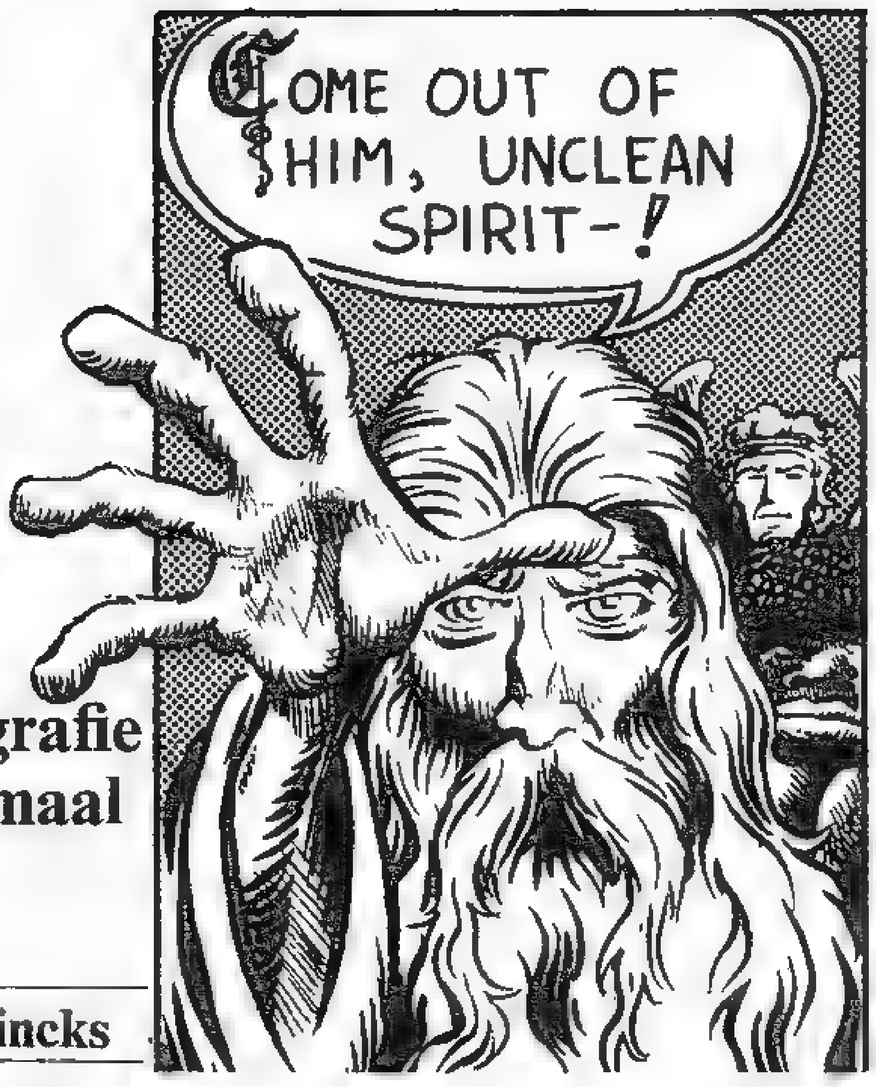

Arie de Koff

tricties bij verkoop, maar ik vind dat niet ten onrechte. Een paar keer hebben ze vriendjes meegenomen, en die vriendjes dachten: 'Ha, mevrouw Kern heeft een boel strips'. Op een gegeven ogenblik had ik medelijden met die jongens, nou waren ze hier in een zee van strips en nu mochten ze die niet lezen. Ik denk: ik ga het eens proberen. Er waren een paar nieuwe Suske en Wiskes uit. Ik zeg: gaan jullie maar aan tafel zitten, dan mogen jullie in die strips kijken, maar wel eerst handen wassen. Nou ik kom terug, razend was ik, alle nieuwe deeltjes aan de onderkant gescheurd, het hele nieuwe was eraf. Mijn eigen kinderen heb ik getraind, maar vreemde kinderen kan ik niet trainen. Toen ze klein waren heb ik ze al getraind om netjes te zijn op dingen die ogenschijnlijk geen waarde hebben. Op een prentje dat ze van de straat oprapen, op een prentje dat ze uit de krant knippen.'

Tot slot van ons gesprek neemt mevrouw Kern mij mee naar de zolder, waar haar verzameling in kasten staat. Onderweg vertelt ze dat ze nu als eerste afgaat op de vlaamse paralellen van de nederlandsé Suske en Wiskes. 'Dat is nog een hele heisa, want ik heb gezien dat het nog een heleboel deeltjes zijn. Ik hoop dat het me lukt, wat tijd betreft, afgezien van het feit kan ik het tegen een redelijke prijs krijgen, want er gaat een hoop geld in zitten.'

Als er even snel op de hoek pils is gehaald en een fles wodka op tafel komt, steekt Arie de Koff, liefhebber van bijna alle mooie dingen hier op aarde en handelaar in oude en nieuwe strips te Rotterdam, meteen van wal en begint uitvoerig en met opgewonden ietwat hese stem uit te leggen dat hij sinds de opening van zijn zaak in juni 1968, wel het een en ander geleerd heeft. 'In het begin werden die strips ineens ontzettend duur, want eerst verkocht ik een Zingend Nijlpaard voor 85 cent, maar toen kwam Lambiek op de proppen en heel Nederland werd opeens wakker: er was op een gegeven moment geen strip meer los te branden. Dus wat deed ik: ik kocht gewoon in, gek genoeg dat ik eigenlijk was en ging ook prijzen vragen. Toen kostte een Zingend Nijlpaard, nou ja 85 gulden is wel wat overdreven, maar toch wel ettelijke tientjes.
De laatste tijd is er ongelofelijk veel materiaal losgekomen en ik krijg hele verzamelingen aangeboden en veel goedkoper. Ik moest wel gaan lozen, want anders blijft mijn geld eeuwig in die voorraad zitten. Vroeger heb ik veel te veel geïnvesteerd in die oude strips, want ik vond het zelf zoiets geweldigs. Waarmee ze ook bij me aankwamen, dat kocht ik. Het is ook legendarisch de verhalen die altijd de ronde doen, achteraf moet ik er zelf ook om lachen; er was gewoon geen strip uit m'n vingers te branden, of ik vroeg zulke ongelofelijke prijzen, omdat ik eigenlijk niks kwijt wilde.
Ze kregen een boekje heel moeilijk los, want als ik iets stond te verkopen, dacht ik: zonde eigenlijk om dat ding weg te doen en dan gooide ik er gauw een schepje bovenop..... Dan namen ze 'm niet mee, maar ze kregen er wel de pest in natuurlijk, dat begrijp ik nu achteraf wel... Vroeger was ik zo bezeten van die dingen, net zoals ik vandaag of morgen weer van heel iets anders bezeten kan raken.
De eerste kennismaking met 't Stripschap was toen ik met m'n vrouw naar een tentoonstelling in Amsterdam ging, waar toen nummer 2 van het Stripschrift lag. Toen was ik al van plan een zaakje te beginnen. In m'n jeugd had ik al een enórme (dit met overslaande stem) collectie gehad die ik - nadat die periode weer voorbij was - weer helemaal van de hand gedaan heb... (vroeger was Arie ook al zo wispelturig).
Eerst ben ik filmoperateur geworden in Hilversum, wat ik een jaar of zeven heb gedaan, maar toch kwam die winkel niet uit m'n kop en die strips niet en vooral Nero niet, want die ben ik altijd blijven lezen. Toen kwam ik in kontakt met iemand die mij aan een zaak kon helpen. Met m'n vrouw ben ik toen naar Rotterdam gegaan en ben daar dat winkeltje begonnen. Met een enorme dosis idealisme, maar daar ben ik vier jaar later wel een beetje van terug gekomen, want het is toch moeilijker dan je op het eerste gezicht denkt.
Toen ik de zaak overnam zaten er allemaal bibliotheekboeken in, oude Panorama's en Libelles, een paar oude rotte, kapotte Robbedoesjes en Donald Ducks in hele gore staat.' (Hierna beschrijft Arie al het puin dat hij heeft moeten ruimen, voordat het winkeltje een beetje toonbaar werd...)
'Ik verkocht eigenlijk van alles, maar ik wilde me een beetje in strips specialiseren. En toen kwamen ineens die sexboekjes in zwang... ik ben daarmee gestopt omdat ik opeens tot geloof kwam (vooral de Pinkstergemeente trekt hem sterk aan). Die sex, dat moet je nuchter zien, daar heb ik niets op tegen, maar de manier waarop het nu gebracht wordt, bijvoorbeeld, dat werd elke week een beetje erger.... er is een grens geloof ik, en die heb ik ineens getrokken: ik verkoop inderdaad vrijwel helemaal geen sex meer, ja wel als er een leuk plaatje instaat, dat fototechnisch nog een beetje knap is, dat is weer wat anders, maar nee met pornografie ben ik helemaal genokt.'
Dat scheelt Arie natuurlijk wel in de inkomsten: 'Ja, dat merk ik op het ogenblik nog goed, daar zit ik nou nog door in de knoei eigenlijk, achteraf bekeken, maar ook als ik het van te voren had kunnen bekijken, had ik het toch gedaan. Ik verwachtte niet dat God het ineens met bakken uit de hemel zou gooien, want je

VERZAMELAARS

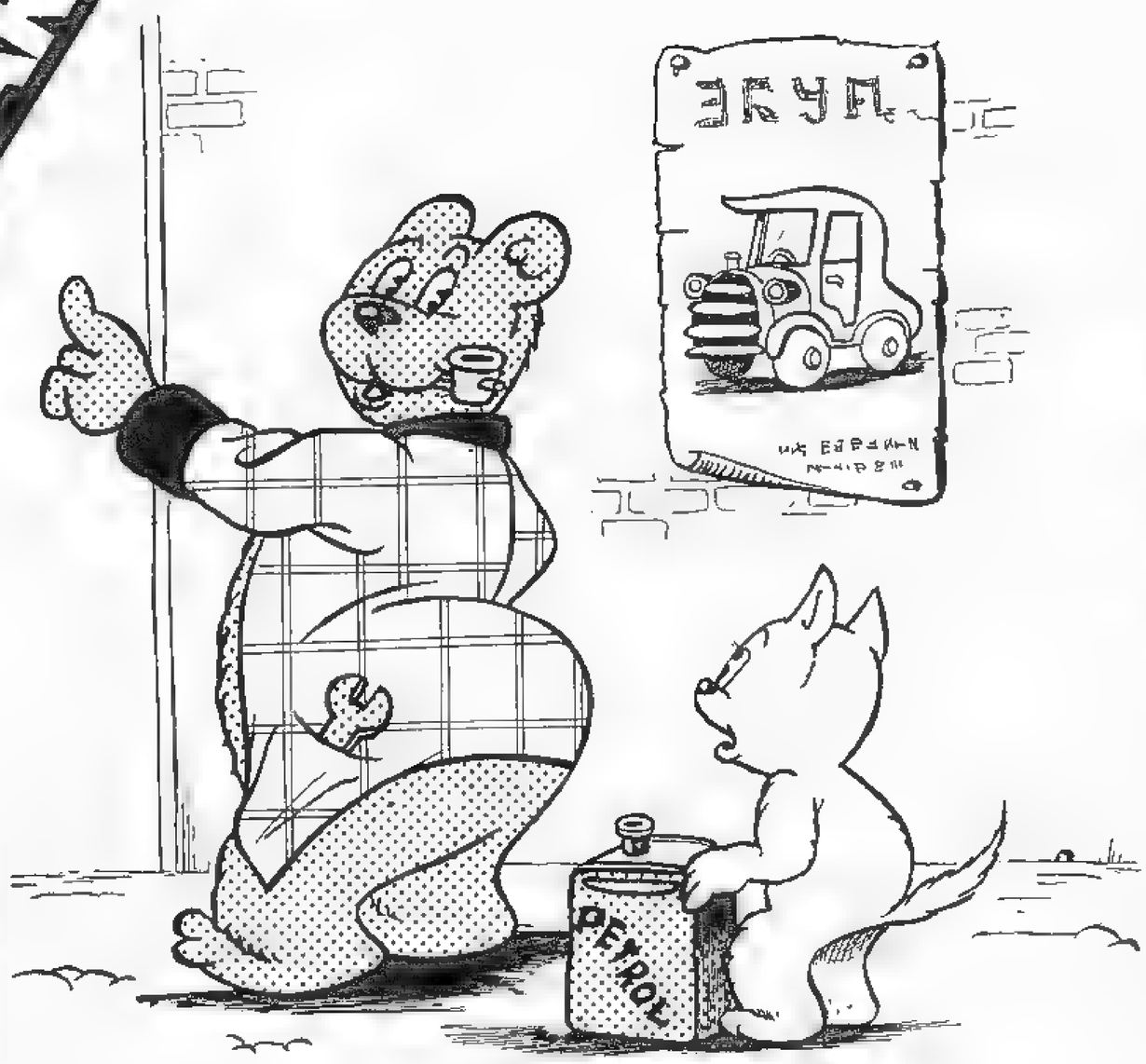

Een illustratie uit 'Mr. Bumble buys a new car', een stripverhaal dat Sonnenberg in 1947 tekende

SONNENBERG:

'ik ben volkomen tegenstander van het schap geworden'

door Rob van Eijck

Ik ben al zeer lang aan het verzamelen, zeg maar vanaf mijn jeugd, vanaf mijn tiende, elfde jaar. Dat was in de oorlog en we hadden de Telegraaf, waar Tom Poes dus instond. In het begin las ik hem niet elke dag, want we hadden die krant niet dagelijks, soms las ik hem bij de buren. Later, zeg maar vanaf Tom Poes en de blikken mannen, ben ik hem regelmatig gaan uitknippen. Ik ben gaan verzamelen, omdat ik zelf ook nogal graag tekende, ook strips: mijn eerste strip was 'Knorrie het varkentje'. Daarom ben ik Tom Poes toen gaan verzamelen, omdat ik dat zo geweldig goed vond, dat ik dat wilde bewaren.
Na de oorlog heb ik me meer bewust toegelegd op Tom Poes en door een toevallige omstandigheid heb ik ook Marten Toonder persoonlijk leren kennen. Dat ging als volgt: meneer Toonder kwam bij mijn vader in de zaak hij had een paar hemden nodig. Maar bij het afrekenen bleek dat er een aantal textielpunten ontbraken. Mijn vader zei toen, dat kunnen we wel regelen, mijn zoon heeft namelijk een enorme belangstelling voor strips, dat heeft hij altijd gehad; bent u bereid hem een paar tekenlessen te geven? Meneer Toonder vond het prima. Hij zei, ik weet niet wat er in de jongeman schuilt, maar kom maar eens langs. Ik ben daar' toen met mijn vader een keer naar toegegaan en hij heeft enig tekenwerk beke-

moet er toch zelf wel voor blijven werken....'
De eerste zaak van Arie de Koff was gevestigd op de Goudserijweg, maar hij werd door stadssaneringsplannen van de gemeente Rotterdam gedwongen te verhuizen naar 'Zwaanshals een stuk verderop. De opening van de nieuwe zaak schijnt volgens de overleveringen een complete pan geweest te zijn. Arie: 'Bij de opening heb ik veel wodka gedronken, oh vreselijk! Toen ben ik in de tuin beland, dat is ongeveer het enige dat ik me kan herinneren.'
Op een gegeven moment duurde het wachten op Marc Sleen een beetje lang en toen is Arie maar wat stripjes gaan veilen, die voor belachelijk lage prijzen weggingen.
Kees Kousemaker heeft de zaak letterlijk en figuurlijk gered, want Arie schijnt door het dolle heen geweest te zijn. Later op de avond klom hij op een kast en gooide gratis stripboeken in de luidbrullende menigte, waarvan sommige hebbers de gelegenheid te baat namen om stiekem een aantal kostbare stripjes uit de laden te pikken....
Als ik vraag of er wel eens merkwaardige mensen in de zaak komen, moeten Arie en zijn vrouw allebei lachen. Zij: 'het barst van de merkwaardige mensen eigenlijk heeft iedereen een tik', en Arie: 'mijn favoriete gezegde is: de mensen die hier komen moeten toch wel volslagen idioot zijn anders kom je hier niet, maar we maken de gekste dingen mee met de buurtbewoners, die een rol closetpapier of een pak koffie komen kopen, of een krantje, meer dan met die stripverzamelaars, want die graven zich twee uur lang door alles heen, gaan dan een tijd staan pingelen en dan gaan ze weer weg, soms heb je er zeurpieten bij, maar vaak ook heel aardige mensen.'

Arie gaat nooit naar ruilbeurzen omdat hij vindt dat hij er als handelaar niet thuis hoort, maar hij kan ontzettend kwaad worden als twee verzamelaars in zijn zaak met elkaar gaan onderhandelen, daar heeft hij vaak genoeg mensen voor uit het winkeltje geknikkerd. Arie: 'Ik zie me al bij de slager binnenkomen en ik tik de klant die voor de toonbank staat op z'n rug en ik zeg: luister, ik heb voor jou een halve koe en veel goedkoper, of een blik vlees, dat krijg je bij mij voor zo en zoveel, dan komt die man me toch gelijk met z'n slagersmes achterna.....'
Behalve op Nero, naar wie zijn zaakje is genoemd, is Arie zelf gek op Walt Disneymateriaal, waarvan hij thuis zeer zeldzame stukjes heeft, die hij voor zichzelf wil houden, maar de kans bestaat dat hij dat misschien later ook weer verkwanselt als hij er weer eens genoeg van heeft of het geld goed kan gebruiken. Zelf echt verzamelen doet hij niet meer want 'aangezien ik toch een winkel heb, krijg ik toch al dat materiaal telkens door m'n vingers heen, ik heb geleerd iets te verkopen, want ik krijg het een jaar later toch weer in handen'.
Samen met z'n vrouw en Jan van Die heeft Arie de Koff een stripcatalogus samengesteld, die een overzicht geeft van meer dan 160 series met prijsaanduidingen, een handig boekje, waarin men kan aanstrepen welk album men wel of niet heeft en wat het mag kosten, te vergelijken met een postzegelcatalogus, maar dan speciaal voor strips. Arie geeft vaak een andere indruk dan hoe hij werkelijk is, want onder de strippomane oppervlakte is hij een ernstig nadenkertje dat zeer filosofisch over de zin van het leven na de dood kan uithalen, maar dat heeft eigenlijk niets met strips te maken, of... misschien worden die stripverhaaltjes zo graag gelezen om over zulke precaire onderwerpen dan even niet te hoeven nadenken.....

VERZAMELAARS

De heer Sonnenberg en zijn vrouw Lien

ken; vooral een ansichtkaart, die ik zelf getekend had, een bijzonder ingewikkelde kompositie, vond hij erg mooi en hij vroeg of ik die zelf getekend had. Ik heb toen verschillende lessen van Toonder gehad, één keer per week ging ik naar hem toe. Daarna heeft hij gevraagd of ik bij hem in dienst wou komen, maar door omstandigheden van partikuliere aard kon ik daar helaas niet op in gaan. Door diezelfde omstandigheden kon ik me niet helemaal geven met dat tekenen en op den duur is het ook een beetje verwaterd.

Vooral Toonder

Ik verzamel hoofdzakelijk Toondermateriaal. Behalve Tom Poes heb ik ook Panda, Kappie en Hollewijn. Niet die modernere, zoals Horre, Harm en Hella; de stijl ervan vind ik niet helemaal naar mijn smaak. De dierenstrips hebben toch wel mijn grootste belangstelling en Tom Poes daar ben ik dus helemaal altijd zeer enthousiast voor geweest.
Ik heb niet alles van Tom Poes, ik streef ook niet naar alles. Ik wil vooral hebben tot '52, '53; wat ik daarna heb, is wat ik toevallig uit de krant geknipt heb. Het is eigenlijk zuiver jeugdsentiment. Vooral de tekst van de tegenwoordige Tom Poes blijf ik heel goed vinden, maar wanneer ik Bommel zie, die 'n beetje van die hangwangen heeft en 'n wat ouder figuur, dan stoot het me 'n klein beetje af, want ik heb soms het gevoel dat ik zelf een beetje oud word en daar wil ik niet graag aan denken. Ik zie hem dus veel liever jong.

Waarom Tom Poes

In het Vaderland heeft in 1969 een stukje van Berger gestaan, waar precies in te vinden is waarom ik Tom Poes zo waardeer. Het gaat vooral om de sfeer en het verband met de stemmingen in de natuur. Dat is het precies. Ik heb bijvoorbeeld wel eens, dat ik op een regenachtige dag de bossen intrek, en terwijl ik daar zo loop, het is miezerig weer, denk ik, hé, dat is die bepaalde sfeer die in dat en dat oude Tom Poesverhaal voorkomt. En dan komt er zo'n soort heimwee in me op. En ook op een lentedag, wanneer alles stralend en prettig is, heb ik dat gevoel wel eens.

Anti-Stripschap

Ik ben geen lid meer van het Stripschap en het Stripschrift, omdat ik mij niet verenigen kan met de gang van zaken, zoals deze zich de laatste jaren heeft ontwikkeld. Kijk het is zo. De meeste strippers zijn niet zo dik bij kas, dat ze zich hoge uitgaven voor strips kunnen permitteren. In de eerste jaren heeft men uitsluitend ruilbeurzen georganiseerd. Later kwamen er veilingen waar men zeldzame exemplaren bij opbod verkocht. Deze gingen maar al te vaak tegen exorbitant hoge bedragen van de hand. Een minder gelukkige inval van het Stripschap was dat ze de pers hierbij uitnodigde, zodat er prijzen in de dagbladen genoemd werden die als maatgevend gingen gelden voor de toekomst. Speciaal de verzamelaars van Tom Poes bleken hierdoor getroffen. Menigeen had een kennis die nog wel een Tom Poes verhaal uit de jeugd op zolder had liggen. Men deed daar graag iemand een plezier mee;zodra men hoorde van de hoge waarde behield men de strip liever zelf, alléén omdat het zoveel waard was, want men gaf geen zier om Tom Poes. Toen men begon met die veilingen bij opbod, heb ik zowel voor het Stripschap als voor het Stripschrift onmiddellijk bedankt. Ook het blad wenste ik niet meer, omdat het te zeer in connectie staat met de vereniging. Momenteel schaam ik me als Tom Poes verzamelaar voor mijn hobby. Ja, werkelijk meneer, ik schaam me ervoor.
Want ook van de zijde der uitgevers worden wij Tom Poes-fans als oud vuil behandeld. Terwijl overal in de handel de stelregel geldt dat de klant koning is en WAAR VOOR ZIJN GELD KRIJGT, kunnen de Tom Poes liefhebbers hun geld wegsmijten aan slechte herdrukken, die zowel legaal als illegaal op de markt worden gegooid. Sterk verkleinde plaatjes. Gewijzigde teksten. Dichtgelopen clichés. Bindwerd navenant. Vindt u het dan nog vreemd dat ik me voor mijn hobby schaam? Dat het beter kan, blijkt zonneklaar uit de herdrukken van Panda, Kappie, Koning Hollewijn, Eric de Noorman en Kapitein Rob, welke niet veel van de originelen verschillen.
Ik heb eens geprobeerd zelf een Stripschap op te richten, dat volkomen zou voldoen aan de verwachtingen van de strippers en dat de nodige ruilbeurzen zou kunnen organiseren. Ik heb geprobeerd allerlei kontakten te leggen, ik heb de kosten getimed, enzovoort, maar er kwamen toen allerlei faktoren naar voren, die ik voorheen nooit gezien had; de moeilijkheden waren te groot, vooral door het gebrek aan goede relaties: men moet goed georiënteerd zijn.

Moderne strips

Voor de nieuwere strips heb ik zeker belangstelling. Ik volg ze ook, maar ik heb niet de neiging om dit of dat eens te gaan verzamelen. Lien, mijn vrouw, wel, die spaart ook strips. Wat ze bijzonder leuk vindt is 'De Dubbeldekkers' die in 'Jamin Junior' staat. Lien heeft geheel los van mijn kollektie, haar eigen verzameling. Hierbij zijn ook Tom Poes boeken en zeldzame Tom Poes kaarten, die ze na veel zoeken zelf op de kop heeft getikt. Haar bezit bewaart ze in de voorkamerkast op een schapje. Het gebeurt dikwijls dat we elkaar in onze hobby helpen. Terwijl ik dan aan de tafel mijn verzameling zit te strippen, rent Lien naar het schapje. Soms kunnen we van elkaar iets ruilen of kopen. Dit gaat in een sfeer van vriendschap die men de laatste jaren bij uw vereniging vergeefs zoekt. Hier voert de commercie thans de boventoon.

VAMPIRELLA

CREEPY

EERIE

Zowel de nieuwe nummers als de oude.

RIK RINGERS

diverse titels

MICHEL VAILLAINT

alle nieuwe titels

BERNARD PRINCE.

Brand in de Oase

bij ons voor .... fl. 3.25

Drajis

GROTE COLLECTIE AMERIKAANSE COMICS NERO'S DUPUIS' ENZ.

telefoon 010-128392

lusthofstraat 74, rotterdam-kralingen

BKP 7/72

JERRY SPRING

diverse titels

3.95

GUUS SLIM

diverse oude titels

3.95

NERO

praktisch alle titels

1.95

NED. TIMOERS

5 titels

3.25

OUWE NIEK

praktisch alle titels

3.95

FR. TIMOERS

met stijve kaft

4.95

IEDERE WEEK NIEUWE TITELS EN KOOPJES

DRAJIS

LUSTHOFSTRAAT 74, ROTTERDAM-KRALINGEN

TELEFOON 010-128392

Voor de abonnees en leden/abonnees is in dit nummer van Stripschrift een acceptgirokaart bijgesloten voor het abonnementsgeld over 1973.

Abonnees dienen *f* 20,80 (de nieuwe abonnementsprijs inclusief btw) over te maken op giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh.

De leden/abonnees dienen *f* 27,16 (lidmaatschap + abonnementsgeld inclusief btw) over te maken op giro 1513000 tnv de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

OUDE NUMMERS

Uitverkocht zijn de nummers 8/9, 13, 21, 24, 25/26 (inmiddels in herdruk verschenen), 27/28 en 29/30 van Stripschrift.

Nog te bestellen via giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh:

Nummer 10. Aram van de Eilanden; nr 11. Kraaienhove - het eerste verhaal; nr. 12 Koning Hollewijn en de Mensenhater; nr.14 Tekko Taks en het Wereldvoedselprobleem; nr.15 Panda en de Meester-Riolist; nr.16 Secret Agent X 9 - Het Masker; nr.17 Sjors van de Rebellenclub (losse gags); nr. 18 Bruintje Beer; nr. 19 Paulus de Boskabouter; nr. 20 Prins Valiant - Aanval op de Neveleilanden; nr 22 Robbedoes en Kwabbernoot; nr 23 Kappie en de geheimzinnige lading;
à *f* 2,25 per stuk.

Nummers 31/32 Science Fiction (herdruk Flash Gordon-verhaal); nr. 33/34 Ketelbinkie in de Toerdefraans; nr. 35/36 gedeelte herdrukt uit Kuifje in het land der Sovjets; nr. 37/38 het tijdschrift MAD; nr 39/40 Western (3 Lucky Luke verhalen); nr. 41/42 Piloot Storm; nr. 43/44 Gruwelstrips; nr. 45/46 Felix (voorloper van Guus Slim);
à *f* 3,25 per stuk.

De herdruk van het Kresse-nummer (25/26) van Stripschrift is uit.

Voor *f* 3,25 verkrijgbaar bij de boekhandel.

Porna Zeldenrust en Karel van Rooijen:

HOE KOMEN WIJ OOIT KLAAR ?

door Rudolph Glansoor

Het zou natuurlijk te gek zijn als Rotterdam, de stad die zoveel striptekenaars onder zijn vertwijfelde bevolking telt, niet een tekenaar zou bergen die de pornografiese gedachte is toegedaan. Je herbergt tenslotte de bloem van het vaderlandse striptalent - en dan biedt je konsekwent alle facetten van het stripgebeuren gastvrijheid - of je laat het. Ja, de geplaagde Thomassen zou eens moeten weten . . .

In de jaren zestig deed vrij onaangekondigd, voor wie niet in de gaten had dat er enige veranderingen op til waren, en op ongehoord modieuze wijze de erotiese strip haar intrede.
Strips als Jodelle, Barbarella, Pravda, en in mindere mate, Phoebe Zeitgeist veroverden in een waanzinnig tempo de markt, overal ter wereld volgelingen makend en, wat misschien kenmerkender is voor een dergelijk snel sukses, een waar leger van epigonen wakker schuddend en aan het werk zettend.
We weten het nu, het was een hausse van korte duur, mogelijk bewerkstelligd door de overgewaardeerde rol, die ze te spelen kreeg in het bewustwordingsproces van zo iets als de popkultuur. In ieder geval was ze kort genoeg om iedere zelfbewuste epigoon te doen beseffen, dat verder werken in het, aan dit genre zo eigen, stijltje slechts de onbedaarlijke lachlust van de omstanders zou kunnen opwekken. En daarmee werd het stil rond een formule, die als vernieuwer zoveel interessants te bieden had, maar die, althans zo lijkt het, door haar bewonderaars uitgebeend werd en deze roofbouw het hoofd niet kon bieden.
Maar hoezeer epigonen en reklame-ontwerpers ook hun best gedaan hebben om de vroegtijdige dood van strips als Jodelle, Barbarella en Pravda te bewerkstelligen, de enige oorzaak van het overlijden van de formule (of genre, noem het zoals je wilt) zijn zij toch niet geweest.

De wijze bijvoorbeeld waarop in deze strips seks bedreven werd kan men nauwelijks openlijk noemen. Men hield er zich voornamelijk in symboliese zin mee bezig. Zwarte lederen lieslaarzen en zware motoren vormden menigmaal de bestanddelen, waarmee men, soms heel speels, vaak bijna wagneriaans, de heersende taboes te lijf ging.
We zijn wat dat betreft nu wat meer gewend. Nu pornografie binnen ieders handbereik ligt en coïtussen op het filmdoek vanuit vrijwel iedere denkbare hoek en in vrijwel iedere denkbare stand te zien zijn. Nu zelfs een tot voor kort geslachtsloos wezentje als een stripdiertje ons getuige laat zijn van zijn onverbloemde en stormachtige orgasmes, zou je kunnen stellen, dat we wat onbevooroordeelder zijn gaan staan tegenover de verbeelding van wat onze ouders zo keurig met 'de daad' trachten te omschrijven. Het genre zou zich zelf dus ook wel eens overleefd kunnen hebben.

Met dit enigszins uitgewerkte vermoeden in het achterhoofd is het een wat merkwaardige gewaarwording in deze dagen iemand tegen het lijf te lopen, die op het eerste gezicht nog in de traditie van wijlen het genre werkt. Weliswaar valt bij een nadere bestudering direkt op, dat hij bepaald ongeremd staat ten opzichte van het in beeld brengen van uitgebreide neukpartijen -hetgeen hem onderscheidt van zijn voorgangers- maar

toch de omgeving, waarin zijn hoofdfiguur, het wijfje Porna Zeldenrust, rondwandelt zit tamelijk vol met erotiese symbolen en ook het wijfje Porna is als haar voorgangsters een einzelgänger.

Karel van Rooijen, de 27-jarige tekenaar, die achter de avonturen van Porna Zeldenrust staat en wiens gedrongen fysiek enigszins doet denken aan dat van een vroegmiddeleeuwse alchemist, ontkent overigens een direkte beïnvloeding door de voornamelijk van franse -wat wil je? De meirevolutie van '68 zal in de luchtbodem afkomstige erotiese strips van enige jaren her. De Jodelles en Barbarella's, die hij onder ogen kreeg gaven hem ten hoogste het gevoel, dat er maar eens iets beters gemaakt moest worden.
En het valt niet te ontkennen, dat een vergelijking met de strips uit de zestiger jaren in zijn voordeel uitvalt.
Karel, die als kunstschilder -hij weet het begrip kunst niet meer te hanteren en heeft zich, allerminst uit rijkdom, teruggetrokken uit de regeling- al een duidelijke voorliefde toonde tot het vastleggen van zeer precies uitgewerkte lichaamsdetails, is een veel eksakter, veel minder gestyleerd en daarom veel minder modebewust tekenaar dan zijn franse kollega's. Zijn manier van tekenen doet wat denken aan het klassiek gerichte tekenwerk van de nederlandse schilders uit het midden van de vorige eeuw. Een manier van tekenen, die stylistiese opsmuk niet veelt en onduidelijkheid, ondanks de soms minder beheerste tekentechniek uitbant. Karel, die ook in zijn schildersperiode zijn voorkeur voor pornografie niet onder stoelen of banken stak ('Ik wil humoristiese, pornografiese en toch onbeschaafde tekeningen maken...') wekt de indruk niets met lieve, erotiserende strips van doen te willen hebben en in die zin bereikt hij met zijn direkte tekenopvatting, die geen enkel detail schuwt maar ook niet overtrekt, precies zijn doel.
Een andere sterke kant van het talent, dat Karel in zijn Porna Zeldenrust etaleert, is zijn logiese, bijna sobere vertelritme, hoewel de situaties waarin hij zijn heldin laat verzeilen alle aanleiding geven tot het hanteren van extra-vagante kamera-instellingen en interessanterige beeldritmen.

Het is dus de moeite waard om het rusteloze levenspad van Porna Zeldenrust een tijdje te volgen en mee te maken hoe het gekwelde mensje zich zorgen maakt over het feit, dat zij niet tot een eenvoudig, doch bevredigend orgasme kan geraken. Waarmee zij de basis legt voor een zeer groot aantal vrijpartijtjes met personages van diverse kunne en zeer uiteenlopende stand, waarvan Karel overigens zelf de rijopener is en ene Hitler de, in mijn ogen, verrassendste, omdat hij na de vrijpartij lesbiënne blijkt te zijn, waarvan ik altijd al een vaag vermoeden had.
Alleen, er zit voor hen, die het werk van Karel van Rooijen zouden willen aanschaffen een ietwat opmerkelijke kant aan de zaak. Het ligt namelijk in de bedoeling om de eerste twintig eerste pagina's, waarvan een klein aantal eerder in het SF-blad IF te sterk verkleind (menig genuanceerd bedoeld raster liep terug tot een vormloze zwarte vlek) werd gepubliceerd, in beperkte oplage het licht te doen zien als port-folio. Om de serie nadien in een soort inschrijvingsverband voort te zetten met één nieuwe pagina per maand. Een vrij unieke, zij het weinig kommerciele opzet, naar een idee van de Rotterdamse architect Willem Brinkman, waarvan ook Karel de indruk wekt enigszins in verwarring te raken wanneer hij het hele plan wil, uitleggen. En ik moet zeggen, dat ik er evenmin uitkwam, toen Brinkman mij zijn plannen in ruimer verband tot in de details uitlegde. Het had allemaal veel met eksklusiviteit van doen, kwam me voor. En met risiko's voor de uitverkoren auteurs en met stichtingen, die nooit meer open te breken zijn. Hetgeen niet wegneemt, dat het werk interessant genoeg is om de aanschaf van de eerste twintig bladen te overwegen, alhoewel de prijs (± 50 gulden voor de eerste twintig bladen en ± 6 gulden voor iedere daaropvolgende maandelijkse uitgave van een nieuw blad) voor menigeen een behoorlijk letsel zal vormen.
En het komt me voor, dat iedere deelnemer aan dat projekt opgezadeld wordt met 'n soortgelijk probleem als dat waar het wijfje Porna mee behept is: namelijk, hoe komen we er ooit mee klaar? Want wanneer de avonturen van het problematiese mensje een eind zullen nemen is ook voor Karel een open vraag. En dat kan met één pagina per maand natuurlijk aardig lang aanlopen.

DE NIEUWSREDAKTIE DANKT ALLE INZENDERS VAN STRIP-NIEUWS HARTELIJK EN HOUDT ZICH AANBEVOLEN VOOR NOG MEER NIEUWS EN INFORMATIE. TE ZENDEN AAN:
KEES DE BREE. KINKERSTRAAT 59'''. AMSTERDAM.

Bruintje Beer

In Ariadne van zesentwintig oktober 1972 verscheen een artikel over 'merchandising'; 'Bruintje Beer verdient goud in het merchandising woud'.
In Engeland schijnt het beertje enorm furore te maken. Er is een mini-musical geproduceerd en wat merchandising betreft bestrijkt hij een uitgebreid gebied van Nabisco biscuit tot Morny zeep en talkpoeder. De ongetwijfeld niet geringe opbrengst van dit alles gaat naar de Daily Express die het copyright van Rupert Bear bezit.
Overigens gaat het grootste gedeelte van het artikel over merchandisingkoning Walt Disney die aan zijn suksesvolle produkties vele miljoenen heeft overgehouden.

LE SAVANTISSIME OFFICE ENTOMOLOGIQUE T'ORDONNE D'AFFRONTER LE JUGEMENT DE CE TRIBUNAL
QUELLES SONT MES FAUTES ET MA DÉSOBÉISSANCE?

Charlie

In het ekstra dikke novembernummer van het franse blad Charlie, staan naast de gebruikelijke strips als 'Paulette', 'Peanuts', 'B.C.' etc een komplete Chinese strip 'La prise de l'ile de la montagne rouge', een komplete episode van Dick Tracy door Chester Gould en de 3e episode van de strip Valentina door Guido Crepax. Deze episode 'Marianna' geheten wordt voortgezet in het decembernummer.
Het novembernummer (100 pag) kost Ffr. 5. In het decembernummer vinden we naast de gebruikelijke strips een komplete strip van Willem 'La bande a Barnstein' en 'Ping Pong' door Willie Elder. Prijs Ffr. 3,50.
Editions du Square, 10, Rue des Trois Portes, Paris.

Eric

Voer voor Eric-fans is een bespreking van deel 10 en 11 in de reeks Wolters herdrukken door een zekere BB in de Nieuwe Linie van 25 oktober 1972.
Het is zeer kort, maar wat er staat mag er zijn. Iets over de supermens en de ondermens (waar hebben we dat meer gehoord?) en het volgende citaat mag er ook zijn: 'Eigenlijk is Eric een onuitstaanbare, onkwetsbare idioot van een kerel, maar daar zullen jonge en oude lezers zich wel niets van aan trekken, per slot leeft in bijna iedereen de behoefte aan identificatie met avontuur en almacht'. En daar kunnen we het dan voorlopig weer mee doen.

Echte Kuifje

In september 1973 zal er weer een echte nieuwe strip van Kuifje uitkomen. Niet voor de tekenfilm getekend ofzo. Het verhaal zal heten: 'Kuifje en de Picaros'. Picaros zijn lieden die uitblinken door avontuurlijk wangedrag. En dan te bedenken dat Hergé ongeveer 3500 arbeidsuren in deze snaken heeft gestoken.

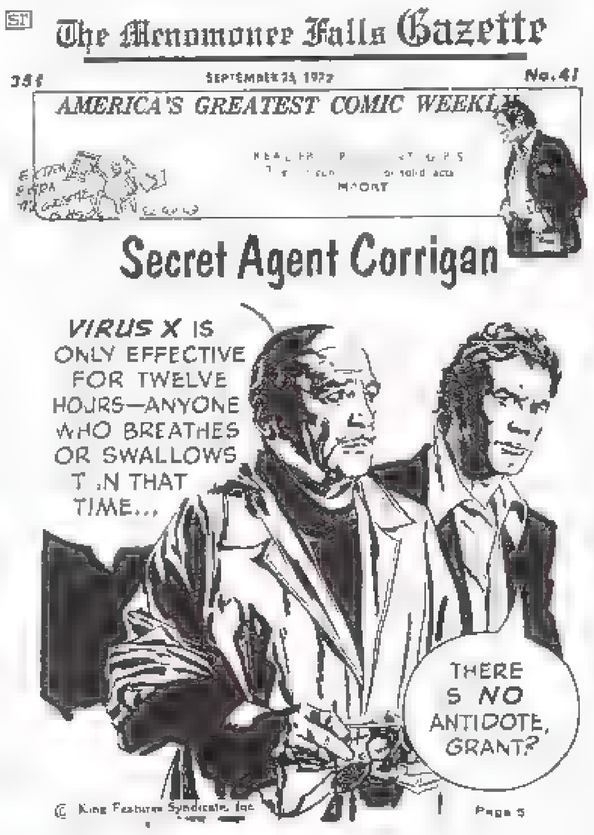
The Menomonee Falls Gazette
AMERICA'S GREATEST COMIC WEEKLY
Secret Agent Corrigan
VIRUS X IS ONLY EFFECTIVE FOR TWELVE HOURS—ANYONE WHO BREATHES OR SWALLOWS T.N THAT TIME...
THERE S NO ANTIDOTE, GRANT?
© King Features Syndicate, Inc.

Real Free Press nieuws

Geimporteerd door Real Free Press oa. het franstalige, nieuwste Blueberry album Le spectre aux balles d'Or, tekst Jean Michel Charlier, tekeningen Jean Giraud. Prijs ƒ 8,75.
De E.C.-fanzines 'Squa Tront nr. 1, nr. 2 en nr. 3' Prijs per stuk ƒ 15,50.
Herdruk van het E.C.-fanzine 'Fantastic Exploits 22' door Al Williamson ƒ 7,50.
Kompleet herdrukt 'The original duplicate E.C. fan addict kit', prijs ƒ 10,-.
'E.C. Portofolio nr. 1 en nr. 2' per stuk ƒ 75,--.
'The E.C. Horror Library of the 50's', prijs ƒ 83,20. Bij R.F.P. is ook het meer dan uitstekende, wekelijks verschijnende stripblad 'The Menomonee Falls Gazette' verkrijgbaar. In dit weekblad staan oa. de volgende vervolgstrips: 'Garth' door Frank Bellamy, John Allard & Jim Edgar, 'Johnny Hazard' door Frank Robbins, 'Tarzan' door Hogarth en Dan Barry, 'Modesty Blaise' door Peter O'Donnell & Jim Holdaway, 'Secret Agent Corrigan' door Archie Goodwin & Al Williamson, 'Jeff Hawke' door Sydney Jordan.
Verder 'Rip Kirby', 'Mandrake', 'Phantom', 'James Bond', 'Flash Gordon', etc. Van iedere strip worden elke week 6 banden afgedrukt. Prijs van dit amerikaanse stripweekblad voor volwassenen ƒ 2,50. (Bij abonnement goedkoper). Te bestellen bij R.F.P., Runstraat 31, Amsterdam.
Bovengenoemde prijzen zijn exclusief portokosten.

Lucky Luke

In het nieuwste, nederlandstalig, Lucky Luke album van Morris moet onze held het niet alleen tegen de 4 gebroeders Dalton opnemen. Hij vindt ook ma Dalton op zijn weg. De misdadige inslag is duidelijk een familie-tik. Ma Dalton, een GP-uitgave. Prijs ƒ 3,45.

Blueberry

In frankrijk is niet lang geleden een herdruk verschenen van 'Fort Navajo', het eerste Blueberry verhaal. Voor liefhebbers, die dit nog nooit in Nederland gepubliceerde verhaal (misschien gebeurt dat nu ook eens) graag willen hebben en de zeer moeilijk te bemachtigen eerste druk nooit hebben kunnen vinden, een uitstekende gelegenheid dit album aan te schaffen. Uitgegeven bij Dargaud. Prijs ca. 10 NF.
Van Giraud zijn ook 2 fantastische Blueberry posters + 1 poster 'Les Indiens' en 1 poster 'Les Cow-Boys' verkrijgbaar. De posters kosten ƒ 10,- per stuk. 'Funnyworld' nr. 14. Prijs ƒ 6,75. Ook nr. 15 is reeds te bestellen!
Leverbaar via R.F.P. een grote hoeveelheid E.C.-materiaal:

Open

Gaarne maak ik de lezers van Stripschrift attent op het, volgens mij, uitstekende artikel, met literatuuropgave en noten, getiteld 'Het beeldverhaal wat is het, wat is het waard en wat moeten wij ermee?'.
Het is geschreven door Jan Storm van Leeuwen in 'Open', vaktijdschrift voor bibliothecarissen, literatuuronderzoekers, bedrijfsarchivarissen en documentalisten, nummer 10, oktober 1972. Te bestellen door storting van ƒ 3,- op postrekening 819409 tnv Uitgeverij Kluwer te Deventer.

A,R. Kamphuis.

Wipperoen

Uitgeverij Wolters-Noordhoff is met 2 nieuwe deeltjes van het konijn Wipperoen door R. Bär en J. van Reek op de proppen gekomen. Lekker voor de feestdagen. Het zijn deel 5, Wipperoen en het kruidje van geluk (in de krant verschenen als avontuur 18) en deel 6, Wipperoen en de geheime boodschap (avontuur 19). Prijs ƒ 3,50. Zoals alle Wolters-Noordhoff uitgaven prachtig uitgevoerd.

Dick Bos

De door veel publiciteit tot nationale held uitgeroepen Dick Bos van Alfred Mazure is door de Arbeiderspers opnieuw uitgegeven in Dick Bos 9-12. In dit 3e album zijn de volgende 4 verhalen integraal herdrukt: 'Dr.X', 'Jiu Jitsu', 'Gas' en 'De blauwe diamant'. Prijs ƒ 11,50, dus ƒ 1,50 meer dan de eerste 2 delen.

Peter van Straaten

Sinds enkele maanden verschijnen van Peter van Straaten, in opdracht van Verzekeringsmaatschappij NOVM (van Calcar) cartoonachtige tekeningen. De advertenties verschijnen in het blad 'Golf'.

Hans v.d. Boom

Little Nemo

In 'De Gids' nr. 7, 1972 staat in de rubriek 'Kroniek & Kritiek' een artikel van Rudolf Geel over Little Nemo en Winsor McCay. Het artikel is 9 pag. lang (waarvan 3 pag. door illustraties in beslag worden genomen). Prijs ƒ 6,50.

L'echo des Savanes

Van het uitgeverssyndicaat 'Les Editions Du Fromage' is het 2e nummer van het blad L'echo des Savanes verschenen. In dit stripblad laten tekenaars als Gotlib (aan wie eigenlijk eens een keer grondig aandacht besteed zou moeten worden), Mandryka en Claire Bretécher de alternatieve kant van hun strippersoonlijkheid zien. Het enige verschil met de opzet van nr. 1 is de fotostrip (van 4 pag.) in nr. 2. Prijs van het blad F.francs 5, in Nederland ƒ 5,-. Te bestellen bij Mandryka, 14 Rue du Lac, 94 St. Mandé, Frankrijk.

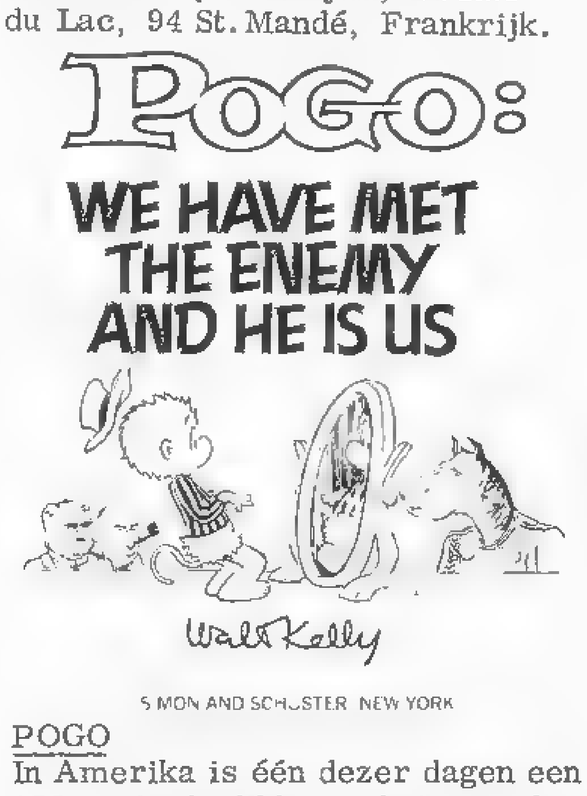

POGO

In Amerika is één dezer dagen een 128 pagina's dikke pocket verschenen met de, in ons land helaas fors ondergewaardeerde, avonturen van Pogo. Het boekwerkje, We have met the enemy and he is us, heeft als motto: 'This is for Selby, who slogged on foot the entire distance'. Na de inhoudsopgave is er een voorwoord, 'The many faceted public eye', van tekenaar Walt Kelly opgenomen. Hierin zegt hij dat hij met de volgende avonturen van Pogo de ogen van de lezer hoopt te openen. De fouten die we bij een ander zo duidelijk zien, zijn meestal in een nog veel sterkere mate bij ons zelf aanwezig. We letten te weinig op onze eigen gedragingen en zijn daardoor meestal de grootste vervuilers (vijanden) van onszelf. Een ronduit meesterlijk stripboek van Walt Kelly. Satire van de bovenste plank, zonder de zwaarmoedigheid die men (eventueel) door het voorwoord zou kunnen verwachten.
Een waanzinnig goed boek, voor de échte stripliefhebber. Om eens op banale wijze een variant op een klassiek gezegde te gebruiken: 'Eerst POGO zien en dan sterven'
We have met the enemy... is uitgegeven door Simon and Schuster Rockefeller Center, 630 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10020. Amerikaanse prijs $ 1,95. In Nederland ƒ 10,75.

K.d.B.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Bibliotheek

Tot nu toe was het zo, dat in de bibliotheken wel stripverhalen aanwezig waren, maar meestal in beperkte mate en dan nog vrijwel uitsluitend op de jeugdafdeling, waar ze doorgaans alleen maar ter inzage lagen. De provinciale Plattelandsbibliotheek Drenthe heeft nu als eerste een groot aantal stripverhalen in het boekenbestand voor de uitlening opgenomen. Om te beginnen heeft men circa driehonderdvijftig boeken aangeschaft, o.a. Asterix, Tom Poes, Lucky Luke, Eric de Noorman, Kapitein Rob en Panda. Het is de bedoeling de voorraad regelmatig uit te breiden. Tevens is men van plan om een begin te maken met een stripdocumentatie, omdat de laatste tijd de vraag naar achtergrondinformatie i.v.m. skripties en werkstukken sterk toeneemt.

Index op Stripschrift

Op de laatste Algemene Leden Vergadering van het Stripschap (op 28 oktober gehouden), is er een groepje mensen geweest die zich bereid hebben verklaard om een register op Stripschrift te gaan maken. Onder leiding van coordinator C.J.Aarts zullen oa. meewerken: C.Wauters, J.M. Willemse, R.W.van Leeuwen, W. J.Soyer en A.Elings. We hopen binnen afzienbare tijd het resultaat van hun werkzaamheden te kunnen aanschouwen.

Stripuitgaven in Duitsland

Bij de Firma Buchdienst Darmstadt, 61 Darmstadt (postfach 827) zijn de volgende, in het Duits vertaalde, strips verkrijgbaar, die in het origineel meestal 4 à 5 keer zo duur zijn: 'Die Abenteuer der Phoebe Zeitgeist', 80 pag., vierkleuren. DM 9,80; 'Little Nemo' van Winsor McCay, deel 1, 64 pag. formaat 28 x 38 cm. DM 15,-; 'Prins Eisenherz (prins Valiant) nr. 1 en 2, 120 pag. zwart/wit, DM 12,-. Verder nog 'Die Katzenjammer Kids' door Rudolph Dirks en Harold H.Knerr, 100 pag. DM 12,-; 'Popeye' door Elzie Segar, 100 pag. DM 12,-. Herdrukken van oeroude uitgaven. Als laatste: 'Oktobriana', de russische super-sexgodin in 80 pag. op groot formaat voor slechts DM 8,-

C.R.

Suske en Wiske

Uit de Vandersteen Studio's afkomstig, 2 Suske en Wiske herdrukken: deel 136 - De Bokkerijders (destijds verschenen in de rode reeks - ongekleurd, vlaamse uitgave, (deel 26) en deel 137- De Ringelingschat (destijds verschenen in de rode reeks - ongekleurd, vlaamse uitgave deel 13, nederlandse uitgave deel 8). In de reeks vlaamse uitgaven is de Ringelingschat destijds ook als deel 13 in tweekleurendruk verschenen. Prijs ƒ 3,50.

Stelling

De uitspraak: 'Een heer moet alles alleen doen' behoort geen invloed te hebben op de organisatie van de medische praktijk.
(M.Oosterlee, Utrecht)

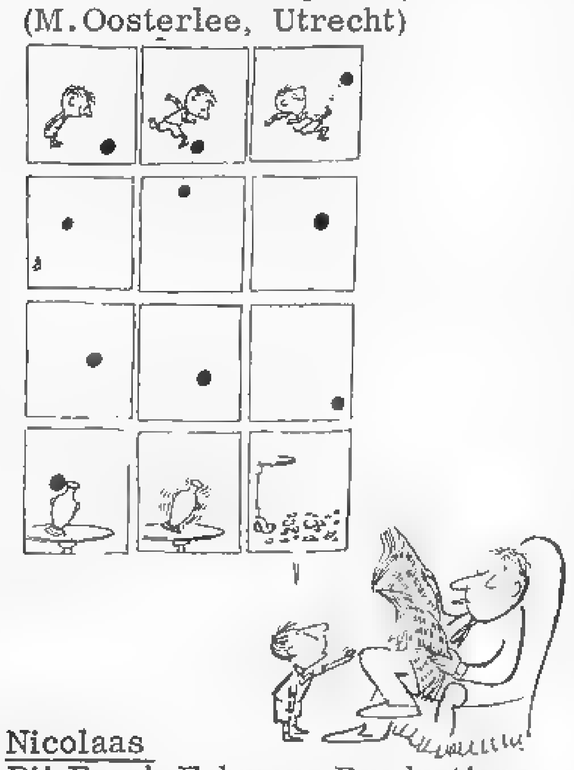

Nicolaas

Bij Frank Fehmers Productions is het 2e deeltje van Nicolaas of de alledaagse belevenissen van een schooljongetje, verschenen. In zijn uitspraak op de omslag van deel 2:' Elke keer als ze zeggen dat ik een grote jongen ben, moet ik iets vervelends doen' geeft Nicolaas meteen aan dat hij niet als kind denkt, maar als volwassene; in dit geval tekstschrijver Goscinny (de auteur van Asterix) die met een milde glimlach om de lippen de komische situatie en verhouding tussen kind en volwassene beseft en die deze humor in een (eigenlijk) ernstige zin door Nicolaas laat uitspreken.
Deze ene zin is typerend voor het hele boekje. Er komen moeilijke woorden in voor, lange ironiserende zinnen en humor die niet altijd bij kinderen zal overkomen. Hoewel het boekje voor kinderen best te lezen is, is het, om bovengenoemde redenen, meer een geestig boek over kinderen dan een kinderboek. De subtiele pentekeningetjes van de in Frankrijk beroemde cartoonist Sempé, zijn af en toe haast zelfstandig geworden humoristische cartoons. De kombinatie Goscinny-Sempé is dus zonder meer subliem. In dit 2e deeltje gaat Nicolaas met vakantie. Hij ontmoet al gauw vele nieuwe vriendjes onder wie Michiel die ontzettend stom is wat natuurlijk een groot aantal knokpartijen, kibbelpartijen en de daarmee gepaard gaande straffen, met zich brengt. In het boekje staan ongeveer 20 verhalen, die zowel in woord als in beeld een enorme dosis 'weemoed'-humor geven.
Vertaler Frits van der Heide toont op bekwame manier aan de juiste sfeer van het franse tweetal aantevoelen. Werkelijk, dit boek moet u hebben. U betaalt ƒ 7,90 en u krijgt er 128 pagina's glimlachen en schateren voor terug. Uitg. F.Fehmers Prod., Amsterdam. In Frankrijk is 'Le petit Nicolas', eerst alleen verkrijgbaar in 2 dikke boeken, ondertussen opgenomen in de beroemde pocketreeks 'Livres de Poche'.

K.d.B.

Wereldwinkel

'Toen reeds, nog steeds - een vrolijk plaatjesboek voor jong en oud' is de titel van een boekje uitgegeven door de wereldwinkel in Edam. Hierin wordt uiteengezet hoe de wereldhandelsstructuren nog steeds de onderontwikkelde landen arm houden. 'De landelijke organisatie van wereldwinkels wil dit feit onder ieders aandacht brengen en streeft ernaar dit onrecht uit de wereld te helpen. Men verkoopt dan ook produkten uit arme landen, die moeilijk onze markt bereiken en geeft informatie over de moeilijkheden waarmede die arme landen bij hun export te kampen hebben', aldus de inleidende tekst. Het boekje is samen met twee zwart/wit posters te verkrijgen door vijf gulden over te maken op postgiro 2465046 t.n.v. penningmeester wereldwinkel Edam, Zijpemeerhof 22, Edam.

Stripotheek

De in Stripschrift 45-46 genoemde stripotheek Barrahûs blijkt een minder Friese naam te hebben dan onze trouwe, doch evenwel onbetrouwbare, stripotheken-spion ons had doorgegeven. De naam is simpelweg 'Snoopy', Brédyk 20 te Wirdum (Fr.), tel.05100-25732.

Groot Pep Nieuws

In 1973 zal uitgeverij Oberon BV een groot aantal nieuwe albums aan haar 'Pep-stripotheek' reeks toevoegen. U zult o.a. nieuwe stripboeken van 'Agent 327', Johnny Goodbye' en nog vele andere kunnen verwachten. We houden u op de hoogte.

Eerie en Creepy

De steeds groter wordende vraag naar Eerie en Creepy, terror and horror strips kan eindelijk bevredigd worden. Boekhandel Ruward (Lelyweg 275, Den Haag) is begonnen met het importeren van deze boekjes. Ze zijn voor ƒ 4,50 verkrijgbaar vanaf Eerie nr. 44 (dec. '72) en het jubileumnummer van Creepy nr 50 (januari '73, nu al verkrijgbaar). Ruward importeert ook de Warren publikaties: 'Famous Monsters' en 'Vampirella'. In Creepy nr. 50 wordt aangekondigd dat er spoedig enkele strips van Esteban Maroto in dit blad zullen verschijnen. We kijken met spanning uit naar dit ogenblik. Maroto publiceert zijn 'Dax the Warrior' series in Eerie en zijn 'Tomb of the Gods' in Vampirella. Uitgekiend tekenwerk (zie illustratie).

Zoete romantiek uit 't stalletje:

keiharde handel, heet het artikel in de Nieuwe Krant in elkaar gewrocht door Jacques Levij, die hier een beschouwing geeft over eenvoudige lektuur voor het weekend, zoals goedkope romannetjes, stripverhalen en andere luchtige kost. Voor hem bestaat er geen onderscheid kwaliteitstrip en inferieure strip. Hij stelt je hebt literatuur en je hebt 'geen'-literatuur, waaronder strips vallen. Hij ziet het publiek als een hongerige massa, die iedere week voldoende voer aangeboden moet krijgen, waardoor er een keiharde uiterst efficiente handel is ontstaan met een onvoorstelbare hoge produktie en omzet. 'Veel mensen willen af en toe enkele uurtjes moeiteloos en zorgeloos bezig worden gehouden. Welnu dat wordt ze steeds gemakkelijker gemaakt, voor enkele kwartjes per boekje, per tijdschrift, per stripverhaal.' Daarnaast is het een markt die met zijn tijd meegaat. Zo was Kuifje een aantal jaren geleden nog een zonnige leuke jongen in plusfours, terwijl Kuifje anno 1972 heel wat minder onschuldig is. Hij draagt een nauwsluitende spijkerbroek en is zelden zonder zijn geweer op stap. Tarzan, de Zwarte Valk en Kapitein Rob (!) waren altijd al weinig zachtzinnig. Ze zijn met de jaren nog harder geworden. En dan beleven Billie Turf, Donald Duck, Mickey Mouse, Sjors en Sjimmie, Heer Bommel en Tom Poes nog steeds gouden tijden en heus niet alleen bij kinderen. Aldus Jacques Levij. Overigens geen onaardig stukje, maar dat neemt niet weg, dat zijn gebrek aan inzicht in strips evident genoemd mag worden.

Tante Leny Presenteert

Tante Leny nr. 11 presenteert behalve een aantal strips van Evert Geradts, Joost Swarte, Armand, Peti en Robert Crumb ook een korting van een piek op bijna alle amerikaanse undergroundcomix. In plaats van de winkelprijs van ƒ 3,- betaalt u ƒ 2,-. Dus Yellow Dog, Rubber Duck, Slow Death, Youg Lust, Zap en Tuff Shit liefhebbers bekijk de lijst van de 60 werkjes, die in Leny 11 staan, eens op je gemak. Prijs van Leny zelf nog steeds ƒ 1,50. Hoe kunnen ze het ervoor maken?

Superman en Batman

De twee boeken Superman, from the 30's to the 70's, ingeleid door E.Nelson Bridwell, en Batman, from the 30's to the 70's, ingeleid door Carmine Infantino, eerst alleen verkrijgbaar bij Crown Publishers in de dure gebonden uitgave, zijn nu ook in de pocketreeks 'Spring Books' verkrijgbaar. In Nederland kosten de grote, dikke pockets ƒ 13,55. Een prijsbesparing met de gebonden uitgaven van ƒ 20,-. Het nadeel is dat de pockets door hun enorme omvang snel uit elkaar zullen vallen. Aan u de keus.

Barbapapa

In de serie Barbapapa van de auteurs Annette Tison en Talus Taylor is zojuist het 3e deel verschenen, getiteld Barbapapa's nieuwe huis. De vertaling van dit 32 pagina's tellende, full-color, gebonden prentenboek voor de jeugd is van Mies Bouhuys. De zeer eigentijdse problemen die in het boek aan de orde komen, worden in verband met het jeugdige lezerspubliek niet zwaarwichtig behandelt. Barbapapa, Barbamama en de 7 Barbababies moeten hun huis uit omdat de buurt gesaneerd wordt. Ze worden uit hun eigen, vertrouwde omgeving gerukt en komen in een 'tuinstad' terecht waar ze zich niet thuisvoelen. Tussen neus en lippen door komen ook de vervuiling en de leefbaarheid aan de orde. De lezertjes worden gekonfronteerd met een wereld die de hunne is. Ze hebben dus mogelijkheden tot identifikatie. Een goed kinderboek voor zorgzame ouders. Prijs ƒ 7,90. Uitgegeven door: Frank Fehmers Prod.

Toonder op TV

Frank Wiering heeft een film gemaakt over de nu in Ierland woonachtige schepper van Tom Poes en Ollie B.Bommel, de schrijver/tekenaar Marten Toonder. De KRO-tv zendt de film 'Een eenvoudige doch voedzame maaltijd' op 29 december 1972 uit. Let dus op! Nederland I om 21.10 uur.

Robidule

Robidule is de naam van een magnifiek belgisch stripblad. Mooi offset-werk, goede interviews en verhalen. Robidule nr 3 was een speciaal Jean Graton en Hermann nummer; nr 4 een speciaal Malik en Thierry Martens nummer; nr 5 was geheel gewijd aan Michel Greg en Dany; nr 6 (nov. '72) een speciaal nummer over Francois Craenhals en Raoul Cauvin. Eind december wil men een nummer uitgeven dat geheel gewijd is aan Hermann en misschien Giraud. Als dat toch eens waar mocht zijn. Robidule 1 t/m 3 kosten 20 Bfr. per stuk, nr 4 25 Bfr. en nr 5 en 6 30 Bfr. Een blad dat u beslist eens moet lezen en/of kopen. Te bestellen bij: Pascal Baum, 84, Avenue des Eperviers, 1150 Bruxelles.

Tekenfilms gooien hoge ogen

De Nederlandse bioscoopbond heeft een overzicht gemaakt van de films die in de periode van 1 januari tot 1 september 1972 het meeste publiek naar de bioscoopzalen heeft getrokken. Uit dit overzicht blijkt dat de tekenfilms het goed doen. De Disneyproduktie 'The Aristocats' neemt de 3e plaats in achter de films 'Diamonds are forever' (james bond) en 'Blue Movie'.
De 'Lucky Luke' tekenfilm neemt als trekpleister de 8e plaats in.

Chilistrip

Chilistrip 1 heet de eerste uitgave van door de KWJ (Katholieke werkende Jongeren) geimporteerde en vertaalde stripverhalen uit Chili. De strips hebben een politiek karakter en zijn oorspronkelijk bedoeld om de bewustwording van het Chileense volk te bevorderen. Zo handelt het eerste verhaal over de woningnood. Middels een dialoog tussen een meisje en een mannetje wordt duidelijk gemaakt, dat er een tekort is aan 500.000 woningen en welke moeilijkheden (erfenis kapitalistiese systeem, produktie, organisatie, etc.) er worden ondervonden bij de oplossing van dat probleem. Dit alles wordt op eenvoudige wijze in beeld gebracht. De KWJ wil met deze uitgave werkende jongeren informatie verschaffen over de situatie in Chili en deze tevens vergelijken met wat er in Nederland aan de hand is. Daartoe zijn op de laatste pagina enkele vragen opgenomen die betrekking hebben op de nederlandse situatie:
- Als je wilt trouwen kun je dan meteen een huis krijgen?
- Kan ieder gezin ook een huis krijgen dat groot genoeg voor hen is?
- Wie is verantwoordelijk voor de woningnood in ons land?
- Heeft iedereen in Nederland last van woningnood?
En nu maar hopen dat we gauw de Chileense oplossing zullen overnemen.
Naat de gewone boekjes zijn ook zogenaamde 'lege' stripverhalen verkrijgbaar, d.w.z. alle tekeningen van de strip zijn daarin opgenomen, maar de tekst ontbreekt, die mag je er zelf in schrijven. De boekjes kosten drie kwartjes per stuk, 'lege' strips vijfentwintig cent. (Er worden geen verzendkosten berekend). Te bestellen bij: KWJ, Oorsprongpark 9, Utrecht.tel: 030-333115.

Toonder Studio's te duur voor CISO

In het CISO/Icaf bulletin, november 1972 bieden de verantwoordelijke personen hun verontschuldiging aan dat de beloofde nummers van P.Wijn en E.P.Jacobs tot op heden nog niet verwezenlijkt kunnen worden. Wat het P.Wijn nummer betreft wijzen zij met een grote heschuldigende vinger op de belachelijke prijs die de Toonder Studio's meenden te moeten vragen voor een strip van de hand van P.Wijn. Voor het Jacobsnummer waren er geen bruikbare originelen of afdrukken te vinden. In dit bulletin worden lezers die naar komplete Suske en Wiske lijsten hebben gevraagd, verwezen naar het jubileumboek dat binnenkort over S en W verschijnt.
CISO 11 zal geheel gewijd zijn aan Eddy Ryssack, de tekenaar van o.a. Brammetje Bram. In dit nummer is een kompleet verhaal van de niet overal even bekende stripfiguur 'Petrus Kwispedol' afgedrukt. CISO 12 zal 2 komplete verhalen bevatten van de stripfiguren 'Hassan en Kaddoer' door Jacques Laudy. Prijs van een los nummer ƒ 4,95. Uitg. Brabantia Nostra, Vogelenzanglaan 3, Breda.

CISO PRIJS 1972

Ieder jaar worden er vele prijzen en onderscheidingen toegekend aan striptekenaars en scenaristen. Aan deze lange lijst van onderscheidingen is, dit jaar voor 't eerst, de CISO prijs toegevoegd, als prijs die één keer per jaar wordt toegekend aan één tekenaar/scenarist voor een bijzondere prestatie.
De prijs, een bronzen plaquette, gemodelleerd door de bredase beeldhouwer Henk Groenhuis naar een ontwerp van G. Mertens, is voor 1972 toegekend aan de vlaamse tekenaar Bob de Moor voor zijn strip Mr. Barelli. De jury, die over de toekenning van de CISO prijs 1972 besliste, was samengesteld uit Willy Vandersteen (Suske en Wiske), Marc Sleen (Nero) en Danny de Laet (red. CISO).

Steve Warson

Bij uitgeverij Helmond is kort geleden het autoboek Steve Warson, 'alles over autoracen' uitgekomen. De uitvoering is precies zo als bij het Michel Vaillant boek Alles over autosport. In het 88 pag. tellende, gebonden boek staan 3 korte stripverhalen: 'Geef mij maar de drags' (6 pag), 'Jouw beurt Steve', Indianapolis Motor Speedway, (7 pag) en 'Corrida voor een Madeliefje' (6 pag). De strips zijn getekend door Jean Graton, bijgestaan door Christian Lippens voor de decors en Daniel Bouchez voor de wagens en andere machines. In het Michel Vaillant boek werd de Europese autorensport in het licht gesteld. Met dit Steve Warson boek gunt de samensteller ons, door middel van presentator Steve Warson, een blik op het wereldje van de snelheidsraces in Amerika. In dit boek vinden we levensbeschrijvingen en foto's van enkele van de belangrijkste U.S. coureurs. We krijgen alle amerikaanse raceformules voorgeschoteld: stockcars, hot-rods, funny-cars, canams, pikes-peaks, dragsters etc. Ook zijn de plattegronden van de amerikaanse circuits afgebeeld. Verder nog foto's en tijdstabellen van de fascinerende wereldkampioenschappen op het Salt Lake, (wereldrecord 1001,67 km per uur) Voor autoliefhebbers is dit zonder meer een machtig boek, maar ook voor de niet in techniek geinteresseerde lezer geeft het boek een opzienbarend kijkje in een voor Europeanen nauwelijks voor te stellen wereld van snelheidsdrift onder de meest bizarre omstandigheden. Prijs van dit kleurrijke album ƒ 14,50. Bestelnr. 7906. Uitg. Helmond, Chruchilllaan 107, Helmond.

K.d.B.

Bommel-artikelen

In de H.P. nr. 44 (25-10-72) staat een artikel van de hand van J.W. Holsbergen, getiteld 'Heer Ollie en het Prolse denken'. Het artikel handelt voornamelijk over Ollie B. Bommel.
In 'Studio' van 3 t/m 9 dec. '72 staat het artikel 'Marten Toonder: Als je begrijpt wat ik bedoel'. Theo Uittenbogaard sprak met Toonder over de dieperliggende lagen in het menselijk bewustzijn, goed en kwaad, mystiek en 'fairies'. Het artikel is echt een interview.

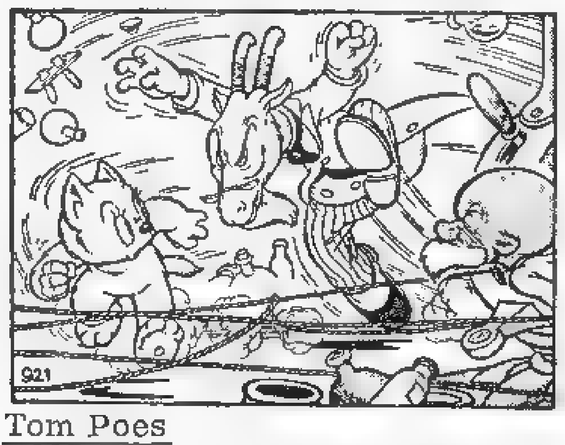

Tom Poes

In Amsterdam zijn drie illegale Tom Poes boekjes verschenen en wel 'Om te bevorderen dat de uitgave van Toonders Verzameld Werk versneld wordt', enig winstoogmerk ligt dus niet ten grondslag aan deze uitgave, een lofwaardig initiatief. Het zijn dit keer de volgende verhalen: 'Kwetal de Breinbaas' (864-933), 'De partij van de blijheid' (1235-1295) en 'Het Wroegwezen' (1566-1609), waarvan 'Het Wroegwezen' in 1968 al eens illegaal is verschenen. In dit boekje is dan ook als ekstraatje op de laatste pagina een Friesche Vlag reklame opgenomen (de sponsoring reikt ver tegenwoordig). De in een bruingroene omslag gehulde boekjes (20 x 11 cm), die de bekende illegale kwaliteit hebben, zijn voor ƒ 2,50 op een beperkt aantal plaatsen verkrijgbaar.
Dit laatste in verband met problemen die een aantal winkels in het verleden hebben ondervonden met de verkoop van illegaal werk. Bovendien schijnt de oplage niet al te hoog te zijn en gaat het gerucht dat de boekjes in Amsterdam bijna zijn uitverkocht. Dus snel naar de vertrouwde adressen.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Floris

'Floris en de mussen' en 'Floris en de stille stroper' zijn de 2 verhalen die door Uitgeversmij. Williams Ned. B.V. (postbus 5028, Naarden) zijn ondergebracht in het album Floris. De scenario's van de avonturen van Floris zijn van G.Soeteman en de tekst en tekeningen van Gerrit Stapel. Floris van Rozemondt die zijn ridderlijke gevechten in 'De Telegraaf' in zwart/wit ziet, komt in dit Classics Lektuur boek 'kleurig' voor de dag. In tegenstelling tot vele andere Classics uitgaven zijn de kleuren behoorlijk. Prijs *f* 3,95.

Underground bij Paranoia

Paranoia, Hugo van Baren, heeft zich in de laatste maanden erg aktief getoond. Voor de liefhebber van undergroundstrips is het om gek van te worden. Er zijn maar liefst 30 nieuwe titels aan de bestaande Paranoia lijst toegevoegd, waaronder enkele zeer fraaie. Een regelrechte aanslag op de portemonnee. De lijst omvat nu 116 verschillende titels van comics + nog wat andere zaken. Deze lijst, bij paranoia verkrijgbaar, is in het engels gemaakt omdat er vrij veel mailorders uit Engeland en de rest van Europa komen. Ik zal een overzicht van een deel van de nieuwe titels geven.
Van de zo langzamerhand klassiek geworden R. Crumb is 'XYZ Comics verschenen, waarin o.a. een avontuur van Bo Bo Bolinski en een volledige pagina 'Remember keep on truckin?'. Van Crumb is ook 'Funny Animals' verschenen dat hij samen met J. Lynch volteken-de. Met Deitch Bros maakte Crumb 'Tales of thrilling murder'. Verder verscheen er van deze undergroundpionier nog 'Your Hytone Comix' met o.a. 'Mr. Natural stops talking' en het verhaal van de oversekste Harriet Hotpants. Veel rauwer werk vinden we bij Spain Rodrigues in 'Trashman' en 'Subvert Comix', nr 1 en 2, waarin de met kogels doorzeefde en versuft geschopte mensen 'overdone'-suggestief worden uitgebeeld. Meer voor een sex-blad geschikt dan voor een undergroundstrip is het boekje 'Good Jive Comix', nr 1, waarin op vrolijke wijze allerlei incest toestanden getekend worden door Grass Green, Art Bevaqua en Sandy Sande.
Gloednieuw, in Nederland, zijn verder: 'Hit the road', nr 1, door Pat Ryan en Russ Rosander, 'Armadillo Comics 2', waarin veel cartoonachtige en surrealistische tekeningen door Jim Franklin, 'Tales of the Amorkins' door Larry Todd, 'Junkwaffel 3' door Vaughn Bode, 'Feelgood Funnies' door Foolbert Sturgeon van wie ook 'Amazon' en 'Jesus Meets the Armed Services' verschenen. Aardig maar houterig is het vrouwengeweld in 'Girlfight' door Trina. Voor mij zijn de absolute toppers: 'Creasers 2' waarin Jim Janes zijn tekeningen vanuit de gekste, originele, 'kamera'-hoeken heeft gemaakt, 'Skull 5' met werk van o.a. Deitch en Sheridan, 'Fantagor 4' in super full color met o.a. Gore en Corben (prijs *f* 4, 50) en het opnieuw verkrijgbare 'American Flyer Funnies' met harde, bizarre, waanzinnig goede verhalen van Larry Todd en Larry Sutherland, wiens briljante tekeningen, van bv een speed spuitende junkie en een door alle dimensies vliegend meisje, hier en daar doen denken aan de tekeningen van Barney Steel in 'Armageddon'. (zie illustratie)

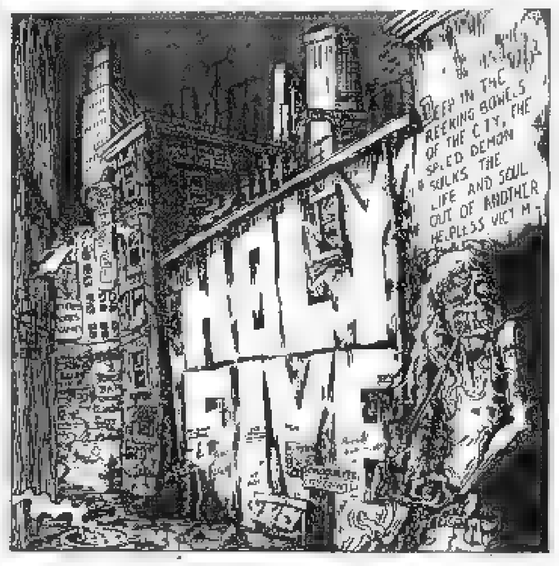

In de nabije toekomst hoopt Paranoia het amerikaanse striptijdschrift 'Graphic Story World' op de markt te brengen dat ongeveer *f* 3, - zal gaan kosten. Nieuwe boekjes in jan/febr. zullen o.a. zijn: 'Bizarre Sex', 'Dr.Atomic', 'Skull 6', 'Slow Death 4', 'Death Rattle' en 'Snarf'. Bovendien zal Paranoia eerdaags de 78 toeren plaat van Robert Crumb (ongeveer *f* 6, -) in Nederland uitbrengen. Ekstra aantebevelen is het blad 'Funnyworld 14' met een artikel over de tekenfilm Fritz the Cat, een kleurenstrip van Richard Corben en een artikel over Ub Iwerks (prijs *f* 6, -) en het grote blad (formaat 27 x 37) 'The collected adventures of HAROLD HEDD', van tekenaar Rand H. Holmes, waarin Harold samen met zijn neef Elmo 'the biker' blowend door het leven zweeft. (prijs *f* 4, 50). Bestellingen bij Paranoia, postbus 78, Laren (N.H.) moeten vantevoren betaald worden. Prijs per deeltje, tenzij anders vermeld, *f* 3, -. Bij afname van 5 deeltjes is de prijs *f* 12, 50 en bij 10 deeltjes *f* 20, -. Te storten op postgiro 2069168.

Kees de Bree

Tekenfilmnieuws

In Amerika is op 14 september ('72) onder de titel 'Heavy Traffic' deel 2 van Fritz the Cat in première gegaan. Gezien de fabelachtige belangstelling voor Fritz zal deze tekenfilm ongetwijfeld naar Nederland komen. Dat zal echter nog wel even duren. Minder lang hoeven we te wachten op de 2e avondvullende tekenfilm van Charlie Brown, die eerdaags in ons land te zien zal zijn.

Alex

Kort geleden is in België bij uitgeverij Casterman een herdruk van het Alex-album De Tiara van Oribal door Jacques Martin, verschenen. Prijs B.Fr. 54. Nu ook in Nederland verkrijgbaar voor *f* 3, 50.

Dargaud

Bij uitgeverij Dargaud, 12, Rue Blaise-Pascal, 92-Neuilly-Sur-Seine zijn pas verschenen: 'Les peuples de la nuit', een avontuur van Haxtur, het met zwaarden slaande geesteskind van de spaanse tekenaar/schrijver Victor de la Fuente; 'Les 6 voyages de Lone Sloane', verschenen in de 'Collection Fantastique'. In dezelfde serie verscheen ook 'Le dossier des Soucoupes Volantes' door Jacques Lob en Robert Gigi. Een boek waarin men naast 'historische' gegevens of getuigenissen over de vliegende schotel, een strip aantreft die een kollage is van zwart-wit en kleur, van foto's en tekeningen, fantasie en realiteit (voor zover dat bij het onderwerp 'vliegende schotels' het geval kan zijn) en waarbij de tekeningen van de hoofdpersonen gebaseerd zijn op bestaande ruimtevaartfiguren. In Ned. geimporteerd door R.F.P.

Bête et méchante

In de franse serie 'Bête et méchante' zijn 3 nieuwe deeltjes verschenen. Het zijn: 'La vie au grand air' van Reiser (prijs 11Fr), 'Et le singe devint con' -l'aurore de l'humanité- door Cavanna (prijs 14Fr) en tenslotte 'Paulette' tome 2- door Wolinsky en G.Pichard (prijs 11 Fr.). Te bestellen bij Eidtions du Square, 10, Rue des Trois-Portes, Paris 5e.

Skarabee

Uitgeverij Skarabee heeft zich volledig in het verleden gestort om heden met enkele unieke werkjes te verschijnen. Behalve de stripuitgave van het komplete 'Kapitein Rob oeuvre' (deel 26, het laatste, komt in januari '73 uit) en Sjors van de Rebellenclub (*f* 6, 90 p.st.) heeft men ook heel ander werk bij de kop gepakt. We noemen b.v. Het Leven, een integrale samenvatting van hoogtepunten uit het destijds (1906-1940) heftig bekritiseerde tijdschrift Het Leven (gebonden, 160 pag. prijs *f* 19, 90) of Buffalo Bill, een herdruk, in aangepaste spelling, van de eerste 5 verhalen die tussen de jaren 1916 en 1925 op de nederlandse markt zijn verschenen in de zgn. 'stuiverromans' (10 cent p.st.) Deze reuzenpaperback kon tot stand komen dankzij het speurwerk van, de bij ons als fanate stripliefhebbers bekend staande, Kees Kousemaker, Danny de Laet en Kees Coenders. Prijs voor de 176 pag. vol scherpschutters *f* 12, 90. In november zijn, de reeds gemelde, 2 deeltjes Hollewijn en 2 deeltjes Panda in een fraai verzorgde uitvoering verschenen. In januari zullen Hollewijn 3 ('Flutters', 'Lorrocraat' en 'Het dubbele leven') en Hollewijn 4 ('H. zoekt iemand', 'H. en de korstheuvel') uitkomen. In dezelfde maand zullen Panda 3 ('Meesterschurk', 'Meester-Buikspreker', 'Oliemagnaat') en Panda 4 ('Spokenmeester' en 'Meester Ontdekkingsreiziger') verschijnen. Prijs per deeltje *f* 7, 90.
Deze reeksen zullen regelmatig worden uitgebreid. Uitg.Skarabee, Postbus 21, Laren (NH).
Veel en goed werk.

Pepparade

Pepparade 7 is uit. 260 pagina's vol met korte of iets langere verhalen van vele, ons uit de stripweekbladen bekende, helden: Toenga, Rik Ringers, Dan Cooper, Dommel, Michel Vaillant, De familie Kleester, Maarten Milaan, Taka Takata, etc., etc. Verder nog puzzels en gags. Een uitgave van Amsterdam Boek, gedrukt in Italië. Prijs f. 3.65.

Kuifje

Na een lange tijd afwezig te zijn geweest, hebben Kuifje en Bobby weer aarzelend hun avontuurlijke stappen in het stripweekblad Kuifje (27e jaargang, nr.49) gezet. Het verhaal 'Het Haaienmeer' getiteld, is speciaal voor de tekenfilm gemaakt. Deze tekenfilm is half december in België in première gegaan. Dat we Kuifje tijdens zijn lange afwezigheid niet uit het oog hebben verloren, is te danken aan Wim Noordhoek die Kuifjes dagboek op een rommelzolder van een oude lompenhandelaar ergens op het platteland vond. Van professor Zonnebloem kreeg Wim toestemming om het in Aloha te publiceren. De dagboeknotities die door Wim beheerst doch ingrijpend zijn gekorrigeerd (Kuifjes stijl is/was nl. abominabel slecht voor een reporter. Welke krant wil in hemelsnaam zijn stukken publiceren?), zijn beter en openhartiger dan welk stripverhaal van Kuifje dan ook. Eigenlijk heb ik met lede ogen Kuifje (z'n dagboek weer op zak) in het keurslijf van de stripwereld zien terugkeren. De strip 'Het Haaienmeer' is afschuwelijk om aan te zien. In een poging om het idee van de film na te bootsen, heeft men soms 'stills' gebruikt en soms kombinaties van 'stills' en nieuw opgetekende figuren. De tekeningen krijgen door het rare gebruik van kleuren een wazig effekt mee, waardoor ze allemaal verrekt veel op filmfoto's lijken. De franstalige zwart-wit versie van deze strip in de belgische krant 'Le Soir' is 100% beter, al geloof ik dat Hergé met geen van beide uitvoeringen erg gelukkig kan zijn.
Voor mij hoeft het helemaal niet. Geef mij maar Wim's dagboeknotities en 'Beromünster', erg goed!

Kees de Bree.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Ruilbeurs

Het sinds enige maanden geopende Stripinformatie- en documentatiecentrum 'Paulus', Soesterweg 148 te Amersfoort, organiseert met ingang van 6 januari 1973 iedere 1e zaterdag van de maand (aanvang 1 uur 's middags - 6 uur 's avonds) een ruilbeurs. Iedere verzamelaar is welkom! Amersfoort is centraal gelegen, zodat het hopelijk voor de meeste mensen geen onoverkomelijke zaak zal zijn. Speelt geld een rol? Liefst van te voren opgeven. tel.: 03490-14378.

Cor Laurens

Kongressen

Op 27, 28, 29 en 30 december houdt het N.J.B.G. (= Nederlandse Jeugdbond ter Bestudering van de Geschiedenis) een kongres in de jeugdherberg 'Rhijnhauwe' te Bunnik over de geschiedenis van de strip. Nadere inlichtingen bij: W.J.H. Boon, sekretaris; N.J.B.G, Uilenstede 431, Amstelveen. tel: 020-456685.

...

Op 22 en 23 februari houdt het I.K.O.N. (= Inter-universitaire Kunsthistorische studenten Organisatie Nederland) in Leiden een kongres met als onderwerp 'Het Stripverhaal'. Verschillende sprekers (oa. Drs. R.H. Fuchs en Drs. R.J. Geel) zullen lezingen houden, waarbij de diverse kunsthistorische, literaire en sociologische aspekten van het stripverhaal belicht zullen worden. Nadere inlichtingen: Abactiaat IKON, Gerecht 10, Leiden, tel: 01710-23007.

John v.d. Mark

Underground bekroond

Richard Corben (de 'Crumb' van de horror strips) heeft de 1972 Academy of Comic Book Arts Shazam Award gekregen voor het meest belovende nieuwe talent en bovendien heeft 'The Collected Freak Brothers' de 1971 Comic Art Fan Award (Goethe Award) gekregen voor het beste underground comic book. Ook hier viel Richard Corben met z'n Favorite Fan Award in de prijzen.

Hugo van Baren

Anatomie van een massamedium

Februari 1973 zal bij uitgeverij A.W. Bruna & Zoons, Postbus 7025, Utrecht, het boek Strips, anatomie van een massamedium, verschijnen. Het is een door G.R. de Bruin vertaalde versie van het duitse boek Comics-Anatomie eines Massenmediums door Reinhold C. Reitberger en Wolfgang J. Fuchs. Het boek dat in Duitsland DM38, - kost, is in de nederlandse vertaling slechts ƒ 29, 50. Paperback, 272 pag., formaat 24 x 28½ cm. In Stripschrift 33/34 heeft een boekbespreking van het duitse werk gestaan van de hand van K. de Bree. Een kort citaat: 'De auteurs beschrijven hoe de maatschappij zich in de strips manifesteert en hoe deze daarop reageert. Ze tekenen aan hoe strips, film, radio en tv elkaar wederzijds beinvloeden en ze informeren ons over de laatste ontwikkeling van de strip'. Een vrij volledig overzicht van 75 jaar strips die door de overweldigende hoeveelheid materiaal natuurlijk niet diep graaft. Als standaardwerk beslist aan te raden al valt er voor de minnaars van de nederlandse strip iets minder genoegen aan te beleven dan voor diegenen die dol zijn op het amerikaanse werk.

Jan, Jans en de Kinderen

Jan Kruis, de tekenaar van de huidige Sjors en Sjimmie verhalen, publiceert in het damesweekblad 'Libelle', de vaak van geestige teksten voorziene gagstrip 'Jan, Jans en de Kinderen'. In deze strip neemt Jan Kruis de lezer mee naar het speels, vaak baldadig stukje gezinsleven van Jan, Jans en hun dochtertjes Karlijn en Catootje. Dat de beide meisjes, de jongste is bijna 6 jaar oud, uitspraken doen die van een puntigheid zijn die bij vele volwassenen ver te zoeken is, maakt dat de strip niet alleen voor jeugdige lezers is. Dit blijkt ook uit de stroom van positieve reakties die bij 'Libelle' binnenkomt. Uit deze reakties blijkt ook dat de lezers vaak hun eigen gezinsleven herkennen in de door Jan Kruis opgetekende familie-gebeurtenissen. Dit houdt een zekere beperking in maar geldt tevens als een groot kompliment voor de tekenaar/schrijver. Joop Wiggers Produkties hebben een selektie gemaakt van de reeds eerder in Libelle gepubliceerde stripverhalen en deze in boekvorm uitgegeven onder de titel Jan, Jans en de Kinderen. Hiermee heeft deze kleine uitgeverij, die tot op heden gespecialiseerd is in het uitgeven van kinderposters, -puzzles en -kleurboeken, een aardig boekje toegevoegd aan de stripkollektie van eigen bodem. Een kleine waarschuwing; puriteinen die allergisch zijn voor het soort woorden als 'flapdrol' (geuit door Catootje tegen het Hoofd der School) wordt aangeraden het boekje niet te kopen! Prijs van de 43 gags in kleur ƒ 3, 75. Uitg. Joop Wiggers, Postbus 39, Mijdrecht.

Asterix-mix

Op het ogenblik is in Nederland het franstalige Asterix-album Le devin verkrijgbaar. Geimporteerd door R.F.P. Prijs ƒ 8, 75 (een Dargaud uitgave). In de nederlandse taal is onlangs het album Asterix in Hispania verschenen, waarin een heetgebakerd spaans jongetje het Asterix en Obelix behoorlijk lastig maakt. Uitgegeven door de GP, Postbus 497, A'dam. Prijs ƒ 3, 45.
Asterix en Obelix brachten met Holiday on Ice, van 12 t/m 23 dec., een bliksembezoek aan de Amsterdamse RAI, zij traden op in het deel van de show 'Asterix en de IJsromeinen'.
Bij uitgeverij Amsterdam Boek is het 2e verzamelalbum met harde kaft uitgekomen, waarin 4 oude Asterix-verhalen zijn opgenomen. In 4x Asterix, deel 2, zijn de verhalen 'De ronde van Gallia', 'De kampioen', 'Cleopatra' en 'Asterix en de Britten' in een Mao-rode omslag gehuld. Prijs van deze gebundelde Goscinny/Uderzo kreaties ƒ 15, 50.
In Pep nr. 50 (9 dec. '72-15 dec. '72) is het splinternieuwe Asterix-verhaal 'De Ziener' (Le devin) van start gegaan.

Cartoon-tentoonstelling

Cartoonisten uit heel Europa geven hun visie op de Europese Gemeenschap op een tentoonstelling in Londen (Reed House, Picadilly). Deze tentoonstelling is een onderdeel van de viering van de toetreding van Engeland tot de EG. De expositie heeft de naam 'Fanfare for Europe-Funfair for Europe' meegekregen, en zal voor het publiek toegankelijk zijn van 1 tot 26 januari '73. Van de 250 tentoongestelde cartoons zijn de meeste van Punch medewerkers.

Semic Press

Door Semic Press uitgegeven: Dennis gaat op reis (naar Californië en Hawaii). Dit is het 3e deel in de reeks van luxe reuze - kleuren albums. Prijs ƒ 2, 95.
Op dezelfde wijze gedrukt en uitgevoerd als het Dennis album is het eerste deeltje met de avonturen van de beroemde tekenfilmheld Woody Woodpecker door Walter Lantz, waarin verschillende verhalen bijeen zijn gebracht onder de titel Woody Woodpecker in vogelvlucht door pretland. Prijs ƒ 2, 95.
Kleiner van formaat en op iets slechter papier is het nieuwste album Fix & Foxi 1. De door Rolf Kauka geschapen Fix en Foxi zijn 2 alleraardigste beestjes die met hun vrolijke avonturen hebben gezorgd dat de duitse stripproduktie nog enig sukses heeft op internationaal niveau. In Duitsland is de strip Fix und Foxi dan ook de meest succesvolle strip van eigen bodem. Prijs van het in Nederland uitgebrachte album ƒ 2, 50.

In licensie uitgegeven het aardige werkje Poncho bij de Dizcoteken, waarin het puikje der samenzweerders van het zonnig landje Matagringos het weer voorzien hebben op generaal Bogo, de verlichte beschermheer die regeert met een bikkelharde hand, in een stalen handschoen. Prijs ƒ 2, 95.

Paulus

Vlak na het verschijnen van het vorige Stripschrift kwam uitgeverij Van Holkema & Warendorf met deel 3 en 4 van de allereerste Paulus de Boskabouter-verhalen in stripvorm, op de markt. De specifieke verteltrant en tekenkunst van Jean Dulieu gekoppeld aan de fraaie manier van uitgeven, maken de beslist goedkoop te noemen deeltjes (ƒ 4, 95) tot een aantrekkelijk bezit. Zowel voor jongeren, als voor ouderen, om jeugdsentimentele redenen.
Paulus deel 3, Wat een gemier!
Paulus deel 4, De baard van Pieter.

Carl Barks herdrukt

Het stripweekblad Donald Duck zal met ingang van nr. 2 (1973) iedere maand een oud Carl Barks verhaal herdrukken. Er wordt gestart met het verhaal 'Test of frostbite pass' (voor het eerst geplaatst in 1953). Daarna komt het verhaal 'De postbode' uit 1955. Eigenlijk een leuk suksesje voor Evert Geradts die Carl Barks destijds uit de donkere en sombere vergeethoek sleurde.

Varoomshka

Op 13 oktober publiceerde de engelse tekenaar John Kent voor het eerst zijn sex-heldin Varoomshka in The Guardian. Varoomshka is een uiterst vrijmoedig, schaars gekleed blond meisje, rond van borst en bloot van dij. Zij dwarrelt kwasi onschuldig door de, naar haar genoemde, politieke strip waarin de huidige Conservatieve regering van Engeland in alle daden gehekeld wordt. Een gedeelte van deze strips (van 1970 t/m 1972) is gebundeld en uitgegeven door Eyre Methuen, 11 New Fetter Lane, Londen (EC4P 4EE). Prijs £ 1, 25. Het gebonden boek, zwart-wit strips op vrij slecht papier, 83 pag., kost in Ned. ƒ 13, 55.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

strip en tekenfilm

geanalyseerd door Ruud Bishoff

Het wordt de laatste tijd steeds meer de gewoonte om suksesrijke strips te verfilmen. Asterix, Kuifje, Charlie Brown en Lucky Luke zijn allemaal al aan de beurt geweest en nu is ook Fritz the Cat op het witte doek te bezichtigen. Het is niet de bedoeling om hier te gaan vertellen dat al die films zo slecht waren en het bij lange na niet haalden bij de stripboeken, zo in de stijl van: het origineel is natuurlijk altijd stukken beter.
Het gaat hier niet om een direkt waarde-oordeel, het betreft ook geen filmrecensie maar een poging tot analyse van verschillen en overeenkomsten tussen strips en tekenfilm. Dat als gevolg van een en ander toch wordt gekonkludeerd dat de verfilmingen van de bewuste strips over het algemeen toch tegenvielen, vindt dan ook alleen plaats op basis van het uiteenlopende karakter van de twee onderzochte media.
Tekenfilm kent, zoals vrijwel de meeste andere films, een konstant kader; alleen per film kunnen verschillen optreden zoals widescreen, cinemascoop of cinerama. Binnen de vier randen krijgt de toeschouwer het verhaal voorgeschoteld, alles in een vaste volgorde waar hij vanuit zijn stoel tussen de rest van het publiek niets aan kan veranderen. Zoals bij de meeste films werkt de verduisterde zaal mee aan de konsentratie van de toeschouwer op het gebeuren dat zich voor zijn ogen afspeelt (bioskoopsituatie).
De op het doek geprojekteerde figuren bewegen zich en maken geluid, terwijl ook alle nevengeluiden - het dichtslaan van deuren, het instorten van een huis of wat dan ook - voor de toeschouwer waarneembaar zijn, al dan niet ondersteund door bijpassende muziek.
Bij de strip vinden we niets van dit alles. De plaatjes hebben wel vier randen, maar dit kader kan verder alle vormen en verhoudingen aannemen, vierkant, rechthoekig, liggend, staand, langgerekt, het kan eventueel cirkelvormig zijn. Hoewel de afbeelding meestal binnen het kader blijft, gebeurt het vaak genoeg dat er iets buiten de rand uit steekt of ook wel dat er iets uit het ene plaatje in een ander terecht komt.
Ook bij de strip heeft het verhaal een vaste volgorde, net als bij de film, alleen is de toeschouwer - of hier beter: de striplezer - geheel vrij zijn eigen tempo te bepalen en kan hij als hij dat wil ook nog eens een pagina terug slaan of vooruit bladeren. De lay-out van een

hele pagina kan bepalend zijn voor de indruk die bij de lezer wordt opgeroepen; dat kunnen twintig plaatjes zijn die in een en dezelfde oogopslag worden overzien als een geheel, terwijl de afbeeldingen bij een film elkaar in tijd opvolgen, na elkaar.
De plaatjes van een stripverhaal zijn staties, al is het wel mogelijk een bepaalde bewegingsindruk te wekken. Een hoofd dat tegelijkertijd naar links en rechts kijkt geeft aan dat de persoon in kwestie zeer snel zijn hoofd omdraait: snelle beweging heen en weer kan uitgedrukt worden door projektie van alle fasen van de beweging in dezelfde afbeelding. Een veelvoud van twee benen aan dezelfde persoon met stofwolkjes en de vette letters 'zoef' geven overduidelijk aan dat er erg hard gelopen wordt. Of zoals Morris ergens terecht opmerkt: 'Parallel streepjes hebben op zich geen betekenis. Maar plaats ze achter een persoon of een ding en ieder kind zal je vertellen dat de strepen beweging betekenen. En denk eraan: hoe langer de streepjes, hoe sneller de beweging.

De strip verkort de beweging, of beter, laat bepaalde tussenfasen weg en trekt de voor uitvoering bestemde tijd samen. Als Lucky Luke bijvoorbeeld zijn pistool trekt, gaat het er niet om hoe hij zijn hand vooruit brengt. We zien alleen dat hij het pistool pakt en de volgende fase is het schieten. Niemand zal het als hinderlijk ervaren dat het tussenliggende is weggelaten. De strip kan ook de tijd uitrekken, bijvoorbeeld voor komiese doeleinden. Om bij Lucky Luke te blijven, het voorbeeld van de snelle schutter: hij laat de fles in zijn hand gewoon los, trekt, vuurt, stopt zijn pistool terug in de holster en vangt de fles nog op voor de zaak in scherven valt.

Strips met een tekstballoon geven aan de lezer direkt de gesproken dialoog door.

Bepaalde karakteristieken van de voorgestelde stem kunnen worden weergegeven door middel van verschillende lettertypes, visueel dus. Heeft de strip een onderschrift, dan kan in de tekst de manier van spreken omschreven worden, en buiten dat, kunnen in de tekst aanwijzingen voor het verloop van het verhaal gegeven worden die dan niet in de plaatjes weergegeven hoeven te zijn. Ook kan op deze manier de nadruk gelegd worden op bepaalde aspekten binnen een

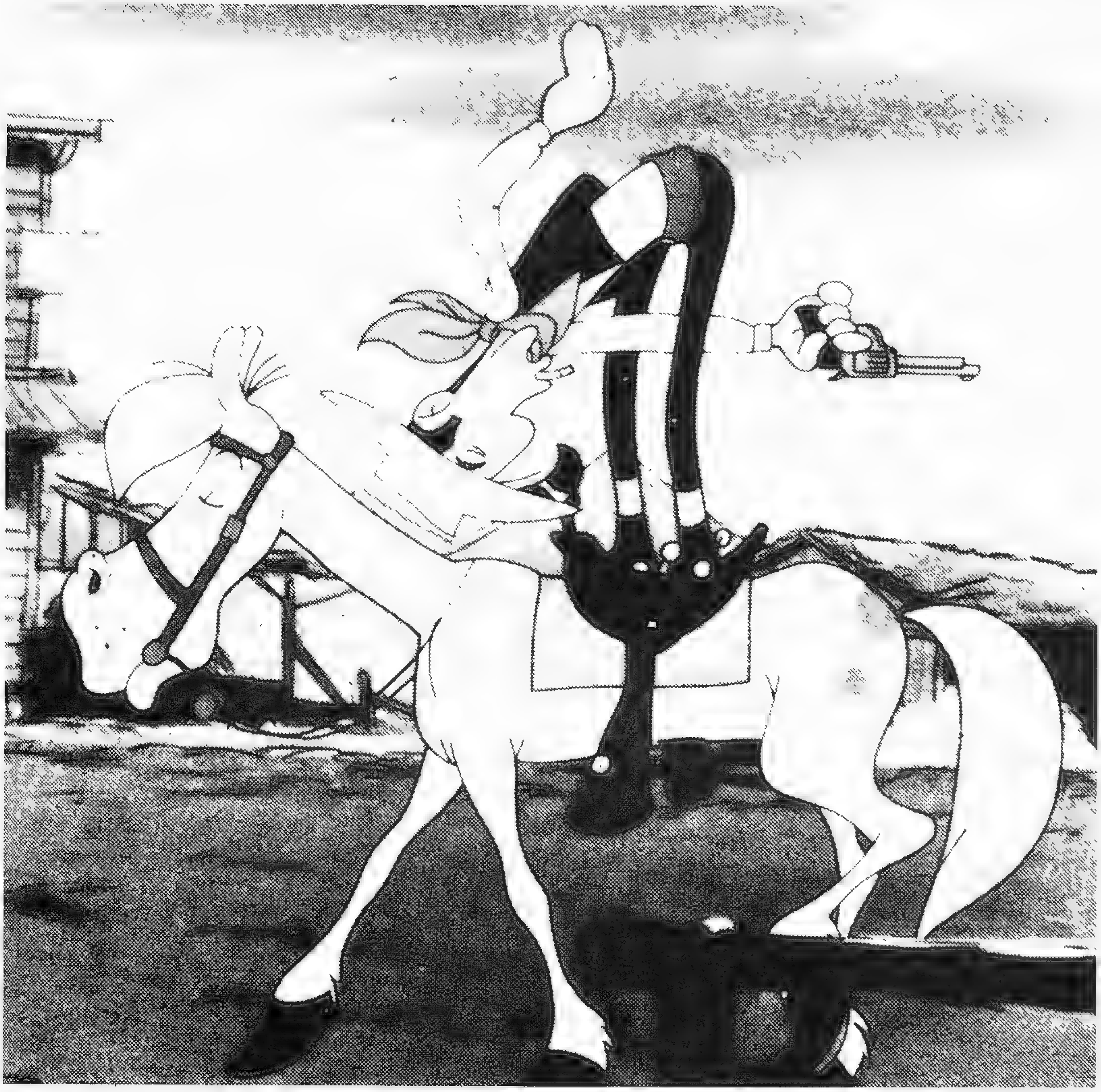

plaatje, hoewel er heel goed een veelheid aan andere zaken kan zijn afgebeeld.
Het zal misschien duidelijk zijn dat het op zich erg moeilijk is een strip met zijn in verloop van tijd ontwikkelde eigen karakteristieken, zijn identiteit, in een gelijkende of gelijkwaardige tekenfilm te vangen.
Of omgekeerd, hoe zou het karakteristieke loopje van de Pink Panther in een strip moeten worden weergegeven? Zo iets gaat niet, dat is duidelijk, net zo min als de eindeloze achtervolgingen van Tom en Jerry in plaatjes ook maar iets van hun tomeloze vaart behouden. Omgekeerd krijgen we in plaats van twee of drie plaatjes die een beweging weergeven, de hele beweging te zien. Het gevolg is dat de nadruk anders komt te liggen, de belangen van de strip worden verdrongen door die van de film. Zo is het mogelijk dat Asterix en Obelix op het witte doek dansen en zingen omdat het in de film past. Voor de strip is zoiets ongehoord en beperkt tot Assurancetourix (en zelfs dat wordt terecht verboden). Een levensgroot probleem is ook het kiezen van de juiste stemmen voor de verschillende figuren. Wie heeft zich ooit bij Asterix of Lucky Luke een bepaalde stem voorgesteld? Zo kan het dan iemand nogal een koude douche krijgt als hij na zoveel jaar zijn stripheld plotseling hoort spreken. Persoonlijk geloof ik niet dat alle verfilmingen van bestsellers nu zo beslist noodzakelijk zijn, of het om strips of romans gaat. Vaak komt het echt niet veel verder dan verfilmingen, waardoor aan de film hoe dan ook een en ander mankeert hetgeen met iets meer aandacht voor de eigen vorm.echt niet had gehoeven. Het is dan misschien ook goed om te eindigen met het verwijzen naar de oorspronkelijke strips en films van figuren als Felix the Cat en Krazy Kat. Hieruit blijkt namelijk dat het wel degelijk mogelijk is van beide verschijningsvormen een zeer acceptabel iets te maken, allebei met iets eigens waardoor ze niet zonder meer te vergelijken zijn en zeker niet voor elkaar onder doen.

Noot: bepaalde overeenkomsten tussen strip en film komen uitvoerig ter sprake in Francis Lacassin's Pour un neuvième art: la bande dessinée (Paris, Union Générale, 1971) en het nog te verschijnen The early comic strip: narrative strips and picture stories in the european broadsheet, c. 1450-1826 door David Kunzle.

De samenstelling van het in Belgenland als de eerstvolgende Timoer-artikel op te leveren nummer (het verhaal 'Timoer en de Gouden Adjet', blad(en) van het bestaande 'Timoer'-verhaal 'De valstrik van de rode kreek', Eerdaer gepubliceerd in Spirou 23 juni 1955. Het gaat om Dupuis (Uigeverij) en Yvonand Bonnet, zij wisten verzameling dit materiaal afkomstig is. Copyright Dupuis.

PLOTSELING...

EEN VAN HUN MANNEN MAAKT DE KANO LOS...

HIJ VAART LANGS DE ROTSEN... KIJK, HIJ ZOEKT INKTVISSEN, DENK IK.

NOG EEN CARTHAAGS SCHIP! ABDELAÏ VERWACHTTE HET. HIJ HEEFT HET AFGE[illegible]

EN KIJK... HET SCHIP GAAT VOOR ANKER IN DE VAARGEUL. WIJ ZITTEN IN DE VAL.

ZIJ BEREIDEN ZICH VOOR. IK KEN DIE AASGIEREN, ZIJ VALLEN KORT VOOR 'T OCHTENDGLOREN AAN, ALS ONZE MENSEN VERKLEUMD ZIJN VAN KOU EN SLAAP.

WELDRA GLUDT DE 'ASTARTE' MET GEDOOFDE LICHTEN VOORZICHTIG IN DE SCHADUW VAN DE ROTSEN.

OPGEPAST... HIER BEGINT DE GEUL. IEDEREEN IN 'T WATER OM 'T SCHIP LICHTER TE MAKEN.

DE KIEL RAAKT DE GROND...

DUWEN... DUWEN! VOOR ONS IS 'T WATER DIEPER

ST... NIET PRATEN! STEMMEN KLINKEN VER OVER 'T WATER

DE "ASTARTE" HEEFT 'N DIEPE VAARGEUL GEVONDEN. DOOR TIEN PAAR ARMEN GE-LOODST SCHUIFT ZIJ LANGZAAM VOOR-WAARTS IN DE SMALLE ZEESTRAAT

WE ZIJN ER BIJNA.

OPGEPAST! DE GROND LOOPT WEER OP

ER LIG-GEN KLIPPEN BIJNA VLAK ON-DER HET WATEROP-PERVLAK... DAAR KUNNEN WE NIET OVER.

DIT WAS ONZE LAATSTE KANS. NU ZIJN VERLO-REN

NOG NIET AMYCOS... LUISTERT ALLEN NAAR MIJ

JIJ, CRATES, BLIJFT HIER BIJ MIJ. IK HEB JE KRACHT NODIG. JULLIE BRENGEN HET SCHIP NAAR DE INGANG VAN DE GEUL TERUG EN KO-MEN WEER HIER. MAAR TREK VOORAL DE AANDACHT VAN DE CARTHAGERS, DAN GAAN ZE JULLIE NAZITTEN.

MAAR... ALS WIJ HIER TERUG ZIJN? WIJ KUNNEN TOCH NIET VERDER GAAN?

DAT LAAT JE AAN MIJ OVER. GAAT NU HEEN.

WELDRA VERWAAGT DE OMTREK VAN 'T SCHIP IN DE SCHADUW VAN DE VAARGEUL.

VOLG MIJ, CRATES, VRIEND, WIJ HEBBEN 'T DRUK.

EVEN LATER AAN BOORD VAN 'T SCHIP VAN ABDELAÏ.

ZE KOMEN ER NIET DOOR.

DAT DOEN ZE WEL! ZE VAREN AL IN DE GEUL...

AAN DE INGANG VAN DE ZIJDELIJKE GEUL SCHITTERT LICHT. DE GRIEKEN PROBEREN TE VLUCHTEN

VLUG, WE MOETEN ZE ACHTER-NA. WAARSCHIJN 'T ANDERE SCHIP, DAT HET HEN AAN DE UITGANG VAN DE GEUL TEGEMOET MOET VAREN.

DE RODE KREEK.

CARTAAGS SCHIP VOOR ANKER.

DE "ASTARTE"

'T IS ZOVER! DE CARTHAGERS ACHTERVOLGEN ONS.

UITSTEKEND! ZE HALEN ONS VLUG IN.

BIJ BAAL, WIJ KRIJGEN ZE!... DIE UILEN SCHIETEN NIET OP. WIJ ZULLEN ZE...

VOORUIT CRATES...

VAN BOVEN VAN DE ROTSEN VALT PLOTSELING EEN REGEN VAN ZWARE STENEN OP HET CARTHAAGSE SCHIP. ZIJ VERNIELEN DE BOVENBOUW EN SPLIJTEN DE ROMP...

GOED GEDAAN, TIMOER. DIE HINDEREN ONS NIET MEER.

DE ANDERE KOMEN AANZETTEN... HURKT NEER, DAN DENKEN ZIJ, DAT 'T WATER DIEP IS...

HET CARTHAAGSE SCHIP DAT UIT ZEE KOMT, VAART MET VOLLE KRACHT DE GEUL IN.

ROEIEN... VLUGGER NOG, WIJ ZULLEN ZE RAMMEN.

AI... AI... HIJ KOMT OP ONS AF. HIJ ZAL...

BEWEEG NIET...

EN PLOTSELING SLAAT DE ZWARE MASSA TEGEN DE KLIPPEN TE PLETTER. 'T WATER DRINGT IN DE ROMP, TERWIJL DE CARTHAGERS DOOR 'T WATER WADEN OM DE PIJLEN VAN DE GRIEKEN TE ONTWIJKEN.

DE VOLGENDE DAG..

IK DENK AAN DE AFGELOPEN NACHT, TIMOER. ONZE VRACHT IS OPNIEUW IN HET RUIM GESTOUWD. DE BEMANNING STAAT VOLTALLIG OP HAAR POST, ALS MIJN OGEN NIET ROOD WAREN VAN DE SLAAP ZOU IK DENKEN, DAT 'T EEN DROOM GEWEEST IS.

DENK ER NIET MEER AAN, AMYCOS. DERGELIJKE AVONTUREN ZIJN SCHERING EN INSLAG IN ONS ZEEMANSLEVEN.

DE DAG BELOOFT MOOI TE WORDEN. DE WIND IS GUNSTIG. MOGEN DE GODEN ONS EEN GOEDE VAART GUNNEN TOT DE KOMENDE NACHT.

EINDE

De Stripschrift redactie (gedeeltelijk in vergaderin bijeen: voor vier redacteuren is een opsporingsbeve uitgevaardigd) wenst haar lezers een goed jaar

NTED

TON

ner

g

el

RED
EYE